

Structuurvisie De Levende Beerze

Ontwerp

vastgesteld door Gedeputeerde Staten op
12 mei 2009

Inhoudsopgave

Opbouw van deze structuurvisie	2
1 Aanleiding en doelstelling	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Doelstellingen voor de Robuuste Verbinding	5
1.2.1 Centrale doelstelling	5
1.2.2 Verbrede doelstellingen	6
1.2.3 Levende Beerze	7
1.3 Organisatorisch kader en rollen	8
1.4 Begrenzing van het plangebied	10
2 Over de structuurvisie	13
2.1 Waarom een structuurvisie?	13
2.2 Basis en bouwstenen	13
2.3 Relatie tot overig beleid	16
2.3.1 Interim Structuurvisie "Brabant in ontwikkeling"	16
2.3.2 Reconstructieplannen	16
2.3.3 Ecologische Hoofdstructuur	17
2.3.4 Natura 2000	17
2.3.5 Flora- en Faunawet	17
2.3.6 Waterbeleid	19
2.3.7 Archeologie en cultuurhistorie	19
2.3.8 Gemeentelijk beleid	19
2.4 Instrumentarium en kaart	21
2.4.1 Ruimtelijk beleid	21
2.4.2 Juridisch instrumentarium	21
2.4.3 Financieel instrumentarium	21
2.4.4 Ondersteunen en faciliteren	21
3 Bestaande situatie	23
3.1 Globale beschrijving van het landschap	23
3.2 Het stroomgebied in vogelvlucht	23
3.3 De bovenloop, brongebieden	24
3.4 Middenloop 1: de Beerzen van Bladel-Hapert tot Spoordonk	25
3.5 Middenloop 2: van de Beerze bij Spoordonk tot het Smalwater bij Esch	27
3.6 Benedenloop: de Essche Stroom	27
4. PlanMER	29
4.1 Inleiding	29
4.1.1 Procedure	29
4.1.2 Studietoelagen en voorkeursalternatief	29
4.1.3 Leeswijzer	29
4.2 Autonome ontwikkeling	29
4.3 Studietoelagen	31
4.3.1 Uitgangspunten studietoelagen	31
4.3.2 Uitwerking studietoelagen	33
4.4 Effectbeoordeling	36
4.5 Overige punten uit het planMER	38
5 De Levende Beerze: uitgangspunten	39
5.1 Extra opgave	39
5.2 De Beerze Leeft	39
5.2.1. Doelstelling Robuuste Verbinding	39
5.2.2. Particulier en agrarisch natuurbeheer	39
5.2.3. Watersysteem als drager Robuuste Verbinding	40

5.3	De Beerze Werkt	40
5.4	De Beerze Bruist	40
5.5	Realisatiestrategie	40
6	De Levende Beerze: uitwerking op hoofdlijnen	43
6.1	Studiealternatieven MER en Strategie Particulier en Agrarisch natuurbeheer	43
6.2	Kwaliteit	44
6.3	Beerze Leeft	44
6.3.1.	Invulling Robuuste Verbinding	44
6.3.2	Functiewijziging en functiemenging	48
6.3.3	Ontsnippering	49
6.4	Beerze Werkt	49
6.4.1	Ondernemen in het landschap	49
6.4.2	Ondernemen met het landschap	50
6.4.3	Ondernemen voor het landschap	50
6.4.4	Positionering in Zonering	50
6.5	Beerze Bruist	51
6.5.1	Dorpen aan de beek	51
6.5.2	Beleefbare Beerze	51
6.5.3	Cultuurhistorie als inspiratiebron	51
6.6	Planologisch kader	52
6.6.1	Planologische basisbescherming Robuuste Verbinding	52
6.6.2	Aangepast planologisch beleid voor een Levende Beerze	52
6.7	Beschrijving en Effectbeoordeling VKA	54
7	Uitvoering	57
7.1	Realisatie in deelprojecten	57
7.2	Grondverwerving	57
7.2.1.	Beheer op de juiste plaats	58
7.2.2.	Grondbank voor continuïteit	58
7.2.3.	Structuurversterking bedrijven met beheer	58
7.2.4.	Realisatie Robuuste Verbinding door terreinbeheerders	58
7.2.5.	Structuurversterking van de grondgebonden landbouw	59
7.2.6.	Instrumenten voor grondverwerving	59
7.2.7	Samenwerking tussen overheden en terreinbeheerende organisaties	60
7.3	Inzet Wet Inrichting Landelijk Gebied	60
7.4	Organisatievorming en kennisontwikkeling	60
7.5	Ondersteuning particuliere realisatie	61
7.6	Ondersteuning gemeenten	61
7.7	Gebiedscontracten en samenwerkingsovereenkomsten	61
7.8	Kosten en financiering	62
7.8.1.	Uitgangspunten	62
7.8.2	Kosten	62
7.8.3	Dekking kosten	64
7.9	Planning, monitoring en evaluatie	65
7.9.1.	Planning	65
7.9.2	Monitoring	66
7.9.3	Evaluatie	67
8	Communicatie	69
	Bijlagen.	71
	Bijlage 1 Bronverwijzingen.	73
	Bijlage 2 Lijst van afkortingen	75
	Bijlage 3 Uitsneden afspraken document LNV-provincies	77
	Bijlage 4 Arealen in het plangebied	83

1. Totaal plangebied	83
2. Beekdal	83
3. Zoekgebied extensief gebruik	83
4. Overig plangebied	84
Bijlage 5 De kaders zoals vastgelegd de Interim Structuurvisie “Brabant in ontwikkeling”	85
Bijlage 6 Samenvattingen achtergronddocumenten	87
1 Samenvatting verkenning ROBUUSTE VERBINDING De Beerze, Haskoning 2002.	87
2. Samenvatting: Robuuste Verbinding De Beerze, een ecologische ambitie, DLG 2006	87
Bijlage 7 Doelstellingen Natura 2000	89
Bijlage 8 Structuurkaart	91
Bijlage 9 Overzicht deelprojecten	93

Opbouw van deze structuurvisie

Deze structuurvisie bestaat uit onderhavig tekstdocument en de Structuurvisiekaart De Levende Beerze. Deze kaart ondersteunt het beleid zoals dat beschreven staat in hoofdstuk 6. Naast deze kaart bevat de tekst een aantal toelichtende kaarten en bevat bijlage 8 een uitsnede uit de Structuurkaart 2002.

In het eerste hoofdstuk zetten wij de aanleiding, doelstellingen en het kader waarbinnen gewerkt wordt uiteen. Hoofdstuk 2 gaat dieper in op de motieven om deze visie op te stellen, de bouwstenen voor deze visie en de relatie met overig beleid. Hoofdstuk 3 bevat een beschrijving van het plangebied voor deze visie, waarin aanknopingspunten gevonden kunnen worden voor de inrichtingsplannen die ten behoeve van de realisatie worden opgesteld.

Bij deze structuurvisie hoort een planMER. De inhoud daarvan is samengevat in hoofdstuk 4. In hoofdstuk 5 werken wij de doelstellingen uit tot een aantal strategische uitgangspunten. Deze zijn in hoofdstuk 6 uitgewerkt tot de aanpak die moet leiden tot realisatie van De Levende Beerze. Onderdeel hiervan zijn de principes van de realisatie van de Robuuste Verbinding. In hoofdstuk 7 gaan wij in de wijze van uitvoering. We besluiten deze structuurvisie met een hoofdstuk over de communicatie.

1 Aanleiding en doelstelling

1.1 Inleiding

Voor u ligt de structuurvisie van de provincie Noord Brabant voor de Robuuste Verbinding De Beerze. Deze heeft tot doel de Ecologische Hoofdstructuur in Midden-Brabant te versterken en klimaatbestendiger te maken. Dit door toename van de soortenrijkdom en door het bieden van een leef- en migratiegebied voor soorten die vanwege de opwarming zich hier vestigen. Zij zal bestaan uit een reeks van aaneengesloten natuurgebieden en natuurgericht beheerde landbouwgronden, die door uitbreiding van nu nog versnipperde natuur, zal worden gevormd. Omdat de ecologische verbinding veelal uit ‘natte natuur’ zal bestaan, is de opgave vrijwel onlosmakelijk verbonden met onze doelstellingen voor een duurzaam en robuust watersysteem.

De opgave voor de Robuuste Verbindingen is vastgelegd in hoofdstuk 3 van de Nota Ruimte. Hierin is ook aangegeven dat de Robuuste Verbinding waar mogelijk bijdraagt aan landschappelijke kwaliteit, culturele identiteit, duurzaam waterbeheer, een goede verweving van bebouwing en onbebouwd gebied en toeristisch-recreatieve mogelijkheden.

De provincies, waaronder Noord-Brabant, hebben met het ministerie van LNV voor het realiseren van de robuuste verbinding afspraken gemaakt ([4¹]zie uitsneden in bijlage 3); er is daarmee sprake van een provinciale ontwikkelopgave. Deze is opgenomen in de provinciale Interim Structuurvisie die in het kader van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening is opgesteld.

Realisatie van de Robuuste Verbinding de Beerze is één van de projecten van het bestuursprogramma “Mooi Brabant”, dat tot doel heeft zichtbaar bij te dragen aan een mooie provincie waar mensen graag wonen, werken en recreëren. De Brabanders ervaren hun provincie als steeds voller en rommeliger. Dit gevoel willen we wegnemen door het weghalen van lelijke en het toevoegen van mooie dingen aan het landschap.

De provincie maakt dus werk van de realisatie. In lijn met de Nota Ruimte pakken wij dit op via een gebiedsgerichte benadering. Wij doen dit onder de vlag van de Levende Beerze, waarin naast de ecologische- en waterdoelen ook de in de Nota Ruimte genoemde neven-doelen én landbouwstructuurversterking worden gerealiseerd.

Deze structuurvisie, het startdocument voor de uitvoering, is een combinatie van een inrichtingsvisie en een strategisch document. Het is een structuurvisie als bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening. Dit betekent dat hij bindend is voor het provinciale handelen, maar niet voor het handelen van andere partijen. Wij kiezen ervoor om de Levende Beerze samen met de negen relevante gemeenten², het waterschap De Dommel, maatschappelijke organisaties en de relevante reconstructiecommissies³, vorm te geven. Deze structuurvisie geeft aan hoe deze samenwerking concreet vorm kan krijgen. Genoemde partijen zijn intensief betrokken bij de totstandkoming van deze structuurvisie.

Robuuste Verbinding en Levende Beerze

In deze structuurvisie spreken wij van “**De Levende Beerze**” wanneer wij doelen op de totale, verbrede aanpak (zie § 1.2) en van de “**Robuuste Verbinding**” wanneer wij doelen op de eigenlijke robuuste verbinding, bestaande uit natuurgebieden en natuurgericht beheerde landbouwgronden.

¹ Voor bronverwijzingen zie bijlage 1

² Bergeijk, Bladel, Eersel, Oirschot, Oisterwijk, Boxtel, Haaren, Vught en Sint Michielsgestel.

³ Boven-Dommel, Kempenland, Meierij, Maas en Meierij.

1.2 Doelstellingen voor de Robuuste Verbinding

1.2.1 Centrale doelstelling

Deze visie biedt een kader om te komen tot de realisatie van een Robuuste Verbinding met als centrale ader de Beerze vanaf de Belgische grens, als Aa of Goorloop, tot aan het uitmonden in de Dommel als Essche Stroom.

De realisatie van de Robuuste Verbinding is een uitvloeisel van rijksbeleid, vastgelegd en zeer globaal begrensd in de Nota Ruimte en daarin voorzien van een planlogische basisbescherming. Doel is behoud en herstel van biodiversiteit: “Het verbinden van grote eenheden natuur en deze eenheden vergroten. Hiermee wordt de ruimtelijke samenhang op nationaal niveau verbeterd en zal een internationaal netwerk beter functioneren”. In Brabant wordt daarnaast gestreefd naar een ecologische verbinding met de natuurgebieden op de dekzandruggen binnen de Regionale Natuur en Landschapseenheden (RNLE's). Concreet luidt de doelstelling het realiseren van ca. 1.150 ha nieuwe natuur en natuurgericht beheerde landbouwgronden als aanvulling op de reeds begrensde ecologische hoofdstructuur. De ecologische uitgangspunten volgen het handboek Robuuste Verbindingen van Alterra [1]. De Beerze vormt de centrale ader van de robuuste verbinding, waarbinnen veelal sprake zal zijn van natte natuurtypen, te weten natte graslanden, beekdalbossen en moerassen. De Nota Ruimte koppelt deze natuurdoelen aan waterdoelen, waarmee tevens invulling wordt gegeven aan het uitgangspunt zuinig ruimtegebruik. Water maakt dan ook onlosmakelijk deel uit van de centrale doelstelling.

Op basis van het rijksbeleid zijn tussen het rijk en de provincie Noord-Brabant afspraken gemaakt over de nadere invulling van de robuuste verbinding [4]. Deze afspraken (bijlage 3) liggen op het vlak van de begrenzing, ecosysteemtipes en uitgangspunten voor realisering.

De Beerze

In deze structuurvisie spreken wij vaak van de Beerze. In feite gaat het dan om een beek met enkele zijbeken, met de volgende namen (van zuid naar noord):

- Aa of Goorloop
- Dalemstroompje (zijbeek)
- Groote Beerze
- Kleine Beerze (zijbeek)
- Smalwater
- Essche stroom

Figuur 1.1 geeft de ligging van deze beken weer.

Figuur 1.1: namen en toponiemen

1.2.2 Verbrede doelstellingen

Het realiseren van de RV betekent een forse ruimtelijke ingreep met een stevige impact voor het gebied. Deze kunnen wij niet los zien van de andere opgaven die er in het gebied liggen, zoals verwoord in de reconstructieplannen. In eerste aanleg wordt de extra opgave voor natuur al snel gezien als een bedreiging voor een gezonde plattelandseconomie en (daarmee) voor een leefbaar platteland. Met de aanpak die wij presenteren in deze structuurvisie gaan wij uit van het tegenovergestelde: realisatie van de Robuuste Verbinding als drager voor een vitaal platteland. Conform ons programma Mooi Brabant staat het bereiken van een hoog niveau van ruimtelijke kwaliteit centraal. Dit kunnen we alleen bereiken als de drie duurzaamheidsaspecten Milieu, Economie en Leefbaarheid in samenhang en evenwichtig worden aangepakt en als dit dusdanig

gebeurt, dat de lokale overheden (gemeenten en waterschap) én belanghebbenden in het gebied (boeren, burgers, buitenlui) van begin tot eind actief betrokken zijn en het resultaat zien als hun prestatie.

De meerwaarde van een dergelijke verbrede aanpak blijkt verder uit het feit dat, zoals uit recent onderzoek is gebleken, versterking van de ecologische kwaliteit van een gebied een positieve invloed heeft op de gezondheid van de mensen die er wonen, werken en recreëren.

Daarnaast kan het koppelen van de ecologische opgave aan economische ontwikkeling ertoe leiden dat natuur als een kans wordt gezien, met als gevolg dat er een breder palet aan initiatieven ontstaat voor het realiseren van de (in dit geval) Robuuste Verbinding. Dat kan weer een positief effect hebben op de ecologische kwaliteit: de uitkomst is geen compromis meer, maar het resultaat van een gezamenlijke aanpak.

De agrarische sector is, als grootste grondgebruiker, een belangrijke partij. Expliciet onderdeel van onze verbrede benadering is dan ook het versterken van de landbouwkundige structuur in het plangebied. Daarnaast willen wij de agrarische sector, samen met andere particuliere grondeigenaren, zo veel mogelijk betrekken bij de realisatie van de Robuuste Verbinding.

Hiermee is sprake van een integrale gebiedsontwikkeling waarbinnen ook aandacht zal worden geschonken aan aspecten als recreatie, cultuurhistorie, ruimtelijke kwaliteit en (be)leefbaarheid. Deze aanpak sluit aan op de ideeën die de zevende Eo Wijersprijsvraag heeft opgeleverd [9].

1.2.3 Levende Beerze

De gebiedsgerichte benadering wordt gesymboliseerd met het Beerzerad, een verbijzondering van de TELOS-driehoek, waarin ecologische-, economische- en sociale- of leefbaarheidsmotieven de scheppende krachten vormen. Deze motieven zijn vertaald naar de drie schoepen van het logo van De Levende Beerze (figuur 1.2.):

De “**Beerze Leeft**” (groen) symboliseert de doelstelling om tot een aaneengesloten snoer van natuurgebieden te komen, een doorlopend kralensnoer langs de beek (schakels) geflankeerd door grotere eenheden (knopen), die samen de Robuuste Verbinding vormen. Deze Robuuste Verbinding wordt gecreëerd in een mooi landschap, dat het waard is om te beleven. Het watersysteem is daarin zo natuurlijk mogelijk, waarbij elk deelgebied “zijn eigen broek kan ophouden”: afvoer uit het gebied is zo laag en traag mogelijk.

De “**Beerze Werkt**” (blauw) beschrijft hoe ondernemingen zich kunnen manifesteren in de landschappen waarvan de beek deel uitmaakt en hoe wij vanuit deze structuurvisie dit qua uitstraling en qua bijdrage aan de Levende Beerze, willen verbeteren en versterken.

De “**Beerze Bruist**” (oranje) gaat over het stroomgebied van de Beerze als drager voor tal van sociaal-culturele activiteiten en aspecten, met een beleefbare Beerze, cultuurhistorie als inspiratiebron en dorpen aan de beek als centrale onderwerpen.

Figuur 1.2: Logo van De Levende Beerze

1.3 Organisatorisch kader en rollen

Gelet op de functies en belangen die bij de gewenste gebiedsontwikkeling een rol spelen, en vanwege de bestuurlijke kaders waarbinnen de processen zich afspelen, is een aanzienlijk aantal partijen bij het proces betrokken.

Rijk

Het ministerie van LNV heeft namens het rijk met de provincie Noord-Brabant afspraken gemaakt over de begrenzing van de Robuuste Verbinding en over de mate van beheer en verwerving. De provincie rapporteert aan LNV over de te voeren strategie en over de voortgang van het proces.

Provincie

De provincie is verantwoordelijk voor de realisatie van de Robuuste Verbinding. Met deze structuurvisie vullen wij deze rol in, als initiator en stimulator. Waar nodig nemen wij de projectverantwoordelijkheid voor deelprojecten op ons, in andere gevallen vervullen wij een faciliterende rol, financieel of anderszins.

Naast deze procesrollen levert de provincie expertise ten behoeve van de deelprojecten, bijvoorbeeld op het vlak van landschap en ecologie, cultuurhistorie en archeologie, etc.

Waterschap De Dommel

Omdat de nadere uitwerking van de Levende Beerze in hoge mate samenhangt met het realiseren van waterdoelen, is het waterschap een belangrijke partij. Het waterschap De Dommel heeft daarom ook aangegeven een centrale rol in de realisatie van de Levende Beerze te willen spelen en daarbij zich niet te willen beperken tot de 'eigenlijke' waterschapsdoelen, maar de realisatie daarvan te willen vormgeven als onderdeel van een brede gebiedsontwikkeling Robuuste Verbinding. Het waterschap treedt daarom in deelprojecten vaak op als trekker c.q. procesverantwoordelijke.

Gemeenten

De gemeenten zijn op een aantal vlakken partij in het proces. Voor een deel is sprake van het realiseren van reconstructiedoelstellingen, waarbij de gemeenten via de reconstructiecommissies betrokken zijn. Verder hebben zij belang bij leefbaarheid van de kernen en bij een duurzame plattelandseconomie, die zich manifesteert in een aantrekkelijk landschap. Het realiseren van de Levende Beerze levert hieraan een substantiële bijdrage. Last but not least zijn gemeenten verantwoordelijk voor het vaststellen van bestemmingsplannen, waarin functies en waarden formeel hun beslag krijgen en beschermd worden.

Grondeigenaren en -gebruikers

Grondeigenaren en -gebruikers kunnen onder meer via agrarisch en particulier natuurbeheer een wezenlijke bijdrage leveren aan de Levende Beerze. Zij, en andere ondernemers, zijn de economische dragers van een vitaal platteland. De agrarische sector, met de ZLTO als belangrijkste vertegenwoordiger, is partij die een wezenlijke bijdrage kan leveren aan het tot stand komen van de Robuuste Verbinding. Datzelfde geldt voor particuliere grondeigenaren, verenigd in de BPG. ZLTO en BPG zijn belangrijke partners in de voorbereiding en uitvoering van de projecten voor de onderscheidenlijke deelgebieden.

Natuurorganisaties

Terreinbeherende organisaties beheren een fors deel van de reeds begrensde EHS. Dit zal ook het geval zijn in de Robuuste Verbinding, waar deze niet gerealiseerd wordt via particulier en agrarisch natuurbeheer. Daarnaast is er de Brabantse Milieufederatie en zijn er tal van lokale natuurorganisaties. Deze betrekken wij bij de realisatie van de Levende Beerze, veelal in de concrete deelprojecten. Het Brabants Landschap vertegenwoordigt deze organisaties bestuurlijk in het kader van de gehele Beerze.

Reconstructiecommissies

De inrichtingsplannen die leiden tot deelprojecten worden getrokken door de provincie en/of het waterschap, samen met andere organisaties. De deelprojecten zijn op te vatten als uitvoeringsprojecten in het kader van de reconstructie.

Overige partijen

Realisatie van de Levende Beerze vergt betrokkenheid van een groot aantal partijen die lokaal of provinciaal actief zijn, zoals heemkundekringen, de toeristisch-recreatieve sector etc. Deze organisaties betrekken wij in ieder geval bij de concrete uitwerkingen in deelprojecten en waar nodig ook voor het gehele gebied van de Beerze.

Samenwerking

De overheden handelen in onderlinge afspraak vanuit een gezamenlijk opdrachtgeverschap, andere partijen worden bij de uitwerking en uitvoering betrokken. Dit komt tot uiting in de structuur die rond het project is opgezet. Er is een bestuurlijke werkgroep, waarin waterschap, gemeenten, reconstructiecommissies, provincie, ZLTO en Brabants Landschap vertegenwoordigd zijn. Op ambtelijk niveau is er een kernteam namens deze organisaties ingesteld.

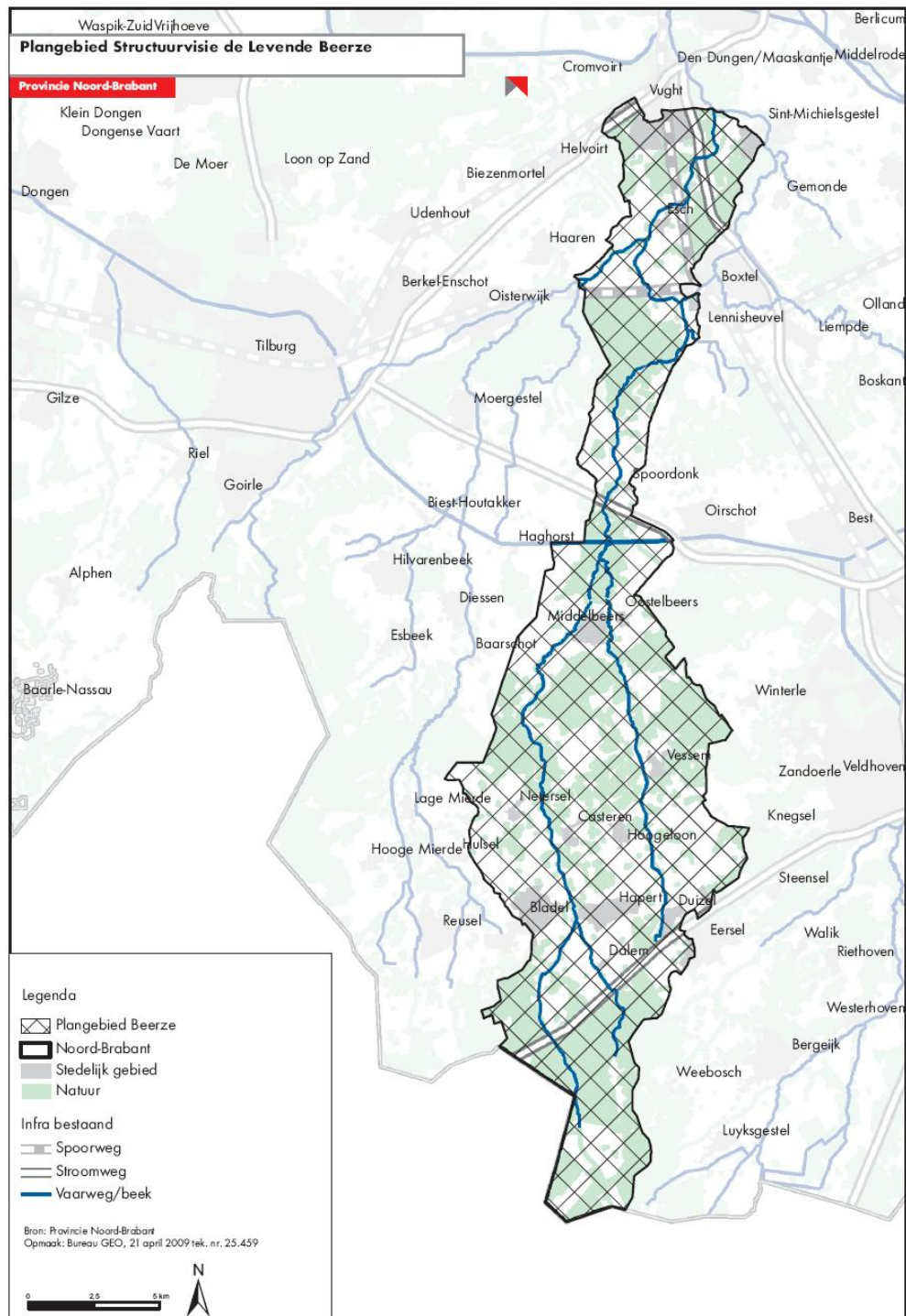
1.4 Begrenzing van het plangebied

Het plangebied voor deze visie is aanmerkelijk ruimer dan het zoekgebied voor de Robuuste Verbinding op de plankaart van de reconstructieplannen en in de ISV Brabant in ontwikkeling. De begrenzing komt overeen met het stroomgebied van De Beerze, zoals dit is vastgelegd op grond van de Kaderrichtlijn Water. Wij hebben hiervoor gekozen vanuit de gedachte dat een zo natuurlijk mogelijk watersysteem als drager voor de Robuuste Verbinding een aanpak in het gehele stroomgebied vergt. Het is daarbij overigens niet zo dat het gehele plangebied tevens wordt aangemerkt als zoekgebied voor de Robuuste Verbinding (zie §6.3).

In delen van dat stroomgebied, te weten het gebied van De Hilver en de Proeftuin groenblauwe diensten Het Groene Woud, zijn al gebiedsgerichte ontwikkelingen in gang gezet. Deze delen zijn daarom grotendeels buiten het plangebied gehouden.

Figuur 1.3 geeft de ligging van het plangebied weer. Bijlage 4 geeft een aantal, voor deze structuurvisie relevante arealen binnen het plangebied weer. Dit plangebied wijkt op twee plaatsen af van het plangebied zoals het is opgenomen in de notitie Reikwijdte en Detailniveau [12], te weten:

- Bij de Logtse velden, zodat het gehele zoekgebied extensief gebruik (zie §6.3) binnen het plangebied valt;
- Bij het Helvoirts Broek, zodat de gehele flankknoop (zie §6.3) binnen het plangebied valt.

Figuur 1.3: Begrenzing plangebied

2 Over de structuurvisie

2.1 Waarom een structuurvisie?

Realisatie van De Levende Beerze is een majeure provinciale opgave. Wij willen deze samen met de desbetreffende overheden en maatschappelijke organisaties, via gebiedsontwikkeling tot een succes maken. Deze structuurvisie is een strategische uitwerking van de doelstellingen van de Levende Beerze, die dusdanig is opgezet dat het mogelijk is om via deelprojecten samen met genoemde partijen te komen tot een goede invulling, waarbij de som van de deelprojecten ook het gewenste totaalbeeld oplevert. Het gaat hierbij om zowel een inhoudelijk als een procesmatig kader. De doelstellingen worden helder geformuleerd en er is beleidsruimte voor de uitwerking die moet uitnodigen tot het nemen van initiatieven. Ook is duidelijk hoe sturing wordt gegeven aan de uitvoering in de gebiedsprocessen. Verwachtingen ten aanzien van rollen van diverse partijen, alsook van het instrumentarium dat beschikbaar is, zijn helder en eenduidig. Het is de bedoeling dat deze structuurvisie een wervende invloed heeft, die maakt dat gebiedsprocessen op gang komen en de realisatie van de Robuuste Verbinding bottom-up gestalte krijgt. Door het gebied en voor het gebied!

De verbrede aanpak van De Levende Beerze (zie § 1.2), gaat uit van balans tussen de drie Teloshoekpunten, planet, profit en people, verbeeld in de drie schoepen van het Beerzerad: de Beerze Leeft, Werkt en Bruist. Om deze drie tot hun recht te laten komen is het nodig op enkele punten ons beleid toe te snijden en te voorzien in een toereikend instrumentarium. Deze structuurvisie vult dit in.

De aanpak van de Levende Beerze volgt niet de letter van onze afspraken met het rijk over de Robuuste Verbinding. Met het rijk is afgesproken dat de Robuuste Verbinding in 2008 concreet begrensd zou zijn opgenomen in de natuurgebiedsplannen. Traditioneel gebeurt dit door concrete begrenzing via natuurgebiedsplannen, waarna verwerving cq het afsluiten van beheersovereenkomsten, inrichting en beheer volgen. Deze aanpak is sectoraal en kent een beperkte betrokkenheid van partijen in het gebied. Voor de Beerze volgen wij een aanpak waarbij de concrete begrenzing de uitkomst is van de deelprojecten en dus op een later tijdstip, uiterlijk 2018, bekend is en in natuurgebiedsplannen vastligt. Dan is de Robuuste Verbinding ook feitelijk gerealiseerd. Voorts is met het rijk afgesproken dat de Robuuste Verbinding voor 60% via verwerving en 40% via particulier dan wel agrarisch natuurbeheer wordt gerealiseerd. Zoals aangegeven in § 1.2.2 willen wij agrariërs en particulieren maximaal betrekken bij de realisatie van de Robuuste Verbinding, wat betekent dat het aandeel particulier en agrarisch natuurbeheer (aanzienlijk) hoger kan uitkomen dan afgesproken met het rijk.

Provinciale Staten hebben via de Interim Structuurvisie “Brabant in ontwikkeling” [11], aan Gedeputeerde Staten de opdracht gegeven voor het opstellen van deze structuurvisie, die de in “Brabant in Ontwikkeling” neergelegde kaders uitwerkt en concretiseert. In bijlage 5 is de opgave vanuit “Brabant in ontwikkeling” opgenomen.

2.2 Basis en bouwstenen

Voor de Robuuste Verbinding ligt de basis in hoofdstuk 3 van de Nota Ruimte. Alterra heeft een handboek opgesteld [1], dat als leidraad dient voor de concrete uitwerking van de Robuuste Verbindingen. In afstemming met het ministerie van LNV is de inhoudelijke invulling en omvang van de Robuuste Verbinding vastgelegd, verwoord in de notitie ‘Afsprakendocument Robuuste verbindingen 2004-2018’ [4], zie ook bijlage 3. Hierin staat vermeld dat de Robuuste Verbinding de Beerze volledig in de eerste tranche (start realisatie vanaf 2004) wordt gerealiseerd. Voor de

verbinding is 1.150 hectare nodig. Dit is extra areaal op de al in natuurgebiedsplannen begrensde Ecologische Hoofdstructuur. Dit areaal is berekend op basis van de verkenning van Royal Haskoning [3], zie bijlage 6 voor de samenvatting, waarin op een modelmatige manier de ruimtelijke invulling van de Robuuste Verbinding is uitgewerkt.

In de reconstructieplannen voor de gebieden Boven-Dommel, Beerze-Reusel (nu Kempenland), Meierij en Maas en Meierij is de Robuuste Verbinding opgenomen als zoekgebied. Door DLG is de ecologische ambitie nader uitgewerkt [7]. Bijlage 6 geeft hiervan een samenvatting.

In 2008 hebben de in de bestuurlijke werkgroep vertegenwoordigde partijen het Toekomstperspectief voor een Levende Beerze vastgesteld (figuur 2.1). Hierin is het bovengenoemde concept van de Levende Beerze uitgewerkt, met de drie schoepen van het Rad van de Beerze. Kerngedachte is dat de drie aspecten in een goede onderlinge balans worden ontwikkeld, opdat de Levende Beerze daadwerkelijk gaat leven, in ecologische, economische en maatschappelijke zin. Dit Toekomstperspectief is de basis voor deze structuurvisie.

Omdat voor de realisatie wordt ingezet op maximale inzet van particulier en agrarisch natuurbeheer, hebben wij Arcadis en CLM een advies voor een “Strategie Particulier en Agrarisch Natuurbeheer” (SPAN) laten opstellen. Dit advies [13] is eveneens een belangrijke bouwsteen voor deze structuurvisie.

DE LEVENDE BEERZE

Toekomstperspectief
Robuuste Verbinding De Beerze

DEFINITIEF
12 | 12

TOTAALBEELD DE LEVENDE BEERZE

De Beerze Leeft

Van Beerze naar Eische Stroom in natuurdal, door beekdalbos, langs een watermolen, of door een molenbroek. Sijpelend, slingerend en stromend door het gebied van beekjuffer, kwabbaal en bever.

Natuurdal

Breed natuurdal

Beekdalbos

Natuurflank

Bestaande en nieuwe natuur in EHS

De Beerze Werkt

Bodem en landschap als vertrekpunt voor nieuwe ontwikkelingen, natuurlijk ondernemen, recreatieve mogelijkheden en duurzame landbouw in en voor de wereld van boerders, werktellers, dorpen, akkers en speel- en sportgebieden.

AHG-landschap en GH5-landbouw

AHG

Kernen

De Beerze Bruidt

Een avontuurlijk, boerachtig en cultureel gebied waar wandelen, reizen en inwoners elkaar ontmoeten, in het dorp, langs de beek, in de ruime natuur en in het mooie landschap waar wordt gewerkt.

Watermolen of molenbroek

Dorpen aan de beek

Lange afstand-wandelpad

Lange afstand-fietsroute

Monumenten in beeld

Landgoederen

Recreatieve poort

Intensieve recreatie bedrijven

“Werken aan een Mooi en Schoon Brabant!”

Provincie Noord-Brabant

10.10.1999 12:10 De Beerze 11-14-2004 versie 1.0

Figuur 2.1 Overzichtskaart Toekomstperspectief

2.3 Relatie tot overig beleid

Behalve bovengenoemde uitgangspunten is er ook sprake van beleidsmatige kaders. Hoe verhoudt deze structuurvisie zich tot overig bestand beleid? De meest relevante relaties worden hier genoemd en kort beschreven. Waar relevant staat ook aangegeven hoe opstellen, vaststellen en uitvoeren van deze structuurvisie zich verhouden tot andere beleidssporen.

2.3.1 Interim Structuurvisie “Brabant in ontwikkeling”

De Interim Structuurvisie “Brabant in Ontwikkeling” [11] (ISV), en de bijbehorende paraplunota [11], beschrijven de provinciale ruimtelijke belangen en de beleidsinstrumenten die kunnen worden ingezet voor ruimtelijke ontwikkelingen. Daarmee vormt zij ook de basis voor het in te zetten instrumentarium om de doelstellingen voor De Levende Beerze te realiseren. De ISV is een minder rigide kader als het voormalige streekplan, dat bovendien enkel voor de provincie bindend is. In een belangenafweging kan er rek worden gevonden in de in de ISV en paraplunota gestelde beleidslijnen. In de ISV is een visie op de ruimtelijke ontwikkeling van Noord-Brabant geformuleerd. Enkele elementen daarvan zijn ruimte voor alle Brabanders om te leven en werken, respect voor sociaal-culturele waarden en ontwikkelingen en respect voor bodem, water, natuur en landschap. Deze elementen komen terug in deze structuurvisie. Dit geldt ook voor de leidende principes voor het provinciaal ruimtelijk beleid. Met name de aandacht voor de onderste lagen, zuinig ruimtegebruik en zonering van het buitengebied zijn van belang voor deze visie.

In de ISV is tevens de Robuuste Verbinding globaal opgenomen, met daarbij een planologische basisbescherming. De Beerze geldt als provinciale ontwikkelopgave, die nader uitgewerkt dient te worden in een (onderhavige) structuurvisie. Provinciale Staten hebben hiervoor randvoorwaarden geformuleerd, die zijn opgenomen in bijlage 5.

De uitwerkingsplannen en regionale structuurplannen bieden het ruimtelijk kader voor grotere planmatige ontwikkelingen, zoals de aanleg van nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen. Daarvoor zijn voor transformatie afweegbare gebieden aangewezen. Deze structuurvisie maakt hierop geen inbreuk.

2.3.2 Reconstructieplannen

Het plangebied ligt verspreid over vier reconstructiegebieden, de grootste delen in Beerze-Reusel (nu Kempenland) en Meierij. Kleinere delen liggen in Boven Dommel en Maas en Meierij. Op de plankaarten ‘omgevingskwaliteit’ van de reconstructieplannen zijn zoekgebieden voor de Robuuste Verbinding aangegeven. De begrenzing is niet op perceelsniveau en moet als indicatief worden beschouwd. Er is géén sprake van planologische doorwerking.

Naast de begrenzing van de robuuste verbinding is in de reconstructieplannen ook de zonering voor de intensieve veehouderij (IV) opgenomen, is aangegeven waar ruimte voor waterberging en beekherstel gezocht moet worden, is ruimtelijke sturing gegeven aan diverse soorten van recreatieve ontwikkelingen en zijn kernen aangewezen waar speciale aandacht voor leefbaarheid wordt gevraagd.

In de deelprojecten die leiden tot realisatie van De Levende Beerze komen de doelstellingen van de reconstructieplannen en de aanpak van De Levende Beerze (zie hoofdstuk 5 en hoofdstuk 6) samen, tot één integrale aanpak. De uiteindelijke uitvoeringsprojecten in het kader van de realisatie van de Levende Beerze zijn onderdeel van de uitvoeringsprogramma’s van deze vier reconstructiegebieden.

2.3.3 Ecologische Hoofdstructuur

Realisatie van de Robuuste Verbinding zal leiden tot 1.150 ha nieuwe natuur en beheersgebied, die onderdeel wordt van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Dit is aanvulling op de al begrensde EHS. Voor de nieuwe natuur volgen de natuurtypen uit de ecosysteemtypen waaruit de Robuuste Verbinding wordt opgebouwd. De aangewezen natuurtypen voor bestaande EHS zullen veelal hierbinnen passen, maar aanpassingen zijn voorstelbaar. Zo is ook voorstelbaar dat de EHS op plaatsen via beperkte aanpassingen moet worden herbegrensd om tot een optimale invulling van de Robuuste Verbinding te komen. Eén en ander wordt uiteindelijk vastgesteld in de natuurgebiedsplannen.

2.3.4 Natura 2000

Bij de Kampina en de Landschotse Heide grenst de Robuuste Verbinding aan Natura 2000 gebied. Bovendien zijn delen van de Grote Beerze en de Kleine Beerze aangeduid als Natura 2000 gebied (zie figuur 2.2). Hier gelden gebiedsgerichte uitbreidings- of instandhoudingsdoelstellingen voor bepaalde soorten planten en/of dieren (zie bijlage 7).

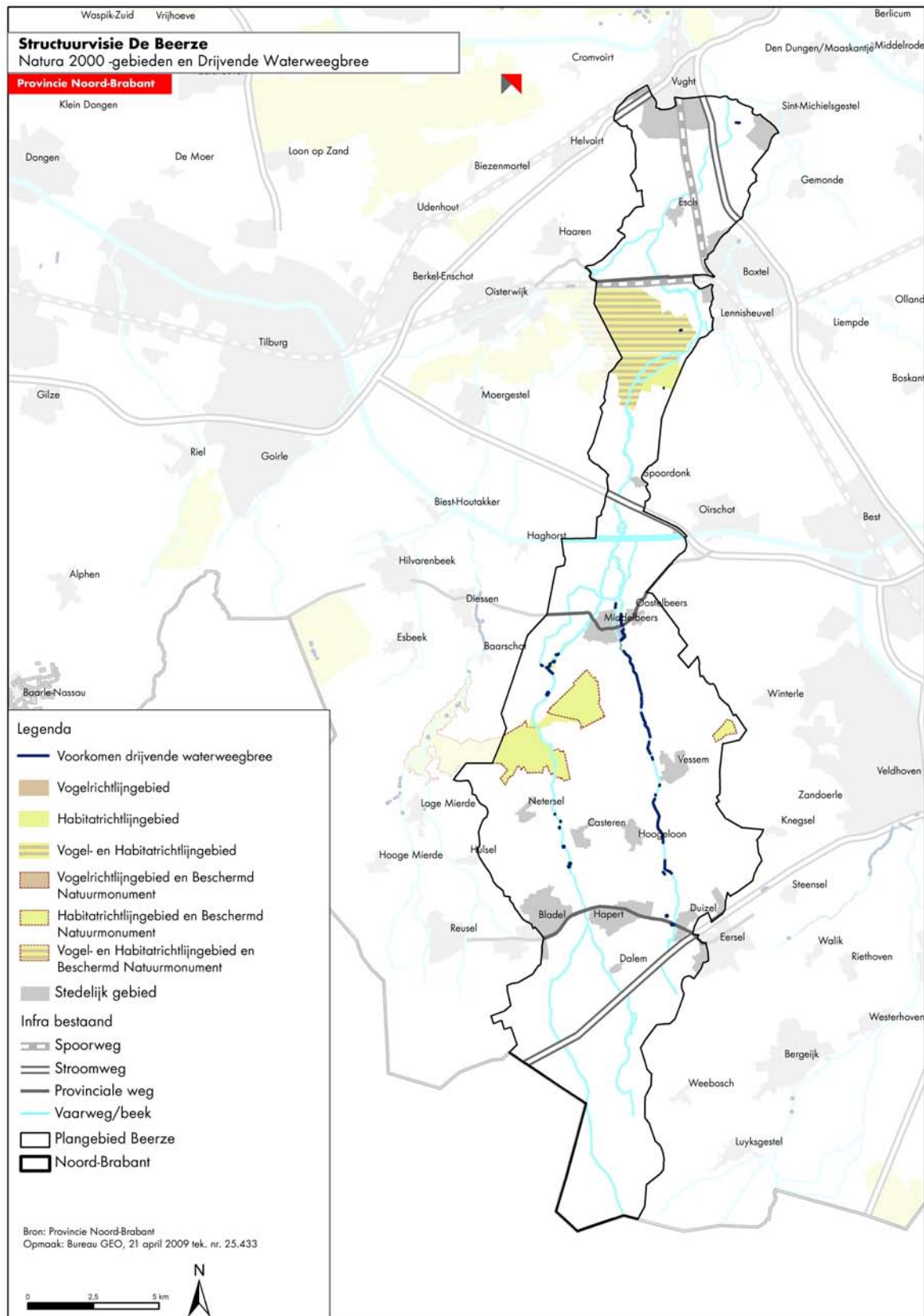
Deze doelstellingen worden in De Levende Beerze in samenhang met de doelstellingen voor de Robuuste Verbinding gerealiseerd. De Levende Beerze levert bovendien een bijdrage aan de Natura 2000 doelstellingen vanwege de algehele opwaardering van de biodiversiteit, de te verwachten positieve invloed op de waterkwaliteit en het herstel van natuurlijke grondwaterstanden.

In het kader van de Robuuste Verbinding is met name de drijvende waterweegbree van belang, een kwetsbare soort die voorkomt in de Kleine en Groote Beerze. De uitvoering van beekherstel moet zodanig zijn dat het voorkomen van de drijvende waterweegbree niet in het geding is. Dit wordt in de deelprojecten concreet uitgewerkt. Voor een vergelijkbare situatie in de Reusel is door waterschap De Dommel een oplossing hiervoor beschreven [14].

In 2009 moeten door de provincie beheerplannen worden vastgesteld (het concept wordt naar verwachting op 7 juli door GS vastgesteld). Deze ontwerp structuurvisie sluit aan op hetgeen momenteel uit de concepten van deze beheerplannen bekend is. Indien na vaststelling van de concept beheerplannen blijkt dat deze anders uitvalt, passen wij bij de vaststelling van deze structuurvisie (najaar 2009) de structuurvisie hier op aan. De concrete uitwerking van de structuurvisie in de deelprojecten vindt vanzelfsprekend ook plaats binnen genoemde kaders.

2.3.5 Flora- en Faunawet

De bescherming van soorten, individuen en populaties, van dieren en planten is in deze wet geregeld. Deze bescherming is met name van belang bij het uitvoeren van concrete maatregelen. Op het niveau van deze structuurvisie is dit niet aan de orde, in de deelprojecten is dat wel het geval. In voorkomende gevallen moet derhalve in de deelprojecten rekening worden gehouden met de verplichtingen voortvloeiend uit de Flora- en Faunawet.

Figuur 2.2: Ligging Natura 2000 gebied en voorkomen drijvende waterweegbree

2.3.6 Waterbeleid

In Europees verband schrijft de Kaderrichtlijn Water voor dat een goede grond- en oppervlaktewatersituatie moet worden bereikt, kwalitatief en kwantitatief. In het kielzog hiervan is in het rijks- en provinciale beleid het streven vastgelegd om, breed geformuleerd, te komen tot herstel van natuurlijke watersystemen. De gebieden waar hieruit voortvloeiende waterdoelen in uitvoering zullen worden gebracht staan onder andere weergegeven op kaarten in de reconstructieplannen en in het nieuwe Waterbeheerplan 2010-2015 van Waterschap De Dommel. Hierin heeft het waterschap specifiek de ambitie voor de Robuuste Verbinding De Beerze genoemd. In paragraaf 4.2, 'autonome ontwikkelingen' zijn die waterdoelen nader uitgewerkt. De waterdoelstellingen gaan in belangrijke mate hand in hand met de natuurdoelstellingen voor de overwegend natte natuurtypen die deel zullen uitmaken van de Robuuste Verbinding. Tegelijkertijd is een goed functionerende landbouw afhankelijk van een goed functionerend watersysteem, met name de grondwaterstand op perceelsniveau.

De provincie Noord-Brabant heeft een ontwerp waterplan opgesteld. Daarin zijn functies van wateren vastgelegd en waterbergings, waterbeschermings- en grondwaterbeschermingsgebieden aangewezen, dit alles met een (planologisch) beschermingsregime via een als structuurvisie aangemerkt hoofdstuk 12 van het ontwerp waterplan. Deze structuurvisie voor de Beerze is inhoudelijk afgestemd met het ontwerp waterplan. Figuur 2.3 geeft de bij het waterplan behorende structuurvisiekaart is weer.

2.3.7 Archeologie en cultuurhistorie

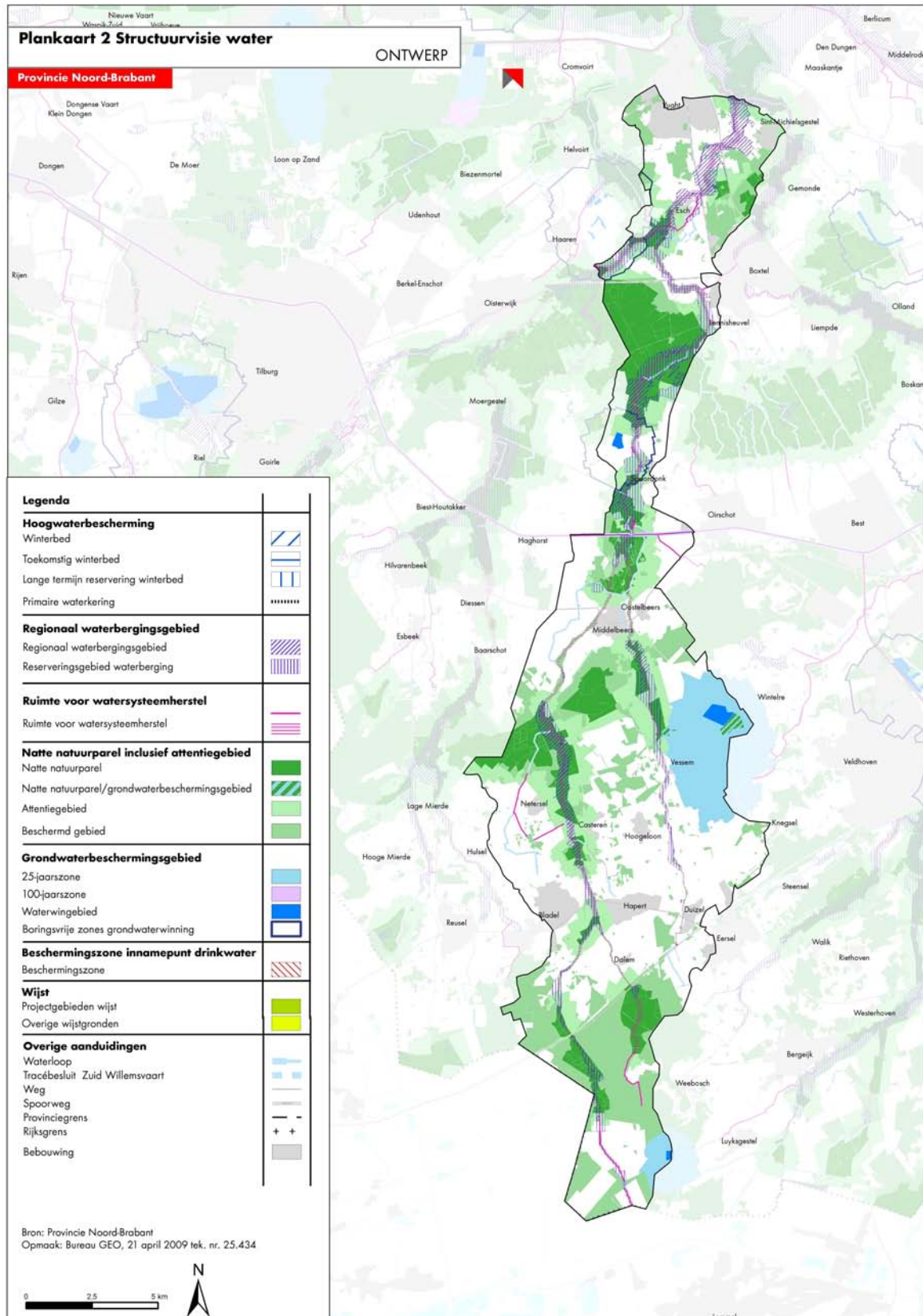
Een van de uitgangspunten voor de realisatie van de Robuuste Verbinding is, om de cultuurhistorische waarden, waaronder begrepen de archeologische waarden, te respecteren en als inspiratiebron te gebruiken. Dit geldt in het bijzonder voor cultuurhistorische waarden zoals aangeduid op de Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW). Ook is rekening te houden met aardkundige waarden. Deze uitgangspunten zijn goed verenigbaar met de doelstellingen voor de Levende Beerze, maar vragen plaatselijk om nader onderzoek en maatwerk.

Zo zijn bij historisch-landschappelijke vlakken van hoge en zeer hoge waarde, zoals het akkercomplex bij Oostelbeers en landgoed Baest in beginsel alleen ingrepen toegestaan die leiden tot behoud en herstel van de historische functie en waarden. Bij ingrepen in de bodem, vooral aan de orde bij de verandering van de beekloop maar ook bij verschrallingsprojecten, moet rekening worden gehouden met (de kans op) de aanwezigheid van archeologische waarden. Tijdige onderkenning en onderzoek zijn dan van groot belang.

Bij de uitwerking van de deelprojecten krijgt dit concreet vorm.

2.3.8 Gemeentelijk beleid

Gemeenten hebben hun eigen ruimtelijk beleid geformuleerd, vervat in bestemmingsplannen, structuurplannen en -visies en landschapsbeleidsplannen. Uit een quick-scan van het beleid van de gemeenten binnen het plangebied hebben wij opgemaakt dat er geen spanning te verwachten is tussen dat beleid en deze structuurvisie. In de deelprojecten worden, in samenwerking met de betrokken gemeenten, de aanpak van de Levende Beerze afgestemd en het gemeentelijk beleid onderling afgestemd.

Figuur 2.3: Kaart structuurvisie ontwerp Waterplan provincie Noord-Brabant

2.4 Instrumentarium en kaart

Om de maatregelen te nemen om de hierboven genoemde doelstellingen te realiseren zijn instrumenten nodig. Deze zijn divers van aard: ruimtelijk beleid (met bijbehorende kaart), juridische instrumenten en financiële instrumenten. Tot slot is het ondersteunen en faciliteren van processen van belang. Hierna staan deze instrumenten kort beschreven, in hoofdstuk 7 is één en ander concreet uitgewerkt.

2.4.1 Ruimtelijk beleid

Deze structuurvisie blijft binnen de kaders van het bestaand ruimtelijk beleid, zoals neergelegd in de ISV “Brabant in ontwikkeling” [11]. Met name om het principe van De Levende Beerze vorm te geven, waarbij ecologie, economie en sociaal-culturele doelen in onderlinge samenhang tot realisatie komen, is het zaak dat de beschikbare beleidsruimte optimaal wordt benut. Daarom bevat deze structuurvisie op enkele aspecten een nadere uitwerking van het provinciaal ruimtelijk beleid (zie § 6.6). De grondgedachte die in bestaande beleidsdocumenten is verwoord, namelijk verruimde ontwikkelingsmogelijkheden in ruil voor kwaliteitswinst, is daarbij leidend. Realisatie van de Robuuste Verbinding zien wij daarbij uitdrukkelijk als kwaliteitswinst.

Deze structuurvisie is een visie als bedoeld in artikel 2.2 van de Wet ruimtelijke ordening. Inhoudelijk kan zij worden beschouwd als een inrichtingsvisie; zij geeft richting aan gebiedsgerichte processen zonder e.e.a. tot in detail concreet uit te werken. Die uitwerking vindt plaats in de deelprojecten. De structuurvisie geeft dan ook niet de precieze begrenzing van de Robuuste Verbinding als zodanig, maar een aantal uitwerkings- en zoekgebieden. Deze staan aangegeven op de Structuurvisiekaart De Levende Beerze.

2.4.2 Juridisch instrumentarium

Voor de realisatie van De Levende Beerze zetten wij de instrumenten in die de Wet op de Ruimtelijke Ordening (Wro) en de Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG) bieden. Daarnaast maken wij afspraken met gemeenten, waterschap en particulieren en hun organisaties via (samenwerkings)overeenkomsten.

2.4.3 Financieel instrumentarium

Het bekostigen (dan wel bijdragen in de kosten) van de maatregelen en activiteiten die nodig zijn om de doelen van De Levende Beerze te realiseren is een belangrijk instrument. Daarbij kan het ook gaan om de inzet van grondposities van overheden.

2.4.4 Ondersteunen en faciliteren

Zoals al diverse malen is aangegeven, is samenwerken van overheden, particulieren en maatschappelijke organisaties het cement van de aanpak van de Levende Beerze. Wij ondersteunen dit proces door de inzet van personele capaciteit, door de organisatie van gebiedsprocessen (samen met andere overheden en maatschappelijke organisaties), op het niveau van de deelprojecten en op het niveau van het gehele plangebied. Daarnaast is een goede communicatie cruciaal.

3 Bestaande situatie

3.1 Globale beschrijving van het landschap

Het landschap van de Kempen en de Meierij bestaat uit een zwak golvend dekzandlandschap dat wordt doorsneden door een wijdvertakt netwerk van zuid-noord gerichte beken. De beekdalen zijn landschappelijke structuurdragers, waarin waardevolle waterafhankelijke natuurgebieden liggen. Daartussen liggen de hogere dekzandruggen waar in de 19^e en 20^e eeuw grootschalige ontginning van nog uitgestrekte ‘woeste’ gronden, voornamelijk heidevelden, heeft plaatsgevonden. Op de grens van de beekdalen en de hogere gronden lagen de dorpen met hun akkercomplexen. In de Meierij zijn de beekdalen veelal wat breder en hebben zich broekgebieden ontwikkeld. Deze landschappelijke verdeling is niet overal even gemakkelijk meer te herkennen, maar het onderscheid tussen de dorpen met hun directie omgeving, de open landschappen van de voormalige ontginningen en dun bebouwde beekdalen is nog wel te onderscheiden. Vroeger waren de hoge woeste gronden een open gebied en de beekdalen hadden een besloten karakter met singels langs smalle percelen. Dit beeld is nu feitelijk omgekeerd. Op de hogere gronden zijn naaldbossen geplant en is de bebouwing opgerukt, in de beekdalen is door ruilverkaveling en het rechte trekken van de beken een open landschap ontstaan.

3.2 Het stroomgebied in vogelvlucht

Het stroomgebied van de beken, die het hart vormen van de Robuuste Verbinding, begint in het zuiden op het Kempisch plateau, waar beken de Aa of Goorloop en het Dalemstroompje, die ten westen van Hapert samenvloeien in de Groote Beerze, en de Kleine Beerze ontspringen. Groote en Kleine Beerze vloeien in landgoed De Baest ten noorden van Middelbeers samen.

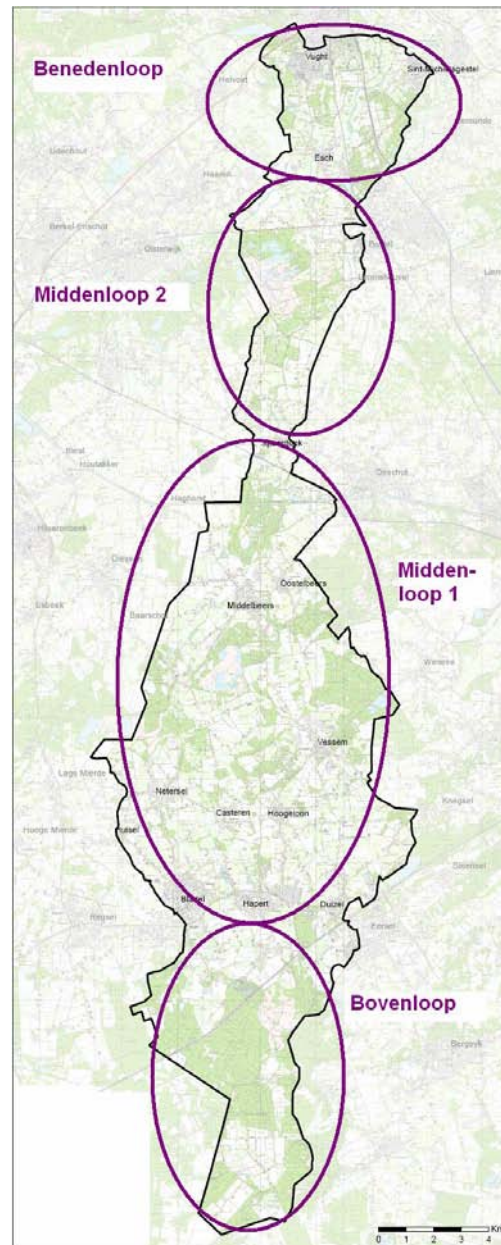
De Beerze stroomt verder noordwaarts totdat bij de Smalbroeken, aan de rand van De Kampina, de naam verandert in Smalwater. Ter hoogte van Bostel verandert de naam in Kleine Aa, die zich ten zuiden van Esch bij de Essche stroom voegt, die tussen Vught en Sint-Michielsgestel in De Dommel uitmondt (zie ook figuur 1.1).

Aangetakt aan deze beken kenmerkt het plangebied zich door een wijdvertakt netwerk van beken die het zandlandschap doorsnijden. De beekdalen zijn vrijwel allemaal zuid-noord gericht en vormen belangrijke landschappelijke structuurdragers op regionaal niveau. In de beekdalen liggen belangrijke natte natuurgebieden die afhankelijk zijn van hoge grondwaterstanden en kwel, de zogenaamde natte natuurparels. De ontwatering in het plangebied is grotendeels afgestemd op het landbouwkundig gebruik. De beek is in het verleden rechtgetrokken, maar inmiddels ook deels weer hersteld.

Verspreid in het mede door de beek gevormde landschap zijn her en der cultuurhistorisch waardevolle elementen aanwezig. Deze worden in de bespreking hieronder niet alle genoemd, bij de uitwerking in deelprojecten moeten deze wel in acht worden genomen. Hetzelfde geldt voor archeologische monumenten. Deze vinden we met name in het stroomgebied ten zuiden van Spoordonk.

De in oppervlakte grootste bedrijfstak is de melkveehouderij, met zowel grasland als maïsland. Daarnaast komen andere vormen van landbouw voor zoals akkerbouw, boomteelt, glastuinbouw en intensieve veehouderij. Geitenhouderij en paardenhouderij zijn in opkomst. Hier en daar liggen de bedrijven in het beekdal. Er liggen veel huiskavels in het beekdal, vaak tot aan de beek. Na ruilverkavelingen in het verleden verslechtert de verkavelingssituatie weer geleidelijk. Het aantal landbouwbedrijven neemt af, de gemiddelde omvang toe. De omvang van de sectoren blijft daarmee ongeveer gelijk. Het perspectief van de aanwezige landbouwkundige bedrijfstakken is over het algemeen goed.

Het stroomgebied van de Beerze is kan op basis van een algemene typering voor laaglandbeken worden ingedeeld in 3 delen: de bovenloop, middenloop benedenloop. Uit praktische overwegingen is de middenloop opgedeeld in de delen 1 en 2 (zie figuur 3.1). Deze stroomgebieden zijn hieronder nader beschreven, waarbij aandacht is besteed aan omstandigheden die van belang kunnen zijn bij de ontwikkeling van de Levende Beerze. Na de beschrijving van de benedenloop is in figuur 3.3 een visuele samenvatting van de beschrijvingen opgenomen

Figuur 3.1: opdeling stroomgebied De Beerze

3.3 De bovenloop, brongebieden

De Aa of Goorloop ontspringt in het grensgebied met België. Door de landbouwenclave De Pielis is zij als een gegraven waterloop herkenbaar. Het water is zuur van karakter. Voorheen was dit een gebied met laagtes en vennen zonder duidelijk herkenbare waterlopen.

De Aa of Goorloop en het Dalemstroompje (een enkele kilometers oostelijker gelegen beekje) vormen de bovenlopen van de Grootte Beerze. Zij stromen grotendeels door natte natuurparels

(Cartierheide/De Kempen) en andere natuurgebieden (Kempische grensbossen), maar deels ook door landbouwgebied.

De lopen van de beken zijn grotendeels rechtgetrokken, waardoor sprake is van een snelle waterafvoer. Dit heeft geleid tot verdroging van aangrenzende natuurgebieden met (deels) waterafhankelijke natuur, zoals de Boswachterij De Kempen en de Cartierheide, en in de beekdalen zelf. Maatregelen in het kader van bronherstel leveren een bijdrage aan het oplossen van de verdrogingsproblematiek die hier speelt.

Voor De Pielis zijn, vooruitlopend op deze structuurvisie, afspraken gemaakt voor de inrichting van de Robuuste Verbinding. Deze krijgt vorm via een kernzone langs de Goorloop, een overgangszone naar het omringende agrarische landschap en een aantal landschapselementen in de nabijheid. Het gaat om in totaal 50 ha die in het kader van agrarisch natuurbeheer zullen worden beheerd. De continuïteit hiervan wordt geborgd door een groundbank en een gebiedscontract.

Verder kruisen zowel Aa of Goorloop als Dalemstroompje de snelweg A67, die een versnipperende barrière vormt voor het realiseren van een Robuuste Verbinding. Net ten noorden daarvan raakt de Robuuste Verbinding aan de Kroonvensche Heide (Landgoed Ten Vorsel), een deel van de Kempische Grensbossen.

Ten zuiden van Bladel is in het kader van de reconstructie een gebied aangewezen als 'intensief recreatief gebied'. De beekdalen van Aa of Goorloop en Dalemstroompje doorkruisen dit gebied, waarvoor de gemeente Bladel nadere invulling geeft aan de sturing van recreatieve ontwikkeling. In het gebied, voor de zonering van de intensieve veehouderij grotendeels als verwevingsgebied aangemerkt, is nog een aantal intensieve veehouderijen gelegen, waarvan een enkele (zeer) dicht bij de beek.

Verder heeft het zuidelijk van Bladel gelegen landgoed Ten Vorsel een ruimtelijke relatie met de (genormaliseerde) beek, en liggen er een aantal archeologische monumenten direct aan de beek.

Waterschap De Dommel heeft een inrichtingsvisie opgesteld voor Aa of Goorloop en Dalemstroompje om de natte natuurparels aan te pakken en de beekdalen natuurlijker in te richten. Deze visie sluit aan op de aanpak van De Levende Beerze.

Bij Hapert is het Kempisch Bedrijventerrein in ontwikkeling. Dit heeft geen directe relatie met de realisatie van de Robuuste Verbinding. Wel betekent het een stevige transformatie in de streek, die in ieder geval een indirect effect heeft door het vergroten van de druk op de lokale grondmarkt.

3.4 Middenloop 1: de Beerzen van Bladel-Hapert tot Spoordonk

In dit deel van het Beerze-traject stromen twee beken parallel noordwaarts: de Kleine Beerze langs Vessem en de Groote Beerze langs Casteren. Deze twee beken komen in landgoed Baest bij elkaar.

We spreken van de Groote Beerze vanaf het punt waar Aa of Goorloop en Dalemstroompje samenkomen, even ten zuiden van de provinciale weg N284, die een versnipperende hindernis vormt. Tussen Bladel en Hapert, ten noorden van de N284, stroomt de beek door het Natuurpark Groote Beerze, een schakel in de Robuuste Verbinding en realisatie van een stuk ecologische hoofdstructuur. Vervolgens stroomt hij door een gebied dat wordt aangemerkt als Waterpark Groote Beerze. Hier is een uitbreiding van de rioolwaterzuivering hand in hand gegaan met natuurontwikkeling in de vorm van rietvelden en moerasbos. Het moerasbos is tevens ingericht als gebied voor waterberging. Hier liggen in de nabijheid van de beek enkele archeologische monumenten.

Ten zuiden van Casteren stroomt het Wagenbroeks Loopje, een natte ecologische verbindingszone (EVZ), uit in de Groote Beerze. Tussen het moerasbos en het natuurgebied De Grijze steen nabij de Westelbeersedijk in Casteren, is de Beerze over een afstand van ca. zes km nog sterk gekanaliseerd. De beek stroomt hier door een gebied dat qua percellering doet denken aan het karakteristieke beekdallandschap, zij het met grotere kavels. Het gebied is aangemerkt als natte natuurparel, net als een groot deel van de Neterselse Heide. Nabij Casteren liggen langs de beek een aantal versnipperde bosgebiedjes die zijn aangemerkt als EHS. Uit onderzoek van de BMF is gebleken dat in dit soort

beekgeleide bosjes zeldzame, waardevolle relict van autochtone bomen en struiken voorkomen. Deze kwaliteit verdient speciale aandacht in de uitwerking in deelprojecten.

Het waterschap heeft, in het kader van beekherstel, in samenspraak met belanghebbende partijen, een inrichtingsplan opgesteld. Uitvoering van dit plan wacht op van grondverwerving en/of afspraken met eigenaren over natuurbeheer.

Het plangebied voor deze structuurvisie waaiert ten noorden van Bladel en Hapert breed uit. Het open gebied ten westen van de Groote Beerze is grotendeels te typeren als grootschalige ontginning, met daarbinnen de akkerdorpen Netersel en Hulsel. Binnen dit gebied ligt ook, op ca. 1 km afstand van de beek, het landbouwontwikkelingsgebied (LOG) Hulsel, waar de intensieve veehouderij de ruimte krijgt. Ten zuiden van Netersel ligt nog een bosgebiedje dat deel uitmaakt van de EHS. Ten zuiden van Westelbeers en Middelbeers ligt tussen de Groote en Kleine Beerze de natte natuurschap Landschotse en Kuikeindsche Heide. De ecologische relatie tussen deze gebieden en de Groote en Kleine Beerze kan met flankknopen worden versterkt. Meer noordelijk ligt ten noorden van Westelbeers en ten noorden van de Groote Beerze een gebied dat in het kader van de reconstructie is aangemerkt als intensief recreatief gebied. Mogelijk liggen hier kansen voor functiemenging. In het traject vanaf natuurgebied De Grijze Steen tot landgoed De Baest heeft de Groote Beerze middels hermeandering een natuurlijker loop gekregen, waarbij het waterschap De Dommel op basis van historische kaarten de oorspronkelijke meanders zoveel mogelijk heeft teruggebracht. De Groote Beerze meandert hier, ten westen van Middelbeers, langs het gebied Huygevoort, waar nog veel agrarische bedrijven in werking zijn. Hier ligt ook nog een omleidingskanaal dat thans nog een functie heeft voor afvoerpieken en een basisdoorstroming; het merendeel van de normale afvoer gaat door de meanders van de Groote Beerze.

De gemeente Oirschot is bezig met de uitbreidingswijk de Hille ten zuidoosten van Middelbeers. Door Middelbeers loopt de provinciale weg N395, die als barrière voor Groote en Kleine Beerze moet worden aangemerkt. In het kader van de reconstructie is bij Middelbeers een locatie voor een recreatieve poort aangeduid. De gemeente Oirschot heeft de voorkeur uitgesproken voor een samenstel van kleinere 'poortjes'. Dit biedt kansen voor multifunctionele ontwikkelingen.

Oostelijk van de Groote Beerze stroomt de Kleine Beerze vanaf Duizel, langs Hoogeloon en Vessem richting Middelbeers. Deze is vanaf Vessem aangemerkt als Robuuste Verbinding. Ten noorden van Duizel ligt ten oosten van de beek een gebied dat is aangewezen als landbouwontwikkelingsgebied (LOG Duizel). Op deze hoogte ligt een aanzienlijk aantal intensieve veehouderijbedrijven. Net iets noordelijker ligt aan de oostflank van de beek het EHS-gebied Koebos. Tussen Hoogcasteren en Vessem heeft het waterschap een project voor beekherstel in uitvoering genomen.

Ten noorden van Vessem liggen langs de beek twee natte natuurschappen (EHS), de Spekdonken en Molenbroek. Ter hoogte van Middelbeers splitst een omleidingskanaal af van de Kleine Beerze. Oostelijk van de Kleine Beerze ligt een archeologisch monument. Ten Noorden van Middelbeers vloeien in landgoed Baest de Groote en Kleine Beerze samen tot De Beerze. Ook de beide omleidingskanalen vloeien samen. Voor de omleidingskanalen moet de ecologische functie nog nader worden uitgewerkt. Met name Natura 2000 (drijvende waterweegbree) is hierbij van belang. Voor Oostelbeers is dorpsontwikkeling aan de oostzijde van de dorpsrand voorstelbaar. Deze zal dan een relatie hebben met de beek, zowel stedenbouwkundig als voor recreatieve uitloop.

Tussen Vessem en Baest is het Sleutelproject De Kleine Beerze in uitvoering. Dit project heeft tot doel de Levende Beerze via gebiedsontwikkeling te realiseren. Nadat een concreet ontwerp voor dit gebied uit de Eo-Wijersprijsvraag [9] op onvoldoende draagvlak kon rekenen hebben de gemeenten Eersel en Oirschot, het waterschap De Dommel en de provincie Noord-Brabant met het gebied een Plan op Hoofdpijnen opgesteld. Dit wordt in 2009 en 2010 vertaald in een inrichtingsplan volgens de WILG.

Landgoed Baest, een als EHS aangemerkt natuurgebied, wordt doorsneden door het Wilhelminakanaal. Hier vloeit het omleidingskanaal weer samen met De Beerze, die via een sifon onder het Wilhelminakanaal door stroomt. Deze barrière voor het realiseren van een robuuste verbinding wordt enkele kilometers noordelijker gevolgd door een tweede: de snelweg A58. In het traject Wilhelminakanaal-Spoordonk stuwt de Spoordonkse watermolen het water flink op. Hier heeft het waterschap in de afgelopen jaren een moerasbeek gecreëerd met aan de westzijde moerasbos. Ten westen van spoordonk ligt, noordelijk van de A58, een LOG (Stille Wille).

De grens met het volgende deelgebied wordt gemarkeerd door de Spoordonkse Watermolen: een plek waar cultuurhistorie, natuur en een vitale plattelandseconomie samenkomen.

3.5 Middenloop 2: van de Beerze bij Spoordonk tot het Smalwater bij Esch

Vanaf Spoordonk stroomt een veelal ‘hermeanderde’ Beerze tot aan Lennisheuvel. Hij stroomt hier eerst langs een gebied met veel agrarische activiteit. Meer stroomafwaarts is, voordat de beek het natuurgebied Smalbroeken instroomt, een overloopgebied ingericht. Verder stroomafwaarts stroomt de beek door een natuurgebied op de flanken van de Kampina, een Natura 2000-gebied. De Kampina maakt tevens deel uit van het nationaal landschap Het Groene Woud, dat zich aan de oostflank van de beek voortzet richting De Mortelen. Het beekdal heeft daarmee al een goede ecologische verbinding. Een deel van het water wordt ter hoogte van de Smalbroeken omgeleid via een omleidingskanaal, de Heiloo, dat benedenstrooms de Smalbroeken weer samenvloeit met de beek onder de naam Smalwater. De beek stroomt hier weer door cultuurlandschap. Ter hoogte van Boxel ligt op enkele honderden meters van de beek het bedrijventerrein Ladonk.

Daar splitst zich een in de middeleeuwen gegraven loop af die uitmondt in De Dommel. In het verleden voedde deze een watermolen, thans is hij aangemerkt als ecologische verbingszone (EVZ). De beek stroomt (deels) hermeanderend door een landbouwzone verder onder de naam Kleine Aa, totdat hij uitstroomt in de Essche Stroom. De beek kruist hier een barrière gevormd door de spoorlijn Eindhoven-Tilburg, met parallel daaraan de provinciale weg N624. Het gebied ten noorden daarvan, ter hoogte van Tongeren en Nergena is aangewezen als stedelijk uitloopgebied voor Boxel. Hier is ook een EVZ geprojecteerd die een verbinding legt met het bosgebied Sparrenrijk. Tot aan de spoorlijn ligt er tussen het smalle beekdal en de Kampina een kleinschalig cultuurlandschap.

3.6 Benedenloop: de Essche Stroom

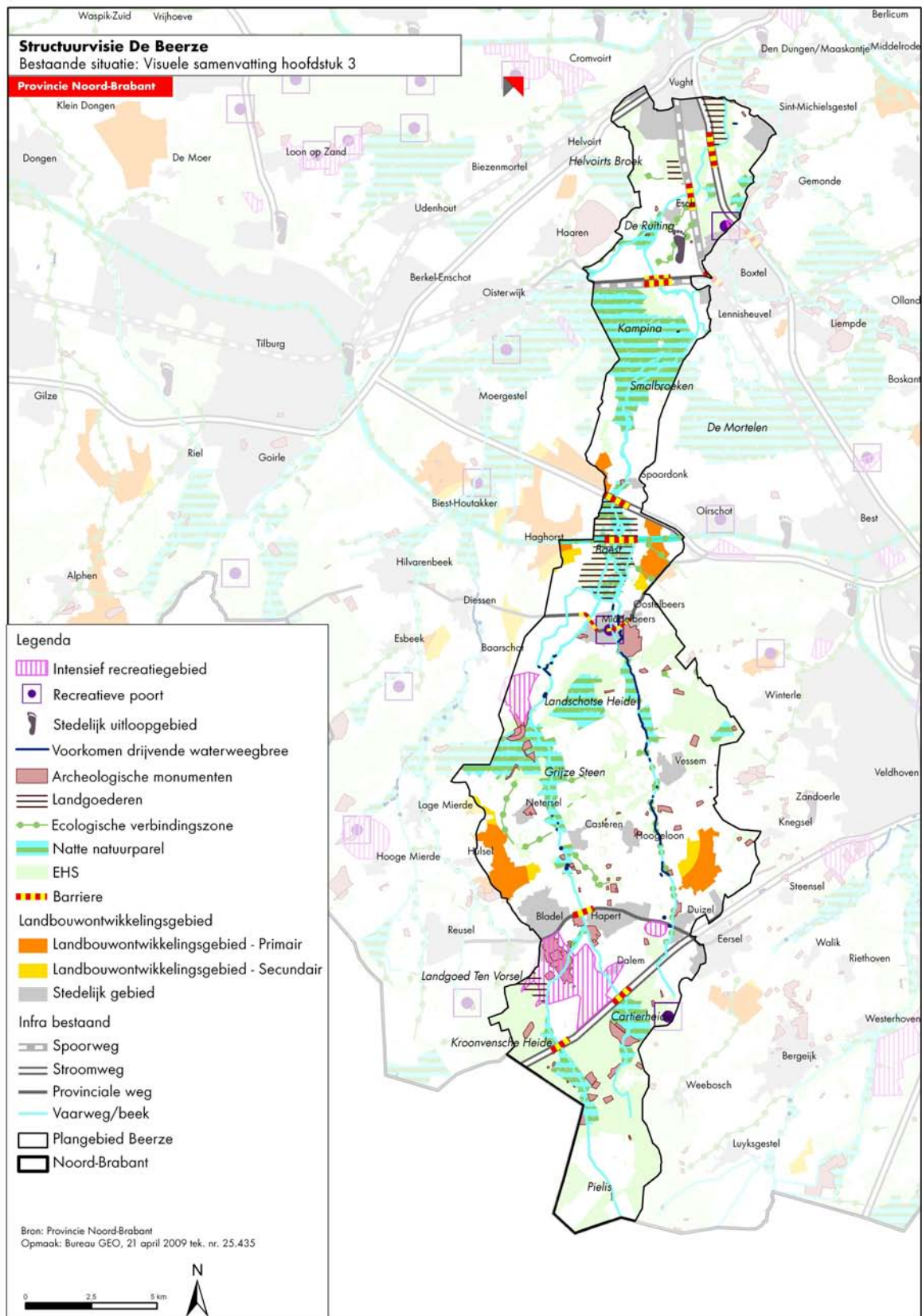
De Essche Stroom heeft vanwege de bovenstroomse toevoer vanuit de Leijen en de Reusel een aanzienlijk groter debiet dan Kleine Aa. De beek is hier geheel gekanaliseerd en ligt in kaden. Aan de westzijde ligt het gebied De Ruiting, waar kansen liggen om een natte natuurparel te realiseren. Hier liggen ook mogelijkheden voor een verbinding met het Helvoirts Broek. Ten zuiden en oosten van Vught ligt een landgoederenzone met nabij de beek de landgoederen Blijendijk en Beukenhorst. Daarbinnen is een aanzienlijk areaal aangemerkt als beheersgebied.

Figuur 3.2: Versnippering door spoorbrug

De relatie van de Essche Stroom met het dorp Esch zou versterkt kunnen worden. Ter hoogte van Esch en tussen het spoor en de A2 is de beek gestuwd. Verder kent de benedenloop twee versnipperende elementen, te weten de spoorlijn Eindhoven-Den Bosch en de snelweg A2.

Waterschap De Dommel heeft in 2005 voor de Essche Stroom een inrichtingsvisie opgesteld. Deze sluit in hoge mate aan op de aanpak van de Levende Beerze.

Figuur 3.3: Huidige situatie en beleid

4. PlanMER

4.1 Inleiding

4.1.1 Procedure

De ecologische doelstelling is het realiseren van ca. 1.150 ha nieuwe natuur en beheersgebieden. Vanwege deze omvang is op grond van het Besluit milieueffectrapportage een planMER noodzakelijk. Deze verplichting vloeit ook voort uit het feit dat de Robuuste Verbinding overlapt met de Natura 2000 gebieden Kempenland-West en Kampina (zie §2.3.4). Het planMER beschrijft de effecten van de totale aanpak van de Levende Beerze.

Op 16 september 2008 hebben wij ten behoeve van het planMER de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) [12] vastgesteld. Het Toekomstperspectief maakt daarvan deel uit. De Commissie voor Milieueffectrapportage heeft op 1 december 2008 geadviseerd omtrent het op te stellen planMER. Het waterschap De Dommel heeft bij brief van 21 oktober 2008 gebruik gemaakt van de mogelijkheid om te reageren op de NRD. De overige overheden hebben deze mogelijkheid onbenut gelaten. Beide reacties vormen met de NRD het kader voor het planMER.

4.1.2 Studietoelichtingen en voorkeursalternatief

Het opstellen van het planMER hebben wij zo vormgegeven, dat dit bijdroeg aan de ontwikkeling van het beleid zoals wij dat formuleren in deze structuurvisie. Eerst zijn de huidige situatie, autonome ontwikkeling en twee studietoelichtingen beschreven en zijn de effecten daarvan bepaald. Op basis van de uitkomsten daarvan hebben wij de aanpak voor de Levende Beerze ingevuld door middel van het voorkeursalternatief (verwoord in hoofdstuk 5 en 6). Van dit voorkeursalternatief zijn vervolgens op dezelfde manier de effecten in beeld gebracht.

De effectbeschrijvingen zijn breed opgezet: het planMER beschrijft niet alleen de milieueffecten, maar ook de effecten op de (plattelandseconomie en de sociaal-culturele kwaliteit van het plangebied.

4.1.3 Leeswijzer

Dit hoofdstuk vat het planMER samen, voor zover het gaat om de autonome ontwikkeling en beide studietoelichtingen. De huidige situatie is al in hoofdstuk 3 beschreven. De effecten van het voorkeursalternatief staan beschreven aan het einde van hoofdstuk 6 (§6.7).

4.2 Autonome ontwikkeling

De huidige situatie en de autonome ontwikkelingen vormen samen de referentiesituatie voor de effectbeoordeling in het planMER. Hieronder zijn voor de relevante sectoren de autonome ontwikkelingen samengevat.

Natuur en Landschap

In het plangebied is autonoom, dus los van Robuuste Verbinding De Beerze, al een aantal natuurherstelprojecten in gang gezet. Realisatie van de EHS is in volle gang. Natuurherstel wordt gecombineerd met waterherstelprojecten, omdat voor de kwaliteit van de natuur de waterhuishouding

van groot belang is. Voor de bescherming van de Natura2000-gebieden zijn beheerplannen in de maak, waarin staat aangegeven welk beheer de eerstkomende zes jaar in die gebieden aan de orde is en welke eisen gesteld moeten worden aan functies in en in de omgeving van die natuurgebieden

Water

Volgens het vastgestelde beleid van provincie en waterschap worden de gestelde waterdoelen verder uitgewerkt en uitgevoerd. De belangrijke waterdoelen zijn: beekherstel, verbetering van de waterkwaliteit, bronherstel, waterconservering, waterberging en tegengaan van verdroging in de natte natuurgebieden. De voor de landbouw gewenste waterhuishouding (GGOR-landbouw) is in 2015 gerealiseerd. Deze waterdoelen zijn te beschouwen als autonome ontwikkelingen die ook zouden plaatsvinden als de Robuuste Verbinding niet gerealiseerd zou worden. Voor een deel zijn ze al in uitvoering of zijn ze zelfs al afgerond. In de reguliere aanpak van de waterdoelen wordt wel (anticiperend) rekening gehouden met Robuuste Verbinding De Beerze⁴.

Landbouw

Net als elders zal in het plangebied een ontwikkeling doorzetten naar minder maar grotere landbouwbedrijven. Het perspectief voor de landbouw in het gebied is over het algemeen goed, het Natura2000-beleid zorgt echter nog voor plaatselijk onzekerheid voor veehouderijbedrijven. De boomteelt is groeiend, in de Kempen ten koste van akkerbouw met bijvoorbeeld aardappelen. Er is sprake van een hoge gronddruk, waarvan niet te verwachten is dat deze zal afnemen. Bedrijfsvergrotingen en grondruil/verbetering van de verkaveling zullen daarom moeizaam tot stand (blijven) komen als er niet meer ruilgrond beschikbaar komt

Wonen en werken

Plaatselijk zijn of worden Integrale Dorps Ontwikkelingsplannen (IDOP's) opgesteld, die een aanzet moeten vormen voor verhoging van de leefbaarheid van kleine kernen. De gemeente Haaren is enigszins vergelijkbaar hiermee bezig met het project 'Dorpen en Buitengebied; hand in hand'. Er is echter nog geen sprake van concrete uitwerkingen die als autonome ontwikkelingen kunnen worden meegenomen.

Recreatie

Binnen het plangebied zijn in het kader van de reconstructie diverse recreatieve ontwikkelingen aangegeven, te weten recreatieve poorten (Middelbeers, Oirschot, Boxtel), twee intensief recreatieve gebieden (Westelbeers en Bladel) en een stedelijk uitloopegebied (Boxtel). Ook hiervoor geldt dat op basis daarvan nog geen concrete autonome ontwikkelingen zijn te benoemen.

⁴De gebieden waar waterdoelen in uitvoering zullen worden gebracht staan onder andere weergegeven op kaarten in de reconstructieplannen en in het nieuwe Waterbeheerplan 2010-2015 van Waterschap De Dommel

4.3 Studiealternatieven

4.3.1 Uitgangspunten studiealternatieven

In de onderstaande tabel is samengevat welke ontwikkelingen er autonoom en extra door realisatie van de Robuuste Verbinding zullen plaatsvinden. Voor de Beerze Leeft, Werkt en Bruist is vervolgens nader aangeduid hoe deze ontwikkelingen worden ingezet.

Tabel 4.1: Autonome ontwikkeling en extra doelen De Levende Beerze .

Thema	Autonome ontwikkeling	Extra door Robuuste Verbinding
Beerze Leeft (Planet): Natuur & Water	• Realisatie EHS • Gedeeltelijk herstel natte natuurparels: minimaal één 'trap' verbetering) door maatregelen binnen NNP's) • Ontsnipperingsmaatregelen bestaande EHS • Beekherstel binnen (aangekochte) EHS gronden: soms slechts 25-30m • Natte ecologische verbindingzones gemiddeld 25m breed • Waterberging, doorgaans binnen (aangekochte) EHS-gronden • Waterconservering via LOP-stuw projecten en via beekherstel • Waterkwaliteit verbeteren via beekherstelprojecten en enkele blauwe knooppunten • GGOR Landbouw • GGOR Natuur in natte natuurparels • Op beperkte schaal bronherstel, conform reconstructiekaart op lange termijn	• EHS uitbreiden tot Robuuste Verbinding voor meer soorten en meer kans dat 'EHS-soorten' duurzaam leefgebied krijgen • Meer mogelijkheden voor 'interne' (binnen EHS/RV) buffering natte natuurparels • Extra ontsnipperingsmaatregelen ten behoeve van RV • Versneld en robuuster bronherstel • Ruimere dimensionering / verdergaand beekherstel (bijvoorbeeld opheffen by-passes) • Natuurlijker en extra locaties waterberging • Herstel watersysteem ook hoger op de flanken / in de haarvaten • Extra impuls waterkwaliteit door extra hectares natuur (extra buffer tussen landbouw en beek) en mogelijke maatregelen op flanken / in de haarvaten • Versnelde realisatie GGOR landbouw
Beerze Werkt (Profit): Landbouw, Recreatie, Landgoedere n	• Reguliere agrarische ontwikkeling: minder bedrijven, grotere schaal, landbouwstructuurversterking • Verplaatsingen intensieve veehouderij uit extensiveringszones • Beperkte ontwikkeling recreatie en landgoederen mogelijk • Verbreding / omschakeling landbouw	• Steun aan passende initiatieven • Maximaal mogelijkheden bestaand beleid benutten door ondersteuning • Extra structuurversterking landbouw door o.a. bemiddeling, inzet ruilgrond • Verplaatsing IV-bedrijven uit verwevingszones en meer grondgebonden bedrijven • Extra inpassing landbouw • Meer ondersteuning Agrarisch & particulier natuurbeheer • Versnelde realisatie GGOR voor de landbouw • Extra ondersteuning verbreding / omschakeling landbouw

Thema	Autonome ontwikkeling	Extra door Robuuste Verbinding
Beerze Bruist (People): Sociaal-cultureel	• Optimaliseren van de toeristisch-recreatieve infrastructuur • Werken aan recreatieve zonering • Versterken van de relatie met het stedelijk gebied	• Dorpen aan de beek: herinrichting beekzone met ommetjes, strandjes e.d. • Extra stimuleren streekproducten • Actief beleid beeldkwaliteit • Beleefbaar maken RV: doorgaande route (grens-Dommel) e.d. • Cultuurhistorie als inspiratie voor ontwerp

De uitwerking van de alternatieven vindt plaats vanuit het Toekomstperspectief. Voor de Beerze Leeft, Werkt en Bruist zijn hieronder de uitgangspunten geschetst. Daarbij hoort de kanttekening dat ecologische, in combinatie met waterdoelstellingen, leidend zijn.

Beerze leeft

Gebaseerd op de verkenning van Haskoning [3] is het uitgangspunt geformuleerd dat voor een goede werking sprake moet zijn van een ecosysteemtype-verbinding (ofwel kralensnoer), dat is opgebouwd uit twee bouwstenen: schakels en knopen. Dit geldt voor beide ecosysteemtypen: 'beek en beekdalbos' en 'grasland en kleine wateren'.

Knopen

De knopen (ofwel stapstenen) zijn (tijdelijke) leefgebieden, meestal opgebouwd uit meerdere natuurtypen en met een bepaalde oppervlakte en onderlinge afstand. Bij de knopen kan onderscheid worden gemaakt in beekdal knopen, gebonden aan het beekdal, en flank knopen voor de versterking van de beekdal natuur met de grote natuurkernen (vaak RNLE's), die in hoofdzaak een oost-west georiënteerde structuur kennen.

Schakels

De schakels (ofwel corridors) vormen de verbinding baan tussen de knopen. Ook een schakel bestaat uit meerdere natuurtypen en kent een bepaalde breedte. Overigens kunnen bepaalde soorten de schakel ook als leefgebied gebruiken, zoals libellen en amfibieën.

Het bestaande beleid voor de EHS geeft voor een deel al invulling geeft aan de realisatie van deze schakels. Uit de kaart van de EHS blijkt echter dat deze zone op sommige trajecten te smal is om goed te kunnen functioneren. De Robuuste Verbinding voegt hier aan toe dat de schakels forser zijn en daarmee beter functionerend voor diverse doelsoorten.

De waterdoelen vallen veelal samen met die voor de Robuuste Verbinding. Zij zijn op zich niet onderscheidend, al is de waterhuishouding vaak wel een bepalende factor voor het functioneren van een natuurtipe.

Beerze werkt

Vanuit het thema 'De Beerze Werkt' wordt onder meer ingezet op de thema's als het betrekken en ondersteunen van ondernemers bij initiatieven en beheer, het ondersteunen van een structuur voor een goede plattelandseconomie en het realiseren van een goede beeldkwaliteit.

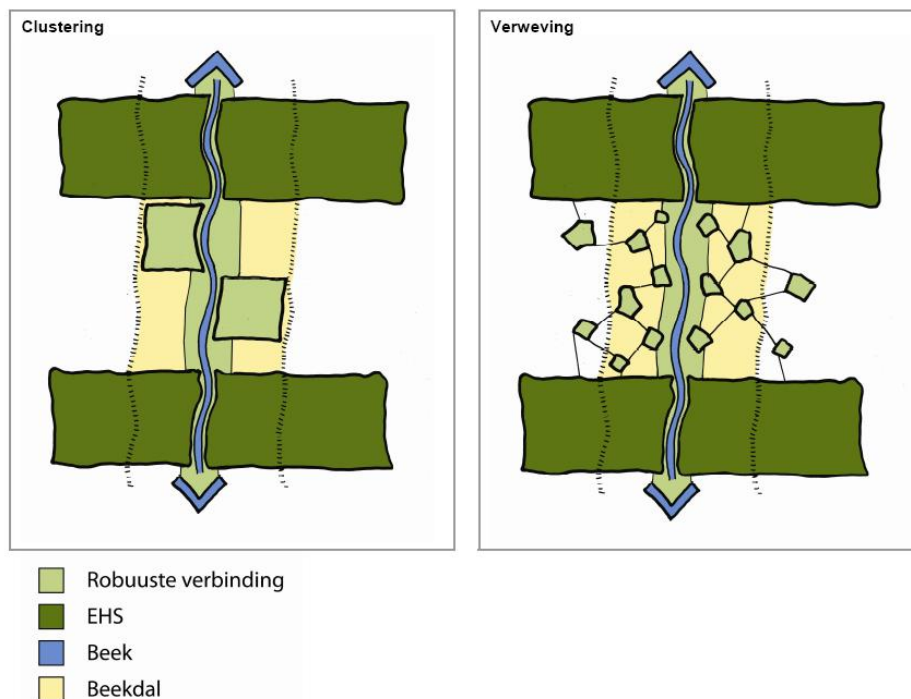
Beerze bruist

Het thema ‘De Beerze Bruist’ heeft ten eerste betrekking op de wisselwerking tussen mensen en de beek. Dit kan zijn op het stedenbouwkundig, recreatieve en educatieve vlak. De relatie tussen beek en dorpen en de beleefbaarheid van het beeklandschap staan centraal. Tweede belangrijk element is cultuurhistorie als inspiratiebron voor de uitwerking van de plannen. Ten slotte gaat het ook om het faciliteren van ondernemers die een bijdrage willen leveren aan een Beerze die bruist.

4.3.2 Uitwerking studiealternatieven

In het planMER zijn in eerste instantie twee studiealternatieven uitgewerkt. De resultaten van de beoordeling van deze beide studiealternatieven levert motieven aan voor de beschrijving van het voorkeursalternatief, zoals wij voorstellen in deze Structuurvisie. Voor de studiealternatieven in het planMER blijken er vooral keuzen te maken voor het hoofdthema Beerze Leeft, terwijl voor Beerze Werkt en Beerze Bruist eventuele alternatieven niet van elkaar verschillen.

Bij de alternatiefontwikkeling voor de Robuuste Verbinding De Beerze is in ruimtelijk opzicht een toewijzing gemaakt van de ecologische en waterdoelen. De twee studiealternatieven zijn clustering en verweving. Het gaat daarbij voor de knopen om de keuze voor grotere aaneengesloten clusters van natuurgebieden enerzijds en een sterke verweving van kleinere eenheden natuur met andere gebruiksfuncties anderzijds. Figuur 4.1 geeft de beide studiealternatieven schematisch weer.

Figuur 4.1: Schematische weergave studiealternatieven

Er is een aantal keuzes dat ten grondslag ligt aan beide studiealternatieven. Deze liggen met name op het vlak van het ecologisch doelbereik voor de Robuuste Verbinding, waaronder de aansluiting op EHS op de dekzandruggen. Voor het verwevingsalternatief is van belang dat dit impliceert dat meer droge natuurtypen worden gerealiseerd (met meer mogelijkheden voor SN en SAN⁵). De kenmerken van en de verschillen tussen beide alternatieven zijn in paragraaf 5.4 van het MER nader uitgewerkt. Hieronder volgt een korte typering van de beide alternatieven.

⁵ subsidieregelingen voor particulier of agrarisch natuurbeheer, zie www.brabant.nl of www.minlnv.nl

Alternatief 1: clustering

Het belangrijkste kenmerk van het clusteringsalternatief is dat de knopen uit geconcentreerde natuurgebieden bestaan. Andere functies dan natuur en bijpassende recreatie zijn binnen de knopen niet aanwezig. Clustering leidt tot robuuste hydrologische eenheden, waarbinnen een voor natuur optimale waterhuishoudkundige inrichting mogelijk wordt. Een ander kenmerk van clustering is, dat de gebieden met geschikte abiotische kenmerken, volledig ingezet kunnen worden voor de realisatie van de Robuuste Verbinding. Randeffecten blijven relatief beperkt. Samengevat ligt de nadruk bij clustering op robuustheid van ruimtegebruik, scheiding en zonering van functies en hoge natuurbeleving.

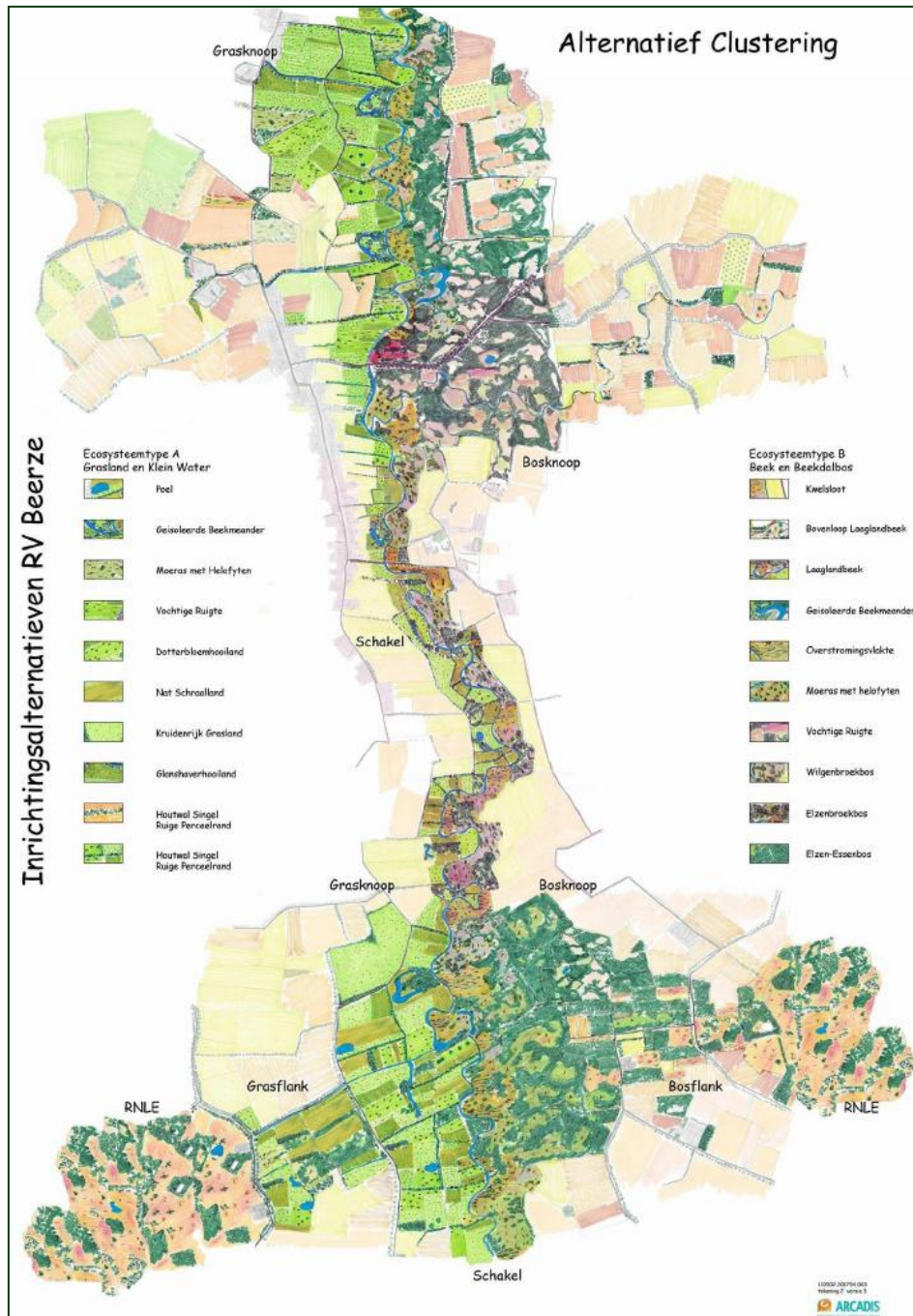
Alternatief 2: verweving

De schakels bestaan, net als bij het clusteringsalternatief, uit 100% RV-natuur. Vanuit het perspectief van het optimaal functioneren van de Robuuste Verbinding zijn onderbrekingen in de schakels niet wenselijk.

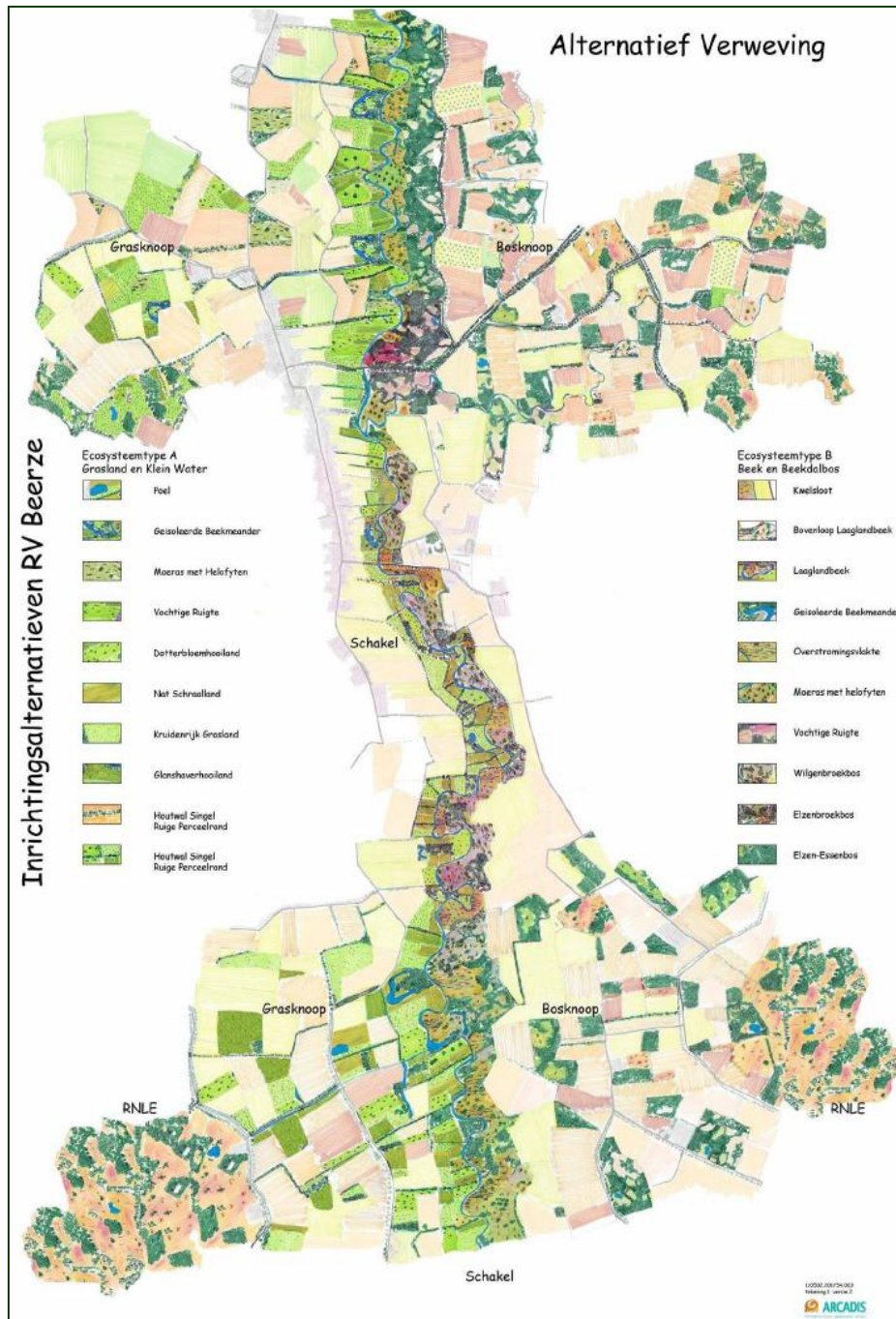
In de knopen is de Robuuste Verbinding in dit alternatief een kleinschalig gebied, waarin de verschillende functies verweven zijn. De bouwstenen natuur in de vorm van natuurtypen liggen in tegenstelling tot het clusteringsalternatief niet geconcentreerd binnen de knopen, maar meer verspreid binnen een ruim zoekgebied die het fysieke beekdal inclusief zijbeken omvat. Bij de verweving moeten functies zodanig op elkaar worden afgestemd dat een evenwichtige onderlinge relatie ontstaat op de lange termijn. Samengevat ligt de nadruk bij verweving op fysieke menging van verschillende vormen van ruimtegebruik en landschapsbeleving.

Principe-uitwerking clustering en verweving

De figuren hieronder tonen het principe van het clusterings- en het verwevingsalternatief. Op de tekeningen is voor de beide alternatieven een fictief beekdal uitgewerkt met op de linkeroever het ecosysteemtype B (grasland en klein water) en op de rechteroever het ecosysteemtype A (beek en beekdalbos).

Figuur 4.2: principe clustering

Figuur 4.3: principe verweving

4.4 Effectbeoordeling

In een MER is het gebruikelijk om te focussen op milieu- en natuurgerelateerde onderwerpen. In het kader van de Levende Beerze zijn ook de economische en de sociale effecten beoordeeld. Tabel 4.2 bevat een samenvatting van de effectbeoordeling op thema's en criteria waarvoor deze is uitgevoerd. De effecten van realisatie van de Robuuste Verbinding op deze thema's zijn beschreven en beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie die bestaat uit de huidige situatie en autonome ontwikkelingen.

Tabel 4.2: samenvatting effectscores

Telos- hoekpunt	Thema	Beoordelingscriteria	Score cluster	Score verwe- ving
Planet	Bodem en geomorfo- logie	Bodemstructuur	0/+	0/+
		Geomorfologie	+	+
		Bodemkwaliteit	0/+	0/+
	Water	Natuurlijk watersysteem	++	+
		Grondwaterkwantiteit/- kwaliteit	++	+
		Oppervlaktewaterkwaliteit	++	+
	Natuur	Ecologische netwerken	++	+
		Functioneren RV	++	+
		Meeliftsoorten	++	+
		Voortoets Natura2000	+	+
Profit	Landbouw	Oppervlakte landbouwgrond	--	-
		Structuur, positie bedrijven	0	0/+
		Verkaveling	0	0
		Geschiktheid landbouwgrond	+	0
		Verbreding	+	++
	Overige gebruiks- functies	Werken	0/+	0/+
		Extensieve recreatie	+	++
		Dag- en verblijfsrecreatie	+	++
		Drinkwatersector	0	0/+
	Kosten	Realisatiekosten eenmalig (€ mln)	105,3	90,1
		Jaarlijkse kosten (€ mln)	1,36	1,37
		Waterdoelen	0	0
		Kosten Beerze werkt en bruist	10,5	10,5
People	Kwaliteit leef- omgeving	Belevingswaarde	+	++
		Overstromingsrisico in plangebied	++	+
		Overstromingsrisico benedenstrooms	0	0
		Ontsluitingsstructuur	0/-	0/-
	Historie	Cultuurhistorie	+	++
		Archeologie	0/-	0/-

Doelbereik ecologie

Uit tabel 4.1 blijkt dat alternatief clustering hoger scoort ten opzichte van het alternatief verweving. Alleen op het beoordelingscriterium Voortoets Natura 2000 scoren beide alternatieven gelijk. De wijze waarop de eenheden natuur worden verspreid in het gebied heeft een groot effect op het doelbereik ecologie van de alternatieven. Door het clusteren van eenheden natuur ontstaat er een robuust aaneengesloten natuurgebied waar invloeden van buitenaf minder effect hebben op het functioneren. De kans op min of meer geïsoleerde populaties van soorten is bij clustering klein, de mogelijkheden voor herstel van abiotische omstandigheden groter. Dit stimuleert de ontwikkeling van natuurtypen. Hierdoor is het doelbereik ten aanzien van ecologie in het alternatief clustering groter dan bij verweving.

4.5 Overige punten uit het planMER

Naast de beschrijving van de alternatieven en de effectscores, is in het MER ingegaan op leemten in kennis en op het aspect evaluatie

Leemten in kennis

In algemene zin zijn er geen ernstige kennisleemten aangetroffen die een oordeel over de alternatieven en het gekozen voorkeursalternatief in de weg staan. Wel zijn er enkele aandachtspunten die in toekomstige evaluaties aan de orde zouden moeten komen:

- De water- en slibkwaliteit van het beekstelsysteem is vooralsnog niet te combineren met bepaalde kritische natuurtypen, zoals blauwgraslanden. Door metingen is dit te controleren hoe de kwaliteit van water en slib zich ontwikkelt.
- Er is uitgegaan van een bepaalde verdeling van verwerving van gronden en van particulier en agrarisch natuurbeheer. In de gebiedsuitwerkingen verdient dit nadrukkelijk aandacht.

Aanzet tot evaluatie

Een evaluatieprogramma wordt gelijktijdig met het m.e.r.-plichtige besluit vastgesteld. Het planMER dient een aanzet hiertoe te bevatten. Doel van het evaluatieprogramma is om te bezien of de werkelijke ontwikkeling en de daarmee samenhangende (milieu)effecten overeenkomen met de effecten zoals die in het MER zijn voorspeld. Het MER beschrijft een aanzet voor evaluatie op project-, en procesniveau en van effecten. Wij werken dit uit in §7.9.

5 De Levende Beerze: uitgangspunten

Dit hoofdstuk verwoordt een aantal strategische (beleids)uitgangspunten, die leidend zijn voor de keuzes die gemaakt worden bij de uiteindelijke realisatie van de Levende Beerze.

De doelstelling zoals wij die hebben geformuleerd in hoofdstuk 1 (de Levende Beerze, vertaald naar de Beerze Leeft, Werkt en Bruist) is vertrekpunt voor de hierna geformuleerde uitgangspunten. In hoofdstuk 6 werken wij ze nader uit. Maatregelen en instrumenten die in hoofdstuk 7 zijn verwoord, doen recht aan deze uitgangspunten. Deze werken door naar de meer gedetailleerde uitwerking in inrichtingsplannen die op deze visie gebaseerd zijn.

5.1 Extra opgave

Realisatie van de Robuuste Verbinding betekent een forse extra opgave voor het plangebied. Om deze reden zetten wij, specifiek voor dit deel van Noord-Brabant, in op de verbrede aanpak, die van De Levende Beerze. Onderdeel van deze aanpak is de inzet van een aantal instrumenten die elders niet worden ingezet. Wij doen dit omdat zonder deze instrumenten de beoogde verbrede aanpak onvoldoende zou beantwoorden aan de genoemde extra opgave.

5.2 De Beerze Leeft

5.2.1. Doelstelling Robuuste Verbinding

Voor de Robuuste Verbinding gelden de natuurdoelen zoals geformuleerd in het afspraken document voor de Beerze:

- In totaal wordt 1.150 ha nieuwe natuur en beheersgebied gerealiseerd;
- Het gebied wordt vooral ingericht als:
 - beekdalbos: beken, bos van bron en beek, natte ruigte en moeras;
 - grasland met kleine wateren: variërend van natte dotterbloemgraslanden tot droog grasland.
- De verbindingszone is met name bedoeld voor een aantal dier- en plantensoorten waarvan het voortbestaan momenteel onder druk staat, zoals de beekprik, de waterspitsmuis, de kamsalamander, de poelkikker, het donker pimperlauwtje.

Consequentie is dat de Robuuste Verbinding grotendeels in het eigenlijke beekdal wordt gerealiseerd, ondersteund door inzet van hectares in de directe omgeving. Daar waar het beekdal de EHS op dekzandruggen kruist wordt de samenhang tussen Robuuste Verbinding en EHS versterkt. In § 6.3.1 staat de concrete uitwerking hiervan. In hoofdstuk 1 is al gewezen op de sterke relatie tussen ecologische- en waterdoelen. Daarom maakt het realiseren van de beleidsdoelen voor water (te weten beekherstel, waterberging, terugdringen verdroging en verbeteren waterkwaliteit) integraal onderdeel uit van het realiseren van de Robuuste Verbinding.

5.2.2. Particulier en agrarisch natuurbeheer

De Robuuste Verbinding wordt zoveel mogelijk gerealiseerd door de inzet van particulier en agrarisch natuurbeheer. Waar nodig, in ieder geval op die plaatsen waar terreinbeherende organisaties al substantiële eigendommen hebben en ongewenste versnippering moet worden voorkomen, is verwerving en beheer door terreinbeherende organisaties aan de orde. Wanneer er onvoldoende particulieren of agrariërs zijn die een bijdrage aan de realisatie van de Robuuste Verbinding kunnen en willen leveren, vindt realisatie plaats door verwerving en beheer door terreinbeherende organisaties. Bij de uiteindelijke keuze van de wijze van realiseren zijn steeds het ecologisch functioneren van de Robuuste Verbinding en het watersysteem leidend.

Wij faciliteren particulieren en agrariërs maximaal om een bijdrage te leveren aan de realisatie van de Robuuste Verbinding. Deels kan dit door invulling van onze voornemens in de nota “Stimulering Particulier Natuurbeheer in de Ecologische Hoofdstructuur” [10], deels door specifiek voor de Robuuste Verbinding de Beerze aanvullende stappen te ondernemen (zie hoofdstuk 6 en 7).

5.2.3. Watersysteem als drager Robuuste Verbinding

De Robuuste Verbinding wordt dusdanig gerealiseerd, dat het watersysteem van de Beerze zo dicht mogelijk de natuurlijke situatie benadert. Dit binnen de context van het huidige landgebruik. Dit krijgt vorm via een totaalaanpak voor het gehele stroomgebied. Aspecten van een natuurlijke beek zijn: ruimte voor natuurlijke overstroming in het beekdal, ruimte voor meandering en daarbij behorende dynamische beekprocessen als oeverafkalving en aanzanding met grote variatie in stroming, substraat, ed. Schone en "trage" brongebieden waar het water wordt vastgehouden en infiltratie van schoon water in de flanken met kweltoestroom naar de kwelzone in het beekdal. Tenslotte geen versnelde afvoer vanuit bebouwd gebied en landbouw gebied ("eigen broek ophouden"), een goede waterkwaliteit en migratiemogelijkheden voor vis en bodemleven. Zie ook het streefbeeldboek beek- en kreekherstel [2] voor een volledige beschrijving van beekherstel t.a.v. stoffen, zuurstof, enz. De ruimte die nodig is voor een natuurlijke beek valt zoveel mogelijk samen met de EHS en de Robuuste Verbinding. Daarbij wordt de inrichting van deze gebieden dusdanig ontworpen dat de natuurdoelen en waterdoelen (met name waterberging versus kwetsbare natuur) niet conflicteren.

5.3 De Beerze Werkt

De Robuuste Verbinding wordt ingebed in een gebied dat economisch floreert en dit kan blijven doen. Deels krijgt dit vorm door ondernemers te faciliteren een bijdrage te leveren aan de realisatie van de Levende Beerze. Realisatie van de Robuuste Verbinding krijgt verder vorm in samenhang met versterking van de landbouwkundige structuur door een integrale aanpak en inzet van grondposities. Ondernemingen in het gebied hebben een passende verschijning, met hoge ruimtelijke kwaliteit. Ook andere vormen van ondernemen kunnen, mits inpasbaar, een plaats krijgen. Wij denken daarbij bijvoorbeeld aan de extensieve recreatie en eventueel kleine ambachtelijke en dienstverlenende bedrijven op bestaande bouwblokken.

5.4 De Beerze Bruist

Het plangebied wordt (nog meer) een aantrekkelijk landschap, dat optimaal beleefbaar is. Voor zowel de inwoners van het gebied als de bewoners van de nabijgelegen grote steden is het aangenaam in het gebied te vertoeven. Relaties tussen de dorpen in het plangebied en het beekdal zijn hersteld en landschappelijk aantrekkelijk vormgegeven. Cultuurhistorie is daarvoor een belangrijke inspiratiebron.

5.5 Realisatiestrategie

Realisatie van de doelstellingen van de Levende Beerze krijgt vorm langs twee lijnen:

- Het opzetten en uitvoeren van integrale projecten in deelgebieden.
- Het ondersteunen van particulieren en gemeenten die willen bijdragen aan de realisatie (“reconstructie plus”).

Beide lijnen hangen nauw samen: daar waar projecten in uitvoering zijn vallen ze samen, de ondersteuning maakt onderdeel uit van het project. Waar dat (nog) niet het geval is, is ondersteuning los van een project mogelijk.

Integrale projecten

Deze visie geeft geen volledige, concrete uitwerking van de locaties waar de samenstellende delen van de Levende Beerze komen te liggen en hoe de Robuuste Verbinding er uit komt te zien. Zij biedt een kader en instrumentarium waarmee vanuit het gebied zelf kan worden gewerkt aan het realiseren van de doelstellingen. Het is uitdrukkelijk de bedoeling dat de gebiedsgerichte processen, waar nodig gestimuleerd, geïnitieerd en/of gefaciliteerd door de provincie, met gebiedseigen input (bottom-up) tot stand komen. Dit uitgangspunt is in hoofdstuk 7 uitgewerkt tot een instrumentarium dat deze bottom-up processen op gang moet brengen.

Wij zoeken bij de concrete uitwerking de samenwerking met betrokken partijen. Bij voorkeur sluiten wij aan bij initiatieven van deze partijen. Waar nodig initiëren wij projecten. Voor de gehele Levende Beerze kiezen wij een coördinerende rol.

Gevolg van deze aanpak is dat de Robuuste Verbinding pas wordt opgenomen in natuurgebiedsplannen op basis van de concrete uitwerkingen voor de deelgebieden. De hierbij behorende bestemmingswijzigingen worden parallel hieraan doorgevoerd.

Reconstructie plus

Voor de realisatie van de reconstructieplannen zetten wij reeds, samen met gemeenten, waterschap en maatschappelijke organisaties, in op het ondersteunen van initiatieven die bijdragen aan de realisatie van de reconstructiedoelen. Vanuit de benadering van de Levende Beerze intensiveren wij deze inzet voor het plangebied van deze structuurvisie. De ondersteuning van particulieren en gemeenten is er op gericht de doelen van de Beerze Werkt en Bruist te realiseren. In de hoofdstukken 6 en 7 werken wij deze ondersteuning nader uit.

Realisatietermijn

Wij gaan er van uit dat de Levende Beerze in 2018 gerealiseerd zal zijn.

6 De Levende Beerze: uitwerking op hoofdlijnen

In het vorige hoofdstuk hebben we de strategische uitgangspunten voor een Levende Beerze geformuleerd. In dit hoofdstuk werken we deze uitgangspunten verder uit. In deze structuurvisie geven we, zoals eerder aangegeven, geen uitwerking op detailniveau. Deze krijgt zijn beslag in de concrete plannen die per deelgebied worden gemaakt. In dit hoofdstuk geven we zo de hoofdlijnen van de aanpak van de Levende Beerze weer, geconcretiseerd voor de Beerze Leeft, Werkt en Bruist.

6.1 Studietoelichtingen MER en Strategie Particulier en Agrarisch natuurbeheer

Uit de effectbeschrijving van de studietoelichtingen van het planMER blijkt dat een invulling van De Levende Beerze via een geclusterde aanpak grote zekerheid biedt ten aanzien van het behalen van de ecologische doelen. Een aanpak, waarbij een deel van de Robuuste Verbinding meer verspreid wordt aangelegd, brengt meer risico's met zich mee dat de ecologische doelen niet worden gehaald, maar biedt daarentegen meer mogelijkheden om in een groter gebied een groenblauwe dooradering of doorspikkeling tot stand te brengen. Een geclusterde aanleg biedt maximaal de ruimte om een zo natuurlijk en robuust mogelijk watersysteem in het beekdal te realiseren, waarbij er ook ruimte is voor effectgerichte maatregelen bij instromend water vanuit zijbeken. Een meer gespreide aanleg biedt ook meer mogelijkheden voor de inzet van particulieren en agrariërs bij de realisatie van de Robuuste Verbinding. Randvoorwaarde is dan wel dat de continuïteit en de ruimtelijke samenhang zijn geborgd. Ook biedt een deels verweven aanleg meer mogelijkheden de landschappelijke kwaliteit van het plangebied te verhogen.

Uit de verkenning van de strategie voor particulier en agrarisch natuurbeheer, SPAN [13], blijkt het volgende. Voor agrariërs is het (op dit moment) weinig interessant de nattere natuurtypen als onderdeel in hun bedrijfsvoering in te passen, of dat nu via agrarisch natuurbeheer of via particulier natuurbeheer gebeurt, maakt daarbij geen cruciaal verschil. Bevorderen van de realisatie van de Robuuste Verbinding door agrariërs kan langs twee lijnen:

1. De maximale ruimte voor de wat drogere natuurdoelen in de Robuuste Verbinding zoeken, dit komt echter al gauw op gespannen voet te staan met het realiseren van de ecologische en waterhuishoudkundige opgave.
2. Een pakket van flankerende maatregelen gericht op koppeling van structuurversterking van bedrijven die bijdragen aan de Robuuste Verbinding en het bevorderen van kennis, innovatie en vooral samenwerking.

Andere particulieren, in het bijzonder landgoedeigenaren, kunnen, vooral via particulier natuurbeheer, een goede bijdrage leveren aan de realisatie van de Robuuste Verbinding. Hier speelt dat particulier natuurbeheer financieel weinig aantrekkelijk is. Daarnaast is ook hier kennisontwikkeling en samenwerking van belang. Flankerend beleid via een verruiming van de landgoedregeling of van de mogelijkheden voor economische activiteiten in het buitengebied kan een belangrijke impuls geven aan de bijdrage van particulieren aan de realisatie van de Robuuste Verbinding.

Gelet op het voorgaande kiezen wij ervoor om, uitgaande van de voor de Robuuste Verbinding gestelde doelen, te komen tot een invulling die het optimum zoekt tussen de beide studietoelichtingen in de vorm van een combinatie van beide principes: een grotendeels geclusterde aanleg van de Robuuste Verbinding, samen met een meer verspreide aanleg om de aansluiting op de EHS te versterken (flankknopen), om de Robuuste Verbinding meer in te bedden in het omliggende landschap en dat zo te doen dat het ertoe leidt dat het watersysteem robuuster wordt.

De mogelijkheden voor drogere natuurdoelen in de Robuuste Verbinding vergroten wij door de realisatie ervan in samenhang met de al in het plangebied begrensde (en deels gerealiseerde) EHS vorm te geven. De EHS ligt meestal op die plekken waar de beste kansen liggen voor de natuurdoelen van de Robuuste Verbinding: de natste delen. Toevoeging van de Robuuste Verbinding betekent dat deze hectaren veelal in de wat drogere delen van het beekdal komen te liggen, wat, zonder in te leveren op ecologisch doelbereik, de inpasbaarheid in de agrarische bedrijfsvoering bevordert.

Ons streven particulariseren en agrariërs maximaal een rol te geven in de realisatie van de Robuuste Verbinding geven wij voorts vorm door de hiervoor aangegeven gedeeltelijk verspreide aanleg. Daarnaast ondersteunen wij initiatiefnemers, zetten wij onze grondposities in en koppelen wij realisatie van de Robuuste Verbinding aan structuurversterking voor de landbouw.

Dit hoofdstuk geeft de beleidsmatige uitwerking van onze aanpak weer. Hoofdstuk 7 gaat in op de inzet van instrumenten.

6.2 Kwaliteit

De robuuste verbinding De Beerze is één van de projecten onder de noemer 'Mooi Brabant'. De activiteiten die binnen het kader van de Levende Beerze worden ontplooid, moeten bijdragen aan een goede ruimtelijke kwaliteit.

De doelstellingen van "de Beerze Leeft" betekenen een verrijking van natuur en landschap, waarmee de ecologische en ruimtelijke kwaliteit, en de belevingswaarde worden verhoogd. Ook alles wat onder de Beerze Werkt en Bruist valt, gaat bijdragen aan een verhoging van de ruimtelijke kwaliteit. Wij denken daarbij aan de vormgeving en landschappelijke inpassing van (nieuwe) bouwwerken, sloop van overvloedige bebouwing, het tegengaan van verrommeling en de aanleg van kleine landschapselementen. Cultuurhistorie vormt een belangrijke inspiratiebron, maar ook eigentijdse invulling kan passend zijn.

Om een en ander daadwerkelijk te bewerkstelligen is een aantal maatregelen noodzakelijk:

1. Ondersteuning gemeenten bij het opstellen van gebiedsvisies (tbv Dorpen aan de Beek, BiO en Landgoederen) en het beoordelen / 'boetsen' van initiatieven tot kwalitatief hoogwaardige projecten. Dit kwantitatief ('uren') en kwalitatief (kennis / visie).
2. Ondersteuning initiatiefnemers (agrariërs en niet agrariërs) bij het formuleren van een initiatief, dat (mede) gericht is op een bijdrage aan de Robuuste Verbinding.
3. Opstellen van een voorbeeldboek (of andere mediale uiting) van goede voorbeelden (vergelijk Alfaboek en voorbeeldenboek EVZ's) ter inspiratie van initiatiefnemers en gemeenten.

Op deze manier faciliteren wij vooral aan de 'voorkant', dus bij het tot stand komen van initiatieven en gebiedsvisies.

6.3 Beerze Leeft

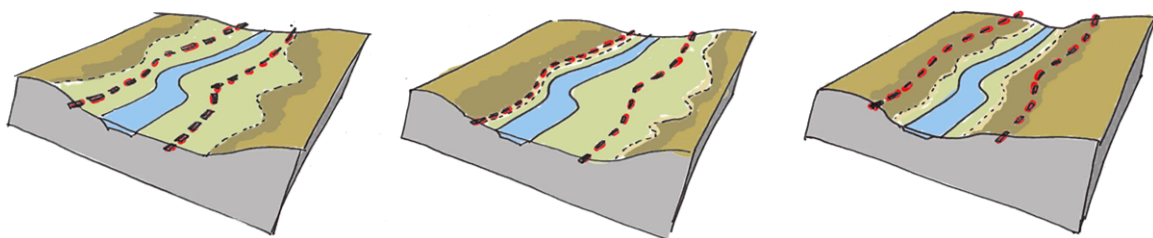
6.3.1. Invulling Robuuste Verbinding

Beekdal

Gelet op de doelstellingen van de Robuuste Verbinding en in het verlengde van het 'Toekomstperspectief Levende Beerze' is het beekdal van de Beerze de basis voor het realiseren van de RV. De ligging van het beekdal is bepaald aan de hand van de geomorfologie en weergegeven op de Structuurvisiekaart De Levende Beerze (in het totaal 600 hectare).

Voor het begrenzen van de Robuuste Verbinding binnen het beekdal gelden de volgende principes, die zijn ingegeven door het watersysteem en ecologische doelstellingen:

- daar waar het beekdal smaller is dan 200 meter, vult de Robuuste Verbinding het gehele beekdal (zie figuur 6.1);
- daar waar het beekdal 200 meter of meer breed is, is de Robuuste Verbinding gemiddeld 200 meter breed, tenzij het gaat om een gebied waarvoor de Structuurvisiekaart De Levende Beerze een 'beekdalknoop' aangeeft (zie figuren 6.1 en 6.2);
- in afwijking van het bovenstaande geldt in het gebied ten zuiden van de A67 een breedte van gemiddeld 100 meter langs de Goorloop;
- in de landgoederen in de robuuste verbinding is in het beekdal beheersgebied aangewezen (totaal ca 200 ha). Gelet op de ecologische doelen van de robuuste verbinding en het herstel van het watersysteem, is voor een deel van deze terreinen functiewijziging noodzakelijk. Wij bepalen in overleg met de eigenaren, gebruikers en waterschap waar en in welke mate dit nodig is. De hectares die in het kader daarvan worden ingezet voor functiewijziging, maken onderdeel uit van de 1150 ha voor de robuuste verbinding. Het zo vrijkomende beheersgebied wordt toegevoegd aan de provinciale taakstelling voor beheersgebieden. De wijze en plaats waarop deze hectares worden ingezet vindt plaats in een Brabant-brede afweging, via het vaststellen van de natuur- en beheersgebiedsplannen;
- 'beekdalknopen' liggen daar waar het beekdal van nature breed is: bij samenvloeiingen en daar waar het beekdal de dekzandruggen kruist (zie figuur 6.2). Een beekdalknoop dient dusdanig vorm gegeven te worden dat hij kan functioneren als een stapsteen, waarbinnen populaties van de doelsoorten duurzaam aanwezig kunnen zijn. Bij de aanduiding van beekdalknopen is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij Natte Natuurparels, bestaande EHS-gebieden, etc. De beekdalknopen bestaan na realisatie uit reeds begrensde EHS, aangevuld met hectares Robuuste Verbinding;
- een beekdalknoop is tenminste 40 à 60 hectare groot, ligt voor tenminste 90% in het beekdal en vormt een ruimtelijk samenhangend geheel.
- Bebouwing binnen het beekdal wordt gesaneerd indien nodig en kan gehandhaafd blijven waar dit vanuit het functioneren van de Robuuste Verbinding mogelijk is. Waar nodig wordt de functie van de bebouwing daarop aangepast, dusdanig dat er meerwaarde voor het gebied optreedt vanuit de 'Beerze Bruist' of 'Beerze Werkt'.

Figuur 6.1: De Robuuste Verbinding in het beekdal. Links en midden: beekdal is meer dan 200 meter breed. Rechts: het beekdal is smaller.

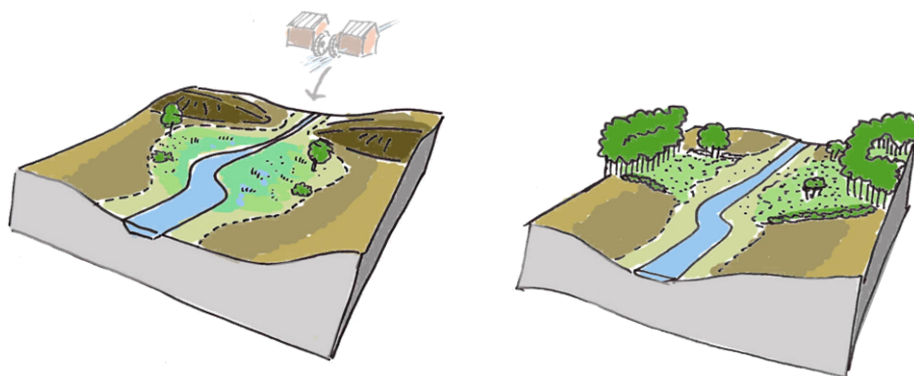
Flankknopen

Om de aansluiting tussen de Robuuste Verbinding en de EHS op de dekzandruggen te versterken komen er op zeven plaatsen ‘Flankknopen’ (zie de Structuurvisiekaart De Levende Beerze), in het totaal ca 195 hectare).

- h. Flankknopen worden dusdanig vormgegeven dat een goede aansluiting ontstaat tussen het beekdal en de natuur- en bosgebieden op de dekzandruggen (zie figuur 6.2). Waar nodig worden, aanvullend op reeds begrensde EHS RV-hectaren ingezet.
- i. Tabel 6.1 geeft indicatief aan om hoeveel hectare dit gaat. Zij liggen grotendeels buiten het beekdal en vormen een ruimtelijk samenhangend geheel, ook met het beekdal. Verder wordt de Robuuste Verbinding zoveel mogelijk op natte percelen gerealiseerd (langs waterlopen, in laagtes etc.).

Tabel 6.1: Inzet RV-hectaren in flankknopen

Flankknoop	Inzet RV-hectaren (indicatief)
Pielis	10 à 15 ha
Ten Vorsel	-
Westelbeers	20 à 30 ha
Oostelbeers	20 à 30 ha
Roond	40 à 60 ha
De Ruiting	20 à 30 ha
Esch - Beukenhorst	20 à 30 ha

Figuur 6.2: Knopen op logische plekken. Links beekdalknoop, rechts flankknoop.

Versterking beekdal

In het gehele plangebied kan nieuwe natuur en beheersgebied meer verspreid worden ingezet om in het gehele stroomgebied van de Beerze te komen tot een optimaal functionerende Robuuste Verbinding, watersysteem en ‘begeleidende’ groenblauwe dooradering van het stroomgebied.

- j. Op de Structuurvisiekaart De Levende Beerze zijn deze ‘zoekgebieden extensief gebruik’ (ZEG), in het totaal 355 hectare (ca 25%), aangegeven waarbinnen deze hectares kunnen worden ingezet:
 - o in de dalen en natte plekken van de zijbeken en waterlopen;
 - o ter versterking van de plaatselijk zeer smalle beekdalen ten westen van Boxtel;
 - o ter versterking van de ‘flessenhals’ in het beekdal van de Groote Beerze bij Middelbeers (zie punt l).
- k. Het beekdal van de Groote Beerze ten zuiden van Middelbeers is dermate smal, dat hierbinnen geen ecologische verbinding kan worden gerealiseerd die voldoende robuust is. Hier zal daarom

aanvulling van de Robuuste Verbinding buiten het fysieke beekdal plaatsvinden tot 200 m. Los van deze opvulling zal ook (in de gebiedsuitwerking) nader worden bezien of het omleidingskanaal een functie krijgt in het ecologische functioneren. Vanuit waterhuishoudkundig perspectief is het streven de omleiding overbodig te maken. Dit staat echter op gespannen voet met de status als Natura 2000 gebied vanwege het voorkomen van de drijvende waterweegbree. Nadere gebiedsuitwerking moet daarom invulling geven aan het robuust maken van de ecologische verbinding en het uitwerken van het watersysteem, in combinatie met de instandhoudingsdoelstelling voor de drijvende waterweegbree.

Algemene uitgangspunten

Voor de gehele Robuuste Verbinding gelden ten slotte de volgende uitgangspunten:

- l. bij het bepalen van de natuurdoelen en de daaraan gekoppelde inrichting en beheer, zien wij de Robuuste Verbinding en de in het beekdal gerealiseerde dan wel te realiseren EHS als één geheel. Waar nodig passen wij de eerder door ons vastgestelde natuurtypen in de EHS hiertoe aan zodat de meest optimale en effectieve inrichting van het beekdal tot stand komt. Hierbij kan het ook aan de orde zijn reeds ingerichte nieuwe natuur opnieuw in te richten;
- m. de Robuuste Verbinding leidt tot de realisatie van de waterdoelen beekstelsysteemherstel, herstel natte natuurparels (verdrogingsbestrijding), waterberging, waterconservering en waterkwaliteit. Beken in de Robuuste Verbinding krijgen een nagenoeg natuurlijk karakter;
- n. de Robuuste Verbinding is gericht op realisatie van beekdalbossen en natte graslanden met kleine wateren. Deze biotooptypen liggen steeds zo, dat ze onderling goed verbonden zijn. In de flankknopen kunnen ook vochtige tot droge graslanden dan wel bossen binnen de Robuuste Verbinding worden gerealiseerd;
- o. de feitelijke begrenzing volgt logische grenzen in het terrein.

Inzet hectares

Tabel 6.2 geeft voor de vier deelgebieden de arealen voor de Robuuste Verbinding weer. Deze arealen hebben we bepaald op basis van de omvang van het beekdal en de al dan niet gerealiseerde EHS. Bijlage 4 geeft een overzicht van de arealen reeds begrensde EHS in de vier deelgebieden in relatie tot het beekdal en het zoekgebied extensief gebruik. Gelet op de totale oppervlakte van het beekdal (ca 1.807 ha) en het areaal reeds begrensde EHS daarbinnen (ca 1.290 ha, waarvan ca 212 ha beheersgebied, die voor een deel zal worden omgezet in functiewijziging, zie punt d hierboven) zal toevoeging van 600 ha Robuuste Verbinding het beekdal grotendeels gevuld doen raken met natuur- dan wel beheersgebied. Bij het uitwerken van de Robuuste Verbinding is er ruimte om neerwaarts af te wijken van de in tabel 6.2 vermelde arealen toe te voegen Robuuste Verbinding in het beekdal. Of dit daadwerkelijk aan de orde kan zijn, is afhankelijk van het goed kunnen functioneren van de Robuuste Verbinding. Als dit zeker kan worden gesteld bij inzet van een kleiner aantal hectares, is neerwaartse afwijking mogelijk.

Bij de flankknopen wordt bij de concrete uitwerking per flankknoop bepaald hoeveel hectare Robuuste Verbinding aan de al begrensde EHS moeten worden toegevoegd om een goede verbinding te krijgen, de arealen in tabel 6.1 zijn hiervoor een eerste inschatting. Ook hier is dus afwijking van de in tabel 6.2 aangegeven arealen mogelijk.

Iets vergelijkbaars geldt voor de inzet van hectares Robuuste Verbinding in het zoekgebied extensief gebruik.

Al met al kan het dus zo zijn dat na concrete begrenzing van de gehele Robuuste Verbinding er minder dan de voorziene 1.150 hectare nodig zijn voor een goed functioneren ervan. Hoeveel het uiteindelijke areaal is, dat benodigd is voor de Robuuste Verbinding, zal blijken uit het totaal van de deelgebiedsplannen. Bij de tussentijdse evaluatie (zie §7.9.3) maken wij, op basis van dat totaal, de balans op van het daadwerkelijk benodigd areaal Robuuste Verbinding.

Tabel 6.2: Aan de reeds begrensde EHS toe te voegen RV-hectaren.

Deelgebied	Oppervlakte plangebied	Beekdal en beekdalknopen	Flankknopen	Zoekgebied extensief gebruik	Totaal
Bovenloop (Grens - Hapert)	5.261	100	15	50	165
Middenloop 1 (Hapert - Spoordonk)	11.632	275	60	230	565
Middenloop 2 (Spoordonk – Esch)	2.915	125	90	60	275
Benedenloop (Esch-Halder)	2.496	100	30	15	145
Totaal	22.304	600	195	355	1150

6.3.2 Functiewijziging en functiemenging

Voor de realisatie van de Robuuste Verbinding maken wij onderscheid tussen:

- Functiewijziging:
 - particulier natuurbeheer (door agrariërs, landgoedeigenaren etc.);
 - verwerving en beheer door terreinbeherende organisaties (Brabants Landschap, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer).
- Functiemenging:
 - Agrarisch natuurbeheer (door agrariërs, landgoedeigenaren etc.).

Bij functiewijziging verandert de bestemming en het gebruik van de grond volledig naar natuur. Bij functiemenging blijft de grond agrarisch qua bestemming en gebruik, het gebruik is echter (grotendeels) gericht op het creëren en behouden van natuurwaarden op het perceel. Zoals aangegeven in het vorige hoofdstuk streven wij ernaar de Robuuste Verbinding maximaal met inzet van particulier en agrarisch natuurbeheer te realiseren. Wij hebben Arcadis en CLM laten verkennen hoe dit het beste vorm kan worden gegeven [13]. Gelet op de doelstellingen van de Robuuste Verbinding is functiewijziging noodzakelijk in het overgrote deel ervan in het beekdal en de beekdalknopen. De flankknopen kunnen grotendeels met agrarisch natuurbeheer worden ingevuld. Dat geldt in mindere mate voor de elementen die in het zoekgebied extensief gebruik worden gerealiseerd. Tabel 6.3 geeft e.e.a. schematisch weer. Het hiervoor gestelde geldt als een vuistregel. Bij de concretisering van de Robuuste Verbinding in deelplannen wordt e.e.a. steeds concreet ingevuld. Een ecologisch goed functionerende Robuuste Verbinding en een goed functionerend, zo natuurlijk mogelijk watersysteem zijn daarbij steeds het toetsingskader.

Tabel 6.3: Inzet functiewijziging en functiemenging.

Deelgebied	Beekdal en beekdalknopen	Flankknopen	Overig plangebied
Functiewijziging	Overwegend	Beperkt	Waar nodig
Functiemenging	Beperkt, met name in de randen van het beekdal	Overwegend	Waar mogelijk

Agrarisch natuurbeheer op basis van de SAN [8] heeft als nadeel dat de continuïteit van het beheer niet geborgd is: de overeenkomsten hebben slechts een looptijd van zes jaar. Verlenging vindt plaats op vrijwillige basis. Voor het goed functioneren van de Robuuste Verbinding is het noodzakelijk dat de continuïteit van het beheer geborgd is. Deze borging is een cruciaal onderdeel van de concrete uitwerking van de Robuuste Verbinding in deelplannen. Om dit te ondersteunen nemen wij een aantal uitvoeringsmaatregelen als de inzet van een groundbank en gebiedscontracten (zie hoofdstuk 7) en vragen wij andere betrokken overheden en partijen vergelijkbare stappen te zetten dan wel te participeren in onze aanpak.

6.3.3 Ontsnippering

De Robuuste Verbinding kruist een aantal (spoor)wegen en een kanaal. Deze kruisingen worden dusdanig ingericht, dat de Robuuste Verbinding optimaal zijn ecologische functies kan vervullen en dat het natuurlijk karakter van de beek zo min mogelijk wordt ingeperkt. (Spoor)wegen maken wij daarbij passeerbaar voor de soorten die leven in de RV, via tunnels of fly-overs. Bij de herinrichting van de kruisingen lossen wij waar relevant ook recreatieve knelpunten op. E.e.a. gebeurt in nauwe samenspraak met Rijkswaterstaat, ProRail en de gemeenten.

Verder doorkruisen drie provinciale wegen het plangebied, de N284 nabij Hapert, de N395 bij Middelbeers en de N624 tussen Boxtel en Oisterwijk. Dit zijn minder ingrijpende barrières dan de snelwegen, maar ook hier worden, en deels zijn, de noodzakelijke ontsnipperingsmaatregelen getroffen. Dit gebeurt in het kader van de Nota Ontsnippering Noord-Brabant uit 1998. Waar nodig worden in de nadere uitwerking in de deelgebieden verdergaande maatregelen uitgewerkt.

6.4 Beerze Werkt

Vanuit het perspectief van De Levende Beerze hanteren we de volgende driedeling in soorten bedrijvigheid, met als ordenend principe de rol die bedrijven spelen in het landschap.

6.4.1 Ondernemen in het landschap

Het ondernemen is gericht op bedrijfsmatige productie van goederen en/of diensten. De bedrijfsvoering heeft geen samenhang met landschappelijke kwaliteiten. In beginsel levert de bedrijfsvoering op zichzelf geen bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit. De beeldkwaliteit van de bedrijven bepaalt echter wel mede de ruimtelijke kwaliteit van de gebieden. De eigenheid van de bedrijfsvoering (het artificiële en industriële) gevat in een architectonische uitstraling/beeldkwaliteit dan wel landschappelijke inpassing, gecombineerd met de robuustheid/schaal van de landschappen, dient een wezenlijke bijdrage te vormen aan landschappelijke en ruimtelijke kwaliteit en beleefbaarheid. Op dit moment is dit nog te weinig het geval, te vaak is er nog sprake van situaties waar er eerder afbreuk wordt gedaan aan de ruimtelijke kwaliteit.

Dit type ondernemen levert een bijdrage aan de Beerze Leeft door het versterken van ruimtelijke contrasten. De bijdrage aan de Beerze Bruist is de beleefbaarheid van de eigenheid van dit type bedrijfsvoering (openstelling stallen e.d.). Er is géén sprake van een bijdrage aan de Robuuste Verbinding.

Bij de realisatie van de Levende Beerze zetten wij voor dit type bedrijvigheid in op:

- beeldkwaliteit (architectonische vormgeving dan wel landschappelijk inpassing), te verankeren in bestemmingsplannen;
- opheffen knelpunten met de Robuuste Verbinding, bijvoorbeeld door bedrijfsverplaatsingen (zowel grondgebonden bedrijven als intensieve veehouderijen);
- ondersteunen en faciliteren van de bijdrage aan de Beerze Bruist.

6.4.2 Ondernemen met het landschap

Het ondernemen is gericht op de productie van goederen en/of diensten als onderdeel van het landschap. Het omliggende landschap heeft daarmee een directe relatie met de bedrijfsvoering. Het bedrijf draagt bij aan het landschap door 'er te zijn'. De bedrijven zijn gebruiker en drager van het landschap en er deels van afhankelijk. De diversiteit en veelkleurigheid van de bedrijven (agrarisch en culturele uitstraling) leveren, samen met gevarieerde landschapsstructuren, een waardevolle bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit.

Dit type ondernemen levert een bijdrage aan de Beerze Leeft door bijvoorbeeld agrarisch natuurbeheer (beheer landschapselementen) of beheer van de Robuuste Verbinding of EHS (particulier natuurbeheer of beheer voor terreinbeheerders (inscharen vee etc). Voor de Beerze Bruist bieden deze bedrijven een levend landschap met een verhoogde belevingswaarde, denk bijvoorbeeld aan de koeien in de wei, maar ook mogelijkheden om in het gebied te verblijven met bijbehorende activiteiten.

Bij de realisatie van de Levende Beerze zetten wij voor dit type bedrijvigheid in op:

- het stimuleren van dit soort ondernemingen een bijdrage te leveren aan de Robuuste Verbinding door een aangepast planologisch beleid (zie § 6.6);
- optimalisering van de ruimtelijke structuur en productieomstandigheden van de bedrijven;
- versterking van de landschappelijke kwaliteit door aanleg en beheer landschapselementen;
- ondersteuning en facilitering bijdrage aan Beerze Leeft (zie ook § 6.3) en Beerze Bruist.

6.4.3 Ondernemen voor het landschap

Het ondernemen is gericht op productie van goederen en/of diensten die geheel of gedeeltelijk bestaan uit onderdelen van het landschap. Het gaat hierbij om natuurboeren, landgoederen en dergelijke. Dit type ondernemingen vormt het landschap en draagt daarmee direct bij aan het beheren of creëren van landschappelijke en ruimtelijke kwaliteiten. De ondernemingen hebben een natuurlijke en cultuurhistorische uitstraling gecombineerd met een rijkdom aan verfijnde landschapsstructuren. De Beerze Leeft, Werkt en bruist komen, in uiteenlopende mengverhoudingen, samen in deze bedrijfsvoering.

Bij de realisatie van de Levende Beerze zetten wij voor dit type bedrijvigheid in op:

- het stimuleren van dit soort ondernemingen een bijdrage te leveren aan de Robuuste Verbinding door een aangepast planologisch beleid (zie § 6.6);
- financieel ondersteunen van het (verder) ontwikkelen en opzetten van dit soort ondernemingen.

6.4.4 Positionering in Zonering

De drie typen ondernemingen verschillen in de mate waarin zij passen in de zonering zoals die in de ISV 'Brabant in Ontwikkeling' (2008) is opgenomen. Het ondersteunen en faciliteren van de drie typen onderneming in het kader van de Levende Beerze sluit aan op deze zonering. Tabel 6.4 geeft deze aansluiting weer.

Tabel 6.4: Aansluiting typen onderneming op zonering

	AHS-landbouw	AHS-landschap	GHS-landbouw	GHS-natuur
Ondernemen... het landschap				
in	zeer goed	goed	redelijk	geen
met	zeer goed	zeer goed	goed	zeer beperkt
voor	beperkt	goed	zeer goed	goed

6.5 Beerze Bruist

De Levende Beerze zet in op een aantrekkelijke woon- en leefomgeving. Het plangebied wordt in dit opzicht versterkt en verbindt daarmee de Kempen met het Groene Woud. Ook levert het een bijdrage aan Brainport Eindhoven door het aanbieden van een aantrekkelijke omgeving voor wonen en recreëren.

6.5.1 Dorpen aan de beek

In het plangebied liggen 9 dorpen dicht bij de beek: Hapert, Bladel, Casteren, Vessem, Middelbeers, Oostelbeers, Spoordonk, Lennisheuvel en Esch. Realisatie van de Robuuste Verbinding is dé gelegenheid om, in combinatie hiermee, de relatie tussen dorp en beekdal te herstellen, zodanig dat:

- de dorpsrand landschappelijk van hoge kwaliteit is;
- de zone tussen dorp en beek, naast de natuur- en waterfunctie uit hoofde van de Robuuste Verbinding, gelegenheid voor beleving en recreatie in de vorm van ommetjes, strandjes, schaatsbanen e.d. biedt.

Dergelijke zones kunnen een natuur- en parkkarakter hebben, maar ook bestaan uit een mengeling van (aangepast) agrarisch gebruik en de andere functies. Wij nodigen de gemeenten uit hiervoor integrale plannen op te stellen. Dit steeds mits het onderdeel is van een ruimtelijk hoogwaardig totaalplan en de hiermee gegenereerde inkomsten worden ingezet voor de realisatie van de zone tussen dorp en beek. Tien procent van het areaal van de Robuuste Verbinding is inzetbaar voor deze zones, waarbij deze oppervlakte een effectieve bijdrage moet leveren aan het functioneren van de Robuuste Verbinding.

Indien dit wenselijk is vanuit de ruimtelijke kwaliteit en/of de behoefte aan financiële dragers voor het herinrichten van het gedeelte van de zone buiten de eigenlijke robuuste verbinding, zal ingezet worden op afronding van de dorpen. Dit houdt in dat –met gebruik making van bestaande instrumenten als BiO en Ruimte voor Ruimte- beperkt rode functies kunnen worden ontwikkeld.

6.5.2 Beleefbare Beerze

De Robuuste Verbinding dient optimaal beleefd te kunnen worden. Dit krijgt vorm door de inrichting ervan. Daarnaast is de Robuuste Verbinding drager van een Noord-Zuid routestructuur voor wandelaars en fietsers. Dit in samenhang met bestaande en in ontwikkeling zijnde netwerken. Langs deze routes is informatie over het gebied en zijn geschiedenis beschikbaar.

6.5.3 Cultuurhistorie als inspiratiebron

Het gebied kent een lange ontstaansgeschiedenis, die plaatselijk goed herkenbaar is. In het kader van de Levende Beerze versterken we waar nodig deze herkenbaarheid. Daarnaast hanteren we de historie

van het gebied als uitgangspunt en inspiratiebron voor het bepalen van de inrichting van de Levende Beerze. Denk daarbij bijvoorbeeld aan:

- het toepassen van oude gebruiksprincipes van water (ARC-studie, zie ook www.esschestroom.nl) als inspiratie voor de realisatie van huidige doelstelling. Hierbij kan gedacht worden aan vloeiwelstelsystemen (opleiden van beek via beemden laten afstromen);
- het terugbrengen van historische paden-, landschaps- en / of verkavelingsstructuren;
- herstel van het oorspronkelijke grondgebruik. Bijvoorbeeld in de vorm van teelt volgt peil, waarbij op de laaggelegen delen bij de beek natte graslanden liggen en op de hogere delen akkerbouwactiviteiten mogelijk zijn;
- herstel van vanuit cultuurhistorie waardevolle locaties met een historisch interessant ‘verhaal’. Voorbeelden zijn watermolens en religieuze locaties als ‘Heilige eik’.

6.6 Planologisch kader

Het planologisch kader sluit aan bij het beleid dat is geformuleerd in de ISV ‘Brabant in ontwikkeling’ en in samenhang daarmee de paraplunota [11]. Met name de nota’s Buitengebied in Ontwikkeling (BiO) [5] en Nieuwe Landgoederen [6], bieden goede perspectieven om onze doelen te behalen. Op (beperkte) onderdelen is het wenselijk om aangepaste uitgangspunten te hanteren om het doel te bereiken. De vigerende regeling in de Paraplunota maakt dat ook mogelijk. In paragraaf 6.6.2 geven wij aan welke uitgangspunten daarbij gehanteerd worden.

Het planologisch kader sluit ook aan bij het beleid in het concept waterplan, waarvan hoofdstuk 12 is aangemaakt als structuurvisie. De voor waterberging en watersysteem begrensde ruimte komt vrijwel overeen met de begrenzing van het beekdal zoals aangegeven op de Structuurvisiekaart De Levende Beerze. Daar waar kleine verschillen in de begrenzing optreden, worden deze in de uitwerking in deelprojecten weggelaten. Er vindt nog een doorvertaling plaats van het ruimtelijk beleid in het waterplan naar de provinciale Verordening Ruimte. Hierover is nog niets concreet bekend.

6.6.1 Planologische basisbescherming Robuuste Verbinding

Het beekdal zoals aangegeven op de Structuurvisiekaart De Levende Beerze krijgt in zijn geheel, voor zover buiten de GHS-natuur gelegen, de status GHS-landbouw. Het beekdal vervangt daarmee het zoekgebied voor de Robuuste Verbinding zoals opgenomen in de ISV ‘Brabant in ontwikkeling’ [11]. Na concrete begrenzing van de Robuuste Verbinding in deelplannen (zowel in het beekdal als in het zoekgebied extensief gebruik) wordt de Robuuste Verbinding concreet begrensd opgenomen in de natuurgebiedsplannen. Tevens wordt de Robuuste Verbinding GHS-natuur (bij functiewijziging) of GHS-landbouw (bij functiemenging) en in de bestemmingsplannen onder het planologisch regime dat bij de EHS behoort gebracht.

Wij vragen de gemeenten in hun bestemmingsplannen buitengebied een bevoegdheid tot binnenplanse wijziging (‘Wijzigingsbevoegdheid’) op te nemen die het mogelijk maakt de feitelijke realisatie van de Levende Beerze zo eenvoudig mogelijk uit te kunnen voeren. Wij bevorderen dat gemeenten vooruitlopend hierop gebiedsvisies opstellen voor de Levende Beerze.

6.6.2 Aangepast planologisch beleid voor een Levende Beerze

De realisatie van de Robuuste Verbinding zien wij als een aanzienlijke extra opgave voor het plangebied. Daarnaast volgt uit de analyse in de Strategie Particulier en Agrarisch Natuurbeheer (SPAN, [13]) dat er behoefte is aan aanvullend beleid om een substantiële bijdrage van particulieren aan de realisatie van de Levende Beerze en meer specifiek de Robuuste Verbinding te realiseren. Wij willen daarom binnen het plangebied maximaal gebruik maken van mogelijkheden die de vigerende planologische kaders, met name de beleidsnota’s Nieuwe Landgoederen [6] en Buitengebied in Ontwikkeling [5], bieden.

Dit heeft tegelijkertijd tot doel brede doelstellingen van de Levende Beerze te realiseren.

Nieuwe landgoederen

In het huidige beleid voor nieuwe landgoederen is het niet toegestaan de realisatie van EHS (en dus Robuuste Verbinding) te laten meetellen voor het areaal nieuwe natuur in een nieuw landgoed. Het nieuwe landgoed dient geheel buiten de EHS (GHS natuur en concreet begrensde beheersgebieden) te liggen.

Vanuit genoemde overwegingen zien wij mogelijkheden om op dit punt ons beleid aan te passen, waarbij het mogelijk wordt gemaakt landgoederen deels te laten samenvallen met de Robuuste Verbinding en daarmee de GHS-natuur of concreet begrensde beheersgebieden. Een dergelijke aanpassing vergt echter een afweging in breder verband. Dit gebeurt bij de nieuwe structuurvisie die wij voor de gehele provincie voorbereiden.

Los hiervan is het van belang de huidige regelingen ten aanzien van nieuwe landgoederen optimaal te benutten. Wij ondernemen stappen om initiatiefnemers hierbij te ondersteunen, als een landgoedinitiatief ook bijdraagt aan de realisatie van De Levende Beerze (zie § 7.5).

Niet-agrarische functies in het buitengebied

De nota Buitengebied in Ontwikkeling (BiO) [5] kent als grondgedachte het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden in ruil voor een toename van de ruimtelijke kwaliteit. Dit is met name uitgewerkt voor bebouwingsconcentraties en vrijkomende agrarische bedrijfslocaties (VAB's). De mogelijkheden voor VAB's buiten bebouwingsconcentraties zijn beperkt tot functies die aan het buitengebied worden toebedeeld, te weten landbouw, recreatie, natuur en stedelijk uitloopgebied. Grosso modo zijn dezelfde mogelijkheden van toepassing op nevenfuncties bij agrarische bedrijven. Het VAB-beleid biedt al met al behoorlijk ruime mogelijkheden voor hergebruik van VAB's en nevenfuncties op agrarische bedrijven. Wij merken dat bovenstaande mogelijkheden niet altijd en overall optimaal worden benut. Om dit voor de Levende Beerze wél te bewerkstelligen ondersteunen wij initiatiefnemers en gemeenten bij het formuleren en beoordelen van initiatieven. In hoofdstuk 7 werken wij dit uit.

Er bestaat een grijs gebied met activiteiten waarvoor het moeilijk is eenduidig aan te geven of deze functie in het buitengebied past. In de huidige praktijk worden deze initiatieven individueel beoordeeld en gewogen, waarbij een veelheid aan aspecten zoals ruimtelijke kwaliteit een rol speelt. In het kader van de Levende Beerze is het van belang de beleidsruimte optimaal te benutten. Uiteraard dient dit dusdanig ingevuld te worden, dat de niet agrarische functies in omvang en aard passen bij de omgeving. Wij zoeken daarbij aansluiting bij de onderverdeling *ondernemen in, met en voor het landschap*.

Ondernemingen die *ondernemen vóór het landschap* of *ondernemen met het landschap* leveren geen discussie op; dit zijn per definitie in het buitengebied passende activiteiten. Het grijze gebied ligt met name op het grensvlak van *ondernemen in en mét het landschap*. In dat grensvlak zien wij de volgende activiteiten:

- activiteiten die functioneel zijn verbonden met de groene ruimte, wat inhoudt dat de activiteit moeilijk ergens anders kan bestaan omdat de groene omgeving de Kritische SuccesFactor is. Daarbij kan worden gedacht aan bepaalde vormen van zorgverlening (zorgboerderijen en agrarische kinderdagverblijven) of recreatie (bed & breakfast, camping en theetuin). Deze activiteiten scharen wij onder *ondernemen mét het landschap*, in BiO termen onder “in het buitengebied passende activiteiten”. Deze vallen dus binnen het geldende beleid;
- activiteiten waarbij de groene ruimte als decor wordt gebruikt. Deze zijn niet functioneel gebonden aan de groene ruimte. De omgeving geeft hen wel een positief imago of uitstraling. Hierbij valt te denken aan conferentieoordens, landgoedhotels, bepaalde vormen van kunstateliers, beautyfarms of binnenspeeltuinen. Feitelijk is hier sprake van *ondernemen in het landschap* en in BiO termen van in beginsel niet in het buitengebied passende activiteiten, die alleen mogelijk zijn in het buitengebied, als dat leidt tot een kwaliteitsverbetering.

Voor deze tweede groep van activiteiten beschouwen wij realisatie van de Robuuste Verbinding als bedoelde kwaliteitsverbetering. Uitgangspunt daarbij is dat er navenant hectares functiewijziging in het kader van de Robuuste Verbinding worden gerealiseerd, passend binnen de ecologische en hydrologische doelstellingen. Om de bijdrage aan de Robuuste Verbinding te waarderen geldt het onderstaande rekenvoorbeeld als vuistregel.

Rekenvoorbeeld:

De extra bestemmingswinst is € 105.000. De restwaarde van een perceel na functiewijziging naar (EHS-)natuur is $0,15 * € 70.000 = € 10.500$. Er moet dus 10 hectare functiewijziging extra gerealiseerd worden.

Voor niet-agrarische functies gelden onverminderd de gebruikelijke randvoorwaarden voor ruimtelijke, ecologische en milieuhygiënische inpasbaarheid en verbetering van de ruimtelijke kwaliteit, aansluitend bij de “Levende Beerze”. Sloop van overtollige bebouwing is hierbij een essentieel onderdeel, evenals kwaliteitsverbetering door aanpassing van bestaande bebouwing of door herbouw.

Beoordeling van initiatieven vindt plaats op basis van een duidelijk plan van de initiatiefnemer en een gebiedsvisie van de gemeente. Daarbij gelden de volgende aandachtspunten:

- het geheel dient te leiden tot een verbeterde ruimtelijke kwaliteit, aansluitend bij de “Levende Beerze”. E.e.a. aan te tonen door een duidelijk plan van de initiatiefnemer en een gebiedsvisie van de gemeente. Aandachtspunten hierbij zijn in ieder geval:
 - de verhouding rood/groen;
 - de schaal van het rood;
 - ligging ten opzichte van de Robuuste Verbinding;
- voor het beoordelen van de mate waarin een activiteit naar aard en omvang past in haar omgeving geldt de Structuurkaart 2002 (zie bijlage 8, inclusief leidraad);
- realisatie van de Robuuste Verbinding als zodanig moet passen binnen de ecologische en hydrologische doelstellingen voor de Robuuste Verbinding;
- de niet agrarische functies dienen realisatie van de Robuuste Verbinding niet te schaden.

6.7 Beschrijving en Effectbeoordeling VKA

Het in dit hoofdstuk beschreven voorkeursalternatief (VKA) verenigt het beste van de twee studietoelagen uit het planMER in zich, zonder een ‘gemiddelde’ van beiden te zijn. Het VKA bevat voor een aantal onderdelen een keuze uit de opzet zoals uitgewerkt in clustering, dan wel de opzet van verweving. Echter, er zijn ook aspecten aan het VKA die niet vallen binnen de bandbreedte tussen clustering en verweving. De belangrijkste zijn:

1. het VKA bevat meer mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer dan het verwevingsalternatief. Vanwege het te voeren grondbeleid zal het karakter van het agrarisch natuurbeheer anders zijn, namelijk meer gericht op continuïteit in vergelijking met alleen de zesjarige SAN-contracten [8];
2. Binnen het VKA zal een deel van het beheersgebied binnen de bestaande EHS functiewijziging ondergaan en deel gaan uitmaken van de Robuuste Verbinding. Vrijkomende hectares beheersgebied hoeven niet per definitie te worden ingevuld binnen het plangebied voor de Robuuste Verbinding.

De effecten van het VKA zijn, net als die van de studietoelagen, in het planMER gescoord ten opzichte van de referentiesituatie. De resultaten zijn samengebracht in tabel 6.5.

Tabel 6.5: samenvatting effectscores inclusief voorkeursalternatief

Telos- hoekpunt	Thema	Beoordelingscriteria	Score cluster	Score verweving	Score VKA
Planet	Bodem en geomorfo- logie	Bodemstructuur	0/+	0/+	0/+
		Geomorfologie	+	+	+
		Bodemkwaliteit	0/+	0/+	0/+
	Water	Natuurlijk watersysteem	++	+	++
		Grondwaterkwantiteit/- kwaliteit	++	+	+
		Oppervlaktewaterkwaliteit	++	+	++
	Natuur	Ecologische netwerken	++	+	++
		Functioneren RV	++	+	++
		Meeliftsoorten	++	+	+
		Voortoets Natura2000	+	+	+
Profit	Landbouw	Oppervlakte landbouwgrond	--	-	0/-
		Structuur, positie bedrijven	0	0/+	0/+
		Verkaveling	0	0	0
		Geschiktheid landbouwgrond	+	0	0
		Verbreding	+	++	++
	Overige gebruiks- functies	Werken	0/+	0/+	0/+
		Extensieve recreatie	+	++	++
		Dag- en verblijfsrecreatie	+	++	++
		Drinkwatersector	0	0/+	0
	Kosten	Realisatiekosten eenmalig (€ mln)	105,3	90,1	73,1
		Jaarlijkse kosten (€ mln)	1,36	1,37	2,56
		Waterdoelen	0	0	0
		Kosten Beerze werkt en bruist	10,5	10,5	10,5
People	Kwaliteit leef- omgeving	Belevingswaarde	+	++	++
		Overstrom.risico in plangebied	++	+	+
		Overstrom.risico benedenstrooms	0	0	0
		Ontsluitingsstructuur	0/-	0/-	0/-
	Historie	Cultuurhistorie	+	++	++
		Archeologie	0/-	0/-	0/-

Uit de effectbeoordeling blijkt dat het voorkeursalternatief, zoals bedoeld, voor de meeste thema's het beste van de beide studiealternatieven in zich verenigt. Dit geldt voor:

- twee van de drie waterthema's;
- alle natuurthema's;
- oppervlakte landbouwgrond;
- verbreding van de landbouw
- mogelijkheden voor recreatieve functies;
- belevingswaarde en cultuurhistorie.

Voorts kan via het VKA de Robuuste Verbinding met minder kosten gerealiseerd worden, daar staan echter hogere beheerskosten tegenover.

Alleen op grondwater, geschiktheid van de landbouwgrond en op overstromingsrisico binnen het plangebied scoort één van beide studietalternatieven beter. Het VKA scoort daarop echter niet negatief.

Op basis van de effectbeoordeling concluderen wij dat het voorkeursalternatief dat wij in dit hoofdstuk hebben uitgewerkt, inderdaad een goede basis vormt voor de uitwerking voor de Levende Beerze.

7 Uitvoering

7.1 Realisatie in deelprojecten

De realisatie van de Levende Beerze krijgt zijn beslag in nauwe samenwerking met lokale overheden en organisaties. Door lokaal naar de meest optimale invulling te zoeken kunnen wij het beste de brede doelstelling van de Levende Beerze vorm geven. Concreet betekent dit dat de feitelijke uitvoering gebaseerd zal zijn op plannen die steeds een deel van het plangebied beslaan. Bijlage 9 bevat een overzichtskaart van de deelprojecten; de uitwerking hoeft overigens niet volgens de grenzen van deze deelprojecten plaats te vinden.

Afhankelijk van de situatie treedt één partij op als trekker van een deelproject, samen met de overige relevante organisaties (gezamenlijk opdrachtgeverschap). De aard van de samenwerking wordt toegesneden op de aard van de problematiek in een deelgebied en kan daarbij dus variëren, met effectiviteit en efficiëntie als uitgangspunt.

Uit de brede doelstelling van de Levende Beerze vloeit voort dat realisatie via een integrale aanpak verloopt. Realisatie van de Robuuste Verbinding wordt steeds in samenhang met de realisatie van andere doelen (van provincie, gemeenten, waterschap en andere partijen) vorm gegeven. De aanpak van gebiedsontwikkeling is hiervoor erg geschikt. Per deelgebied werken wij met betrokkenen de meest adequate aanpak uit.

7.2 Grondverwerving

Realisatie van de Levende Beerze vraagt een forse inzet van betrokken overheden om grond beschikbaar te krijgen. Het streven de Robuuste Verbinding maximaal via particulier en agrarisch natuurbeheer te realiseren vermindert deze noodzaak wel enigszins, namelijk daar waar een geïnteresseerde op de juiste plaats eigendommen heeft om de Robuuste Verbinding te realiseren. Bij de concrete uitwerking van de Robuuste Verbinding houden wij hier zoveel mogelijk rekening mee. Desondanks is het nodig een forse grondpositie op te bouwen. Het verwerven van gronden dient de volgende onderdelen in onze aanpak:

1. particulier en agrarisch natuurbeheer op de juiste plaats;
2. gondbankconstructies om continuïteit van agrarisch natuurbeheer te borgen;
3. structuurversterking van agrarische bedrijven die bijdragen aan realisatie van de Robuuste Verbinding;
4. realisatie Robuuste Verbinding door overdracht aan en beheer door terreinbeherende organisaties;
5. landbouwstructuurversterking in brede zin.

Voor het gehele gebied van de Beerze zijn aankoopplannen vastgesteld (Bergeijk, Robuuste Verbinding De Beerze, Kampina en Essche Stroom). De uitvoering van aankoopplannen gaat onverminderd door. Daarbij is al de insteek dat eigenaren worden benaderd met een bredere set aan instrumenten (zie § 7.2.6) en dat de eerste vraag is of eigenaren zelf een bijdrage willen leveren aan realisatie van de Robuuste Verbinding (of andere doelen als water of EHS), via particulier of agrarisch natuurbeheer.

Deze actieve benadering levert een grondpositie op voor de overheden, die zij breed, dus voor het totaal aan gebiedsdoelen, inzetten. De wijze waarop bepalen wij samen met de betrokken overheden en organisaties in de deelprojecten. Daarbij is het hiernavolgende richtinggevend.

7.2.1. Beheer op de juiste plaats

De ecologische doelen van de Robuuste Verbinding stellen eisen aan de locatie ervan (zie § 6.2), waardoor het vaak zal voorkomen dat een eigenaar of gebruiker wel een bijdrage aan de Robuuste Verbinding wil leveren, maar niet op de juiste plaats gronden ter beschikking heeft of, omgekeerd, de eigenaar of gebruiker van geschikte percelen niet bereid is een bijdrage te leveren aan de Robuuste Verbinding. Inzet van door de overheden verworven percelen en kavelruil of herverkaveling kunnen dan een oplossing zijn voor dit probleem. Dit geldt natuurlijk ook voor het beschikbaar krijgen van gronden voor terreinbeherende organisaties waar dat aan de orde is.

7.2.2. Grondbank voor continuïteit

Eén mogelijkheid om de continuïteit van agrarisch natuurbeheer op zeker perceel te borgen is het inzetten van een grondbank. In deze aanpak heeft een overheid de grond in eigendom en verpacht deze via reguliere (erf)pachtcontracten aan een agrariër (of een collectief van agrariërs, zie § 7.4) onder voorwaarde dat deze een beheersovereenkomst afsluiten en uitvoeren. Het niet (meer) afsluiten van een overeenkomst dan wel deze niet adequaat uitvoeren leidt tot ontbinding van de pacht. In deze constructie is het denkbaar dat een agrariër die op de juiste plaats percelen heeft en deze onder een beheersovereenkomst wil brengen, deze gronden verkoopt en terugpacht onder genoemde voorwaarde. Dit heeft voor de agrariër als voordeel dat er vermogen vrij komt (voor investering in bijvoorbeeld vergroting van zijn bedrijfsoppervlak) en voor zowel agrariër als overheid de borging van de continuïteit.

De provincie Noord-Brabant overweegt haar grondpositie hiervoor in te zetten. Wij vragen gemeenten en waterschap De Dommel om een vergelijkbare inzet. Ook treden wij in overleg met institutionele beleggers en landgoedeigenaren om te bezien of en onder welke condities zij een rol kunnen en willen spelen. Over de precieze uitwerking (aard en omvang) nemen wij op een later tijdstip een besluit.

Daarbij zijn onder andere de volgende aspecten van belang:

- de mate waarin een dergelijke constructie daadwerkelijk nodig is, te bepalen op basis van de plannen voor de deelprojecten;
- de mate waarin andere partijen willen participeren in een dergelijke constructie;
- de ruimte binnen de provinciale begroting.

7.2.3. Structuurversterking bedrijven met beheer

Wanneer een agrarisch bedrijf bereid is om een deel van de Robuuste Verbinding via particulier of agrarisch natuurbeheer te realiseren, ondersteunen wij desgewenst deze ondernemer bij het verkrijgen van extra gronden, zodat de regulier bewerkbare oppervlakte grond voor dit bedrijf minder of niet afneemt. Dit door gronden uit de grondposities van overheden beschikbaar te stellen (tegen marktconforme prijs), zo nodig ondersteund door kavelruil of herverkaveling. Wanneer een ondernemer de Robuuste Verbinding realiseert op percelen die tot de huiskavel van zijn bedrijf behoren en de te verkrijgen percelen niet op de huiskavel aansluiten, is het voor hem mogelijk meer areaal te verkrijgen (tegen marktconforme prijs) als compensatie voor de verkleining van de huiskavel. Eén en ander gebeurt steeds binnen de beschikbare gronden in eigendom van betrokken overheden.

7.2.4. Realisatie Robuuste Verbinding door terreinbeheerders

Daar waar duidelijk is dat de realisatie van een gedeelte van de Robuuste Verbinding het beste zijn beslag kan krijgen door verwerving ten behoeve van beheer door terreinbeheerders, zetten wij in op verwerving van deze gronden (door de terreinbeherende organisatie dan wel de provincie (veelal via BBL of waterschap De Dommel). Na verwerving komen de gronden in eigendom bij de terreinbeherende organisatie.

In de concrete plannen voor deelgebieden dient zoveel mogelijk meteen aangegeven te worden waar verwerving en beheer door terreinbeheerders de meest aangewezen optie is. Om dit te bepalen worden in ieder geval de volgende aspecten in de afweging betrokken:

- De ligging ten opzichte van bestaande bezittingen van terreinbeherende organisaties, zodat een efficiënt beheer kan plaatsvinden.
- De reële bereidheid en mogelijkheden (benodigde kennis, specialistische apparatuur e.d.) van eigenaren en gebruikers om zelf een deel van de Robuuste Verbinding te realiseren.

Zeker waar terreinbeherende organisaties nu verspreid liggend bezit hebben, is, met instemming van alle betrokkenen, uitrui van bezit van terreinbeherende organisaties om te komen tot een optimale realisatie van de Robuuste Verbinding een wenselijke optie.

7.2.5. Structuurversterking van de grondgebonden landbouw

Door realisatie van de Levende Beerze ontstaat er extra dynamiek op de grondmarkt in het plangebied. Via kavelruilprojecten of herverkavelingen (zie § 7.3) willen wij deze dynamiek benutten om te komen tot een betere ruimtelijke structuur van grondgebonden bedrijven. Gezien de grote druk op de grondmarkt is bedrijfvergroting hierbij, anders dan bedoeld in § 7.2.3, geen primair doel. Voor de kavelaanvaarding en -verbeteringswerken is financiële ondersteuning beschikbaar (zie § 7.8). Hierbij gelden natuurlijk wel de randvoorwaarden vanuit ruimtelijke kwaliteit.

7.2.6. Instrumenten voor grondverwerving

De overheden verwerven gronden en waar nodig gebouwen tegen marktconforme prijzen, bepaald op basis van taxatie. De overheden volgen de prijsontwikkelingen in de markt, zonder zich prijsopdrijvend op te stellen.

De verwerving richt zich zowel op percelen als op gehele bedrijven, inclusief bedrijfsgebouwen. Dit laatste indien:

- meer dan 50% van een agrarisch bedrijf benodigd is voor realisatie van de Robuuste Verbinding, bepaald aan de hand van de Structuurvisiekaart De Levende Beerze (zie hoofdstuk 6, met ligging beekdal), dan wel een concrete uitwerking voor een deelgebied;
- het bedrijf van belang is voor de realisatie van de Levende Beerze, bijvoorbeeld als ruilbedrijf.

Aanvullend op de marktconforme waarde van onroerende goederen zetten wij de volgende subsidieregelingen in:

- Verplaatsing Grondgebonden Agrarische Bedrijven (VGAB);
- Verplaatsing Intensieve Veehouderijbedrijven (VIV);
- Beëindiging Intensieve Veehouderijbedrijven (BIV).

Indien intensieve veehouderijbedrijven na concrete uitwerking voor een deelgebied van op de Structuurvisiekaart De Levende Beerze als 'beekdal' 'flankknopen' en 'zoekgebied extensief gebruik' aangemerkt gebied liggen, komen zij in aanmerking voor de VIV, ook als zij niet in een extensiveringsgebied natuur liggen.

Dit geldt ook voor die bedrijven waarvan in een concrete uitwerking voor een deelgebied is aangegeven dat, uit oogpunt van de brede doelstelling van de Levende Beerze, verplaatsing wenselijk is. Met deze laatste groep zullen wij echter terughoudend omgaan, gezien de hoge kosten van bedrijfsverplaatsing.

Daarnaast biedt het planologisch kader mogelijkheden voor flankerend beleid bij grondverwerving (Ruimte voor Ruimte, Buitengebied in Ontwikkeling, deze structuurvisie, § 6.6).

Onteigening en daarop vooruitlopend verwerving tegen volledige schadeloosstelling is alleen mogelijk wanneer hiervoor in een concrete uitwerking voor een deelgebied via een bestemmingsplan of inrichtingsplan gekozen wordt. Logischerwijs kan dit alleen aan de orde zijn voor die delen van de Robuuste Verbinding waarvoor gekozen wordt voor realisatie via verwerving en beheer door een terreinbeherende organisatie. Indien dit het geval is, zetten wij maximaal in op minnelijke verwerving op basis van volledige schadeloosstelling. Gerechtelijke onteigening is alleen aan de orde indien een

eigenaar niet tot minnelijke verkoop wenst te komen en daarmee de realisatie van de Robuuste Verbinding blokkeert.

7.2.7 Samenwerking tussen overheden en terreinbeherende organisaties

Om tot een effectieve en efficiënte aanpak van de grondverwerving (c.q. het maken van afspraken met eigenaren over het beschikbaar stellen van gronden voor de Robuuste Verbinding) te komen is het noodzakelijk dat de betrokken overheden (gemeenten, waterschap, provincie en Bureau Beheer Landbouwgronden (in opdracht van de provincie)) en de terreinbeherende organisaties (Brabants Landschap, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer) optimaal samenwerken en hun grondposities als het ware via één grondportefeuille inzetten.

Rond de uitvoering van de aankoopplannen (zie § 7.2) hebben wij reeds afspraken gemaakt met het waterschap en de terreinbeherende organisaties. Per deelproject maken wij, als onderdeel van de bredere samenwerkingsovereenkomsten, nadere afspraken, waarbij ook de gemeenten partij zijn. Deze afspraken hebben betrekking op de verwerving en uitgifte van de gronden. De aard van de afspraken zal per deelgebied eigen accenten hebben.

7.3 Inzet Wet Inrichting Landelijk Gebied

De Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG) biedt de provincie de mogelijkheid om, samen met relevante partijen en overheden, via een inrichtingsplan een samenhangende aanpak voor een gebied te definiëren. Dit past goed bij de brede doelstelling van de Levende Beerze.

Binnen een inrichtingsplan kan worden gekozen voor drie realisatiestrategieën:

- vrijwillige kavelruil;
- wettelijke herverkaveling (“ruilverkaveling”);
- onteigening.

Daarbij is het mogelijk voor verschillende deelgebieden binnen het plangebied te kiezen voor verschillende strategieën.

Voordeel van een inrichtingsplan is dat de WILG een groot aantal aspecten van de samenwerking en bevoegdhedenverdeling tussen overheden regelt.

Daar waar zinvol zetten wij een inrichtingsplan WILG in, steeds in overleg met betrokken partijen in een deelgebied. Op dit moment is een inrichtingsplan WILG voorzien voor het deelgebied Kleine Beerze tussen Vessem en Baest.

7.4 Organisatievorming en kennisontwikkeling

Om particulier en agrarisch natuurbeheer een effectieve bijdrage aan de Robuuste Verbinding te kunnen laten leveren is het gewenst dat de daarbij betrokken ondernemers zich organiseren en samenwerken. Dit bevordert de ruimtelijke samenhang, continuïteit en kwaliteit van het beheer [SPAN, 13]. Wij dagen ondernemers uit te komen met voorstellen voor organisatie en kennisontwikkeling, die invulling geven aan de gedachte en doelen van de Levende Beerze. Goede voorstellen zullen wij financieel ondersteunen in de opstartfase. Structurele financiële ondersteuning via subsidies is minder wenselijk, de arrangementen en vergoedingen rond particulier en agrarisch natuurbeheer en de organisatievorm dienen dusdanig te zijn dat structurele financiële ondersteuning niet nodig is.

De Strategie Particulier en Agrarisch Natuurbeheer [13] adviseert te onderzoeken of het, voor beheer verenigen van agrariërs en andere particulieren in een organisatie die eenzelfde status krijgt als de huidige terreinbeherende organisaties, een zinvolle optie is. Indien er vanuit het gebied behoefte is aan een dergelijke organisatie, onderzoeken wij met de initiatiefnemers de mogelijkheden hiervoor en nemen wij op basis van de uitkomsten daarvan nadere besluiten.

7.5 Ondersteuning particuliere realisatie

Het is bepaald geen sinecure voor een particulier een kwalitatief hoogwaardig plan te ontwikkelen, dat ook nog eens goed aansluit bij de veelheid aan aspecten en regelingen. Dit geldt voor particuliere realisatie van de Robuuste Verbinding via agrarisch natuurbeheer, particulier natuurbeheer, een landgoed of een combinatie daarvan. Maar ook voor initiatieven voor nieuwe (economische) activiteiten die bijdragen aan De Levende Beerze.

Om tot een succesvol initiatief te komen moet een initiatiefnemer dus eerst onbekende kennisdomeinen verkennen en vaak investeren in adviezen, planuitwerking en dergelijke. Ook is een goede kennis nodig van procedures en vergunningen.

Realisatie van de Levende Beerze is voor een belangrijk deel afhankelijk van succesvolle initiatieven. Wij zullen daarom stappen ondernemen die er toe leiden dat initiatiefnemers in de beginfase ondersteuning kunnen inroepen bij het van de grond krijgen van hun plan. De ondersteuning is er op gericht een kwalitatief goed initiatief te ontwikkelen en hierbij optimaal gebruik te maken van de beschikbare financiële en beleidsmatige instrumenten en de benodigde procedures zo soepel mogelijk te doorlopen. De concrete uitwerking geven wij vorm in samenspraak met de organisaties die initiatiefnemers vertegenwoordigen als de ZLTO en BPG. Daarbij sluiten wij aan bij bestaande voorzieningen als de streekmanagers, het steunpunt Landschapsbeheer en het Groenloket.

7.6 Ondersteuning gemeenten

Zoals gesteld in § 6.6 is het wenselijk dat gemeenten voor delen van hun grondgebied een gebiedsvisie opstellen. Ook is het wenselijk dat gemeenten particuliere initiatieven goed accommoderen en begeleiden. Veelal leidt dit tot knelpunten in de beschikbare capaciteit bij gemeenten, kwantitatief en soms ook kwalitatief. Wij stellen vanuit de provincie capaciteit en kennis beschikbaar om deze knelpunten te verhelpen. Wij maken hierover afspraken met de gemeenten in samenwerkingsovereenkomsten (zie §7.7). Gemeenten kunnen alleen aanspraak maken op deze ondersteuning als zij voldoende invulling hebben gegeven aan andere afspraken die wij in ander verband met hen hebben gemaakt, zoals bijvoorbeeld de bestuursovereenkomst over de uitvoering van de reconstructieplannen van juli 2005.

7.7 Gebiedscontracten en samenwerkingsovereenkomsten

Om het realiseren van De Levende Beerze in deelprojecten voortvarend en doelgericht vorm te geven, is het wenselijk dat de betrokken overheden en organisaties wederzijds bindende afspraken maken over de samenwerking in de planvorming en uitvoering. Wij streven ernaar om voor ieder project een samenwerkingsovereenkomst op te stellen. Deze samenwerkingsovereenkomsten regelen de aanpak van het project, de in te zetten instrumenten (zoals de WILG), de bemensing, de financiering enzovoort.

Daarnaast kan het wenselijk zijn, bijvoorbeeld om de ruimtelijke samenhang en continuïteit van inrichting en beheer van de Robuuste Verbinding te borgen, op gebiedsniveau structurele afspraken te maken tussen betrokken overheden, (organisaties van) particulieren (inclusief agrariërs) en terreinbeheerders. Hierin kunnen ook financiële arrangementen worden opgenomen. Waar nodig ondersteunen wij het tot stand komen van dergelijke overeenkomsten en zijn wij bereid daarin te participeren.

7.8 Kosten en financiering

7.8.1. Uitgangspunten

In deze paragraaf gaan we alleen in op de extra kosten die voortvloeien uit de aanpak van de Levende Beerze ten opzichte van het reeds eerder ingezette beleid van de Revitalisering van het Landelijk Gebied. Daarbij gaat het om:

- de realisatie van de Robuuste Verbinding;
- de extra inspanningen die nodig zijn om te komen tot de gewenste ruimtelijke kwaliteit voor bijvoorbeeld 'Dorpen aan de Beek';
- de extra inspanningen voor versterking van de economie van het landelijk gebied, in het bijzonder de landbouwstructuur;
- de extra inspanningen ten aanzien van de leefbaarheid en leefbaarheid van het landelijk gebied;
- de kosten van ondersteuning van initiatiefnemers en gemeenten, van kennisontwikkeling en organisatievorming;
- proceskosten (planvorming etc.);
- de inzet van de grondposities van overheden in de grondbank.

In de concrete uitvoeringsprojecten zullen, naast deze kosten, ook kosten worden gemaakt voor doelen als realisatie van de EHS, waterdoelen en landbouwstructuurversterking. Wij gaan ervan uit dat deze niet veranderen onder invloed van de realisatie van de Robuuste Verbinding. Op projectniveau kunnen er verschillen in positieve dan wel negatieve zin zijn, wij achten het echter reëel te veronderstellen dat deze per saldo neutraal uitpakken voor het gehele plangebied.

7.8.2 Kosten

Tabel 7.1 geeft een overzicht van de geraamde kosten van de realisatie van de Robuuste Verbinding. Hieronder lichten wij ze kort toe.

Realisatie van de Robuuste Verbinding

De realisatie van de Robuuste Verbinding brengt de volgende eenmalige kosten met zich mee:

- verwerving van gronden (ad € 60.000 per hectare (prijsspeil 2008) plus 50% bijkomende kosten). Totaal € 30,5 miljoen, voor onderbouwing zie § 7.2.2 van MER);
- functiewijziging van gronden (ad € 50.000 per hectare (prijsspeil 2008)) Totaal € 17 miljoen, voor onderbouwing zie § 7.2.2 van MER);
- inrichting van gronden (ad € 13.341 per hectare (Normbedrag ILG-overeenkomst)) Totaal € 9 miljoen, voor onderbouwing zie § 7.2.2 van MER);
- extra bedrijfsverplaatsingen intensieve veehouderij uit verwevingsgebieden (geraamd op 5 bedrijven, € 3,75 miljoen);
- ontsnippering. Deze is voor de rijksinfrastructuur geraamd op € 16,6 miljoen (ILG-bestuursovereenkomst).

Omdat, zoals aangegeven in § 6.3.1, het mogelijk is dat de Robuuste Verbinding uiteindelijk met minder dan de beoogde 1.150 hectare goed functionerend wordt gerealiseerd, gelden de hiervoor genoemde bedragen als een bovengrens.

Daarnaast zijn er jaarlijkse kosten van het beheer (inclusief administratieve kosten), geraamd op € 2,56 miljoen.

Ruimtelijke kwaliteit en (beleefbaarheid van het landschap

Hierbij gaat het om maatregelen als aanleg van landschapselementen, bijdragen in 'Dorpen aan de Beek'-projecten, beleefbaar maken van cultuurhistorie en andere projecten die in het kader van de Levende Beerze leiden tot een verhoogde (be)leefbaarheid van het plangebied. De invulling hiervan gebeurt in de deelgebiedsplannen, daarin identificeren wij in overleg met de betrokken organisaties welke activiteiten voor deze bijdrage in aanmerking komen. In de bijbehorende samenwerkingsovereenkomsten maken wij afspraken hierover. Wij schatten dat hiervoor in de periode tot en met 2018 € 5 miljoen aan provinciale bijdrage benodigd is op basis van cofinanciering van maximaal 50%. Momenteel is uit het programma Mooi Brabant € 2 miljoen beschikbaar. Voor de jaren daarna nemen wij bij de begroting voor 2012 een beslissing.

Versterking economie en landbouwstructuur

Wij gaan er van uit dat het bieden van beleidsruimte en van ondersteuning van initiatiefnemers voldoende basis bieden om te komen tot nieuwe economische dragers. Verdere structurele ondersteuning achten wij niet wenselijk omdat dergelijke activiteiten rendabel dienen te zijn. Versterking van de landbouwstructuur ondersteunen wij via de inzet van kavelruil en herverkaveling. Kavelaanvaardings- en verbeteringswerken zijn via de in het Provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied 2007-2013 opgenomen regelingen subsidiabel. Wanneer landbouwstructuurversterking onderdeel is van een project dat tot hoofddoel heeft de Robuuste Verbinding en/of de EHS te realiseren, dan worden de kosten volledig toegerekend aan het realiseren van de Robuuste Verbinding en/of EHS (inrichtingskosten). Wij ramen dat daarnaast op 10% van het plangebied aanvullend landbouwstructuurversterking wenselijk is. De totale kosten bedragen dan ca € 1,7 miljoen, waarvan €1,5 overheidsbijdrage (90%).

Ondersteuning initiatiefnemers en gemeenten, van kennisontwikkeling en organisatievorming

Zoals aangegeven in § 7.5 en 7.6 kunnen initiatiefnemers en gemeenten aanspraak maken op ondersteuning bij het ontwikkelen van initiatieven, het opstellen van gebiedsvisies en het beoordelen van initiatieven. Hoe deze ondersteuning vorm krijgt werken wij nader uit in samenspraak met de gemeenten en maatschappelijke organisaties.

Zoals in § 7.4 aangegeven ondersteunen wij kennisontwikkeling en organisatievorming. Via de in het Provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied 2007-2013 opgenomen regelingen stellen wij hiervoor gelden beschikbaar.

Wij schatten dat hiervoor in de periode tot en met 2018 € 2,5 miljoen benodigd is. Momenteel is uit het programma Mooi Brabant € 1 miljoen beschikbaar. Voor de jaren daarna nemen wij bij de begroting voor 2012 een beslissing.

Proceskosten

Dit betreft de kosten voor het opstellen van deze structuurvisie en de deelgebiedsplannen, al dan niet via de WILG, inclusief bijbehorende onderzoeken en eventueel noodzakelijke milieueffectrapportages. Daarnaast zijn er kosten verbonden aan de communicatie. Wij schatten dat hiervoor in de periode tot en met 2018 € 1,5 miljoen benodigd is. Momenteel is uit het programma Mooi Brabant € 0,75 miljoen beschikbaar. Voor de jaren daarna nemen wij bij de begroting voor 2012 een beslissing. De personele inzet vanuit betrokken overheden en organisaties valt hierbuiten omdat deze door deze organisaties steeds zelf worden opgebracht. De provincie zet eigen capaciteit en capaciteit van de Dienst Landelijk Gebied in, dat laatste wordt jaarlijks vastgelegd in een prestatieovereenkomst.

Inzet grondbank

Zoals aangegeven in § 7.2.2 overweegt de provincie haar grondpositie in te zetten om de continuïteit van het agrarisch natuurbeheer te borgen. Dit bij voorkeur samen met andere overheden, institutionele beleggers en / of landgoedeigenaren. Dit door de gronden - tegen een reguliere, marktconforme pachtsom - te verpachten onder de voorwaarde van het uitvoeren van agrarisch natuurbeheer.

Aangezien deze gronden hun agrarische bestemming houden, treedt hier geen waardedaling op. De aankoop van deze gronden legt beslag op het provinciaal vermogen, hetgeen rentekosten met zich meebrengt. Daar staan pachtopbrengsten tegenover.

Op dit moment is niet bekend om hoeveel hectares dit zal gaan; dit is afhankelijk van de behoefte zoals die voortkomt vanuit de concrete uitwerking in de deelprojecten en de mate waarin andere partijen deel nemen in deze aanpak. Voor deze inzet dient ruimte gecreëerd te worden binnen de provinciale begroting. Zoals in § 7.2.2. aangegeven vindt de besluitvorming hierover op een later moment plaats.

7.8.3 Dekking kosten

De in § 7.8.2 beschreven kosten worden als volgt gedekt (zie ook tabel 7.1).

Investeringsbudget Landelijk Gebied en POP

De kosten van de realisatie van de Robuuste Verbinding (met uitzondering van de verplaatsing van intensieve veehouderijbedrijven) en structuurversterking landbouw passen binnen de kaders van het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) en de daaraan verbonden provinciale en Europese budgetten (voor landbouwstructuurversterking). Deze gelden komen beschikbaar via de daarvoor ingestelde subsidieregelingen en via opdrachten door de provincie aan uitvoerende partijen.

De huidige ILG bestuursovereenkomst loopt tot en met 2013. Wij gaan er vanuit dat de daarop volgende ILG-bestuursovereenkomst toereikende middelen bevat om de Robuuste Verbinding in zijn geheel in 2018 gerealiseerd te hebben. Mocht dit niet het geval zijn, dan beraden wij ons op tempo, omvang en kwaliteit van de dan nog te realiseren Robuuste Verbinding.

Programma Mooi Brabant

Op 13 mei 2008 hebben wij de inzet van het budget binnen het programma Mooi Brabant vastgesteld. Op basis hiervan kunnen de kosten voor Ruimtelijke Kwaliteit, (be)leefbaarheid, ondersteuning gemeenten en initiatiefnemers, kennisontwikkeling en organisatievorming en de proceskosten vanuit dit budget worden gedekt. Aangezien dit budget tot en met 2011 beschikbaar is, nemen wij bij het vaststellen van de begroting voor 2012 nadere besluiten over de beschikbaarheid van gelden voor de periode na 2011. Uitgangspunt daarbij is dat realisatie van de Levende Beerze zijn beslag kan krijgen.

Overige (provinciale) budgetten

Het is te verwachten dat onderdelen van de deelgebiedsplannen aanspraak kunnen maken op (co)financiering uit andere budgetten dan hiervoor genoemd. Per deelgebiedsplan brengen we deze mogelijkheden in beeld. Deze gelden zijn dan een aanvulling op of cofinanciering van de hiervoor vermelde budgetten.

Tabel 7.1.: Kosten en dekking realisatie De Levende Beerze

Onderdeel	Kosten (miljoen €)	Dekking	Bijdragen anderen
Realisatie Robuuste Verbinding			
• Verwerving (inclusief bijkomende kosten van verplaatsingen etc).	30,5	ILG-budget	-
• Functiewijziging	17	ILG-budget	-
• Inrichting	9	ILG-budget	-
• Beheer	2,56	ILG-budget	-
• Grondbank voor continuïteit	PM ¹	PM ²	PM ³
• Extra bedrijfsverplaatsingen intensieve veehouderij	3,75	Mooi Brabant	-
• Ontsnippering	16,6	ILG-budget	-
Ruimtelijke kwaliteit en (be)leefbaarheid⁴	10	Mooi Brabant (€2,5 miljoen tot 2012), ≤50%	≥ 50%
Landbouwstructuur	1,7	ILG + POP (90%)	10%
Ondersteuning particulieren, gemeenten, kennisontwikkeling en organisatievorming⁴	2,5	Mooi Brabant (€1 miljoen tot 2012)	-
Proceskosten	1,5	Mooi Brabant (€0,75 miljoen tot 2012)	-

¹ Afhankelijk van behoefte op basis deelprojecten,

² Afhankelijk van ruimte binnen de provinciale begroting

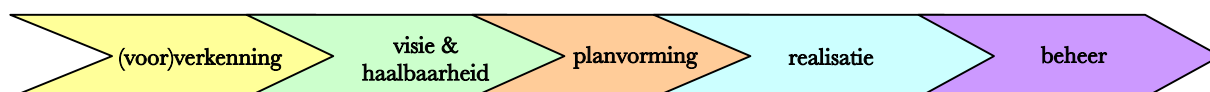
³ Afhankelijk van deelname andere partijen

⁴ Per deelgebied te bepalen

7.9 Planning, monitoring en evaluatie

7.9.1. Planning

Streven is De Levende Beerze in 2018 gerealiseerd te hebben. Dit is ambitieus, zeker gezien de beschikbare ILG-gelden en de noodzaak een fors areaal beschikbaar te krijgen voor functiewijziging dan wel functiemenging. Om dit binnen bereik te hebben, is einde 2010 voor het gehele plangebied duidelijk welke maatregelen nog moeten worden genomen en is de planvorming hiervoor gestart, einde 2012 is in alle deelprojecten het stadium van de voorverkenning uit de “Kapstok Gebiedsontwikkeling” (zie figuur 7.1) doorlopen. In 2015 zijn alle deelprojecten in realisatiefase dan wel beheersfase.

Figuur 7.1: Projectfasen volgens de “Kapstok gebiedsontwikkeling”.

7.9.2 Monitoring

Op de realisatie van de Levende Beerze via gebiedsgerichte ontwikkeling moet actief kunnen worden gestuurd en over de voortgang voor de Robuuste Verbinding moet met regelmaat worden gerapporteerd. Er is dus behoefte aan monitoring en evaluatie.

Monitoring heeft betrekking op drie niveaus:

- proces: de voortgang van de deelprojecten en daarmee het gehele programma De Levende Beerze;
- prestaties: de mate waarin activiteiten, die leiden tot het uiteindelijk beoogde doel van De Levende Beerze, zijn uitgevoerd;
- effecten: is het beoogde doel bereikt?

Hierna geven wij aan hoe de monitoring in het kader van de Levende Beerze vorm krijgt.

Wij beschouwen de Levende Beerze als gerealiseerd als alle, in de deelgebiedsplannen uitgewerkte, maatregelen zijn uitgevoerd, dus als de prestaties zijn geleverd. Of deze er uiteindelijk toe leiden dat alle beoogde effecten ook daadwerkelijk optreden zal pas na verloop van tijd duidelijk worden. Zeker waar het gaat om het ontwikkelen van natuurwaarden kan het soms decennia duren voordat een bepaalde vorm van herinrichting en / of beheer ertoe leidt dat de beoogde soorten ook daadwerkelijk hun opwachting maken in de gewenste dichtheden.

Procesmonitoring

Het doel van de procesmonitoring is zicht houden op:

- de voortgang van de planvorming en uitvoering;
- de kwaliteit van het proces: wordt het procesmatige doel van De Levende Beerze: een project met en van de mensen en organisaties in het gebied gerealiseerd?
- de mate waarin door gemeenten gebiedsvisies worden vastgesteld en bestemmingsplannen worden aangepast.

De voortgang van de planvorming en uitvoering volgen we aan de hand van de fasen uit de “Kapstok gebiedsontwikkeling” (zie figuur 7.1). Door de actuele situatie in een deelproject af te zetten tegen de beoogde situatie wordt duidelijk of een deelproject voldoende voortgang heeft.

Voor de procesmatige kwaliteit stellen wij een aantal parameters vast en bepalen jaarlijks de score op die parameters. Daarbij denken we aan parameters als:

- de mate waarin meervoudig opdrachtgeverschap van de grond komt;
- de mate waarin De Levende Beerze en de deelprojecten in het gebied bekend zijn en hoe de inwoners deze waarderen;
- de mate van participatie van en verinnerlijking bij de diverse partijen;
- de kwaliteit van de (onderlinge) communicatie.

Het bepalen van de score gebeurt onder meer door interviews met inwoners en betrokken personen bij waterschap, gemeenten en maatschappelijke organisaties.

Prestatiemonitoring

Het doel van de prestatie-monitoring is in beeld brengen in welke mate de maatregelen zijn uitgevoerd die moeten leiden tot het beoogde effect. Het gaat daarbij om kencijfers als het areaal gerealiseerde Robuuste Verbinding (verworven dan wel onder beheersovereenkomst gebracht en ingericht), het areaal versterkte landbouwstructuur of het aantal kilometers herstelde beek.

De prestatie-monitoring vindt plaats op het niveau van de deelprojecten, binnen de systematiek van het Programma Landelijk Gebied en het daarvoor opgezette systeem.

Bij de start van ieder deelproject brengen wij de nulsituatie in kaart. Voor de projecten, die al in uitvoering dan wel in voorbereiding zijn, gebeurt dit in 2009.

Effectmonitoring

Doel van effectmonitoring is zicht te krijgen of het uiteindelijke doel van de Levende Beerze, het beoogde maatschappelijk effect ook daadwerkelijk wordt bereikt. Daarbij gaat het om de ecologische kwaliteit van het gebied (het voorkomen van soorten, vitaliteit van populaties), de toestand van het watersysteem (bijvoorbeeld de mate waarin de gewenste grond- en oppervlaktewaterstanden worden bereikt), de ruimtelijke kwaliteit etc.

De effectmonitoring vullen wij in via de lopende monitoringsprogramma's voor natuur en milieukwaliteit. Hierbij brengen wij de ontwikkeling in het voorkomen en de populatieomvang van de doelsoorten expliciet in beeld.

Rapportage

Jaarlijks rapporteren wij over de voortgang van De Levende Beerze. Dit gebeurt als onderdeel van de rapportages over de Programma's Landelijk Gebied (en in het verlengde daarvan de rapportage inzake de ILG-bestuursovereenkomst) en Mooi Brabant. Binnen deze rapportages is De Levende Beerze als zodanig herkenbaar.

7.9.3 Evaluatie

De aanpak die wij in deze structuurvisie neerleggen is ambitieus en vernieuwend, zeker waar het gaat om de inzet van de instrumenten particulier en agrarisch natuurbeheer en de procesmatige aanpak. Om te bewaken dat de beoogde effecten ook daadwerkelijk worden gerealiseerd, evalueren wij de aanpak en de daarmee behaalde resultaten (in termen van prestaties) binnen vier jaar na vaststelling van deze structuurvisie. Specifiek aandachtspunt daarbij is het daadwerkelijk benodigde areaal voor een goed functionerende Robuuste Verbinding (zie §6.3.1).

8 Communicatie

Communicatie is een essentieel onderdeel van de aanpak van de Levende Beerze. Dit vloeit voort uit de procesmatige doelstelling: “het dusdanig vormgeven van de uitvoering van deelprojecten, dat de lokale overheden (gemeenten en waterschap) én belanghebbenden in het gebied (boeren, burgers, buitenlui) van begin tot eind actief betrokken zijn en trots zijn op de gezamenlijk bereikte resultaten”.

Dit uitgangspunt leidt tot de volgende drie communicatiedoelen:

- informeren: de doelgroep kent de doelen van De Levende Beerze (kennis);
- profileren: de doelgroep staat positief tegenover de doelen van De Levende Beerze (houding);
- verbinden: de streek verbinden met het project en de deelprojecten onderling verbinden; de doelgroep uit haar positieve houding ook in gedragingen (gedrag).

Doelgroep

Onze doelgroep wordt primair gevormd door de overheden, organisaties en bewoners van het plangebied. Omdat het ook onze ambitie is de aanpak rondom de Levende Beerze een voorbeeldwerking te laten hebben, geldt het doel informeren breder (relevante partijen en organisaties in de gehele provincie en daarbuiten).

Communicatiestrategie

De communicatie krijgt vorm op zowel het niveau van de gehele Beerze (programmaniveau) als in de deelprojecten.

Op *programmaniveau* ligt het accent op de eerste twee communicatiedoelen (informer en profileren). De kernboodschap die hierbij wordt uitgedragen is: “Brabant bundelt krachten voor een Levend Beerzedal.” De informatie over de levende Beerze wordt gepresenteerd volgens de driedeling ‘de Beerze Leeft, Bruist en Werkt’. Belangrijke middelen in de communicatie op programmaniveau zijn de website www.debeerze.nl en het Beerzemagazine, dat jaarlijks verschijnt voor alle betrokkenen in het plangebied.

Op *deelprojectniveau* communiceren de partners in uitvoering rechtstreeks naar hun doelgroepen. In deze communicatie speelt het communicatiedoel ‘Verbinden’ een prominente rol, naast ‘Profileren’ en ‘Informer’. Ieder deelproject communiceert vanuit de eigen identiteit en met een eigen boodschap. Deze boodschap wordt consequent in de context van het programma de Levende Beerze en de reconstructie geplaatst.

De Levende Beerze is een onderdeel van het provinciebrede Programma Landelijk Gebied. Dit is ook zichtbaar in de communicatie-uitingen van De Levende Beerze.

De hier neergelegde communicatiestrategie werken wij samen met de betrokken overheden en organisaties uit in communicatieplannen, één op programmaniveau en per deelproject.

Bijlagen.

1. Bronverwijzingen
2. Lijst van afkortingen
3. Uitsneden afsprakendocument LNV-provincies
4. Arealen in het plangebied
5. De kaders zoals vastgelegd de Interim Structuurvisie “Brabant in ontwikkeling”
6. Samenvattingen achtergronddocumenten
7. Doelstellingen Natura 2000
8. Structuurkaart
9. Overzicht deelprojecten

Bijlage 1

Bronverwijzingen.

1. Handboek Robuuste Verbindingen, Alterra Wageningen, 2001.
2. Streefbeeld voor beken en kreken in Noord-Brabant, gezamenlijk rapport van provincie en waterschappen in Noord-Brabant, auteur: R. Buskens en A. de Wilde, Royal Haskoning, april 2002.
3. Verkenning van een Robuuste Verbinding Beerze-Dommel, 4 september 2002, Royal Haskoning in opdracht van de provincie Noord-Brabant.
4. Afsprakendocument Robuuste Verbindingen 2004 - 2018, LNV-provincies 27 november 2003.
5. Beleidsnota Buitengebied in Ontwikkeling, Provincie Noord-Brabant, vastgesteld 20 juli 2004 (BiO).
6. Rood voor Groen: Notitie 'nieuwe landgoedreken in Brabant' november 2004.
7. Robuuste Verbinding De Beerze, een ecologische ambitie, DLG 2006 in opdracht van de provincie Noord-Brabant.
8. Provinciale Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer (PSAN), (wijzigingen) vastgesteld d.d. 3 november 2006.
9. 'In stroomversnelling' juryrapport van de tweede fase van zevende prijsvraag van de EO Wijersstichting voor Beerze Reuzel, Provincie Noord-Brabant, juni 2007, en '...tegen de stroom in en met de stroom mee...', juryrapport van de eerste fase van de zevende prijsvraag van de EO Wijersstichting.
10. Nota 'Stimulering Particulier Natuurbeheer in de EHS', provincie Noord-Brabant, d.d. 28-03-2008.
11. Brabant in Ontwikkeling: Interimstructuurvisie Noord-Brabant en Paraplunota Ruimtelijke Ordening, juni 2008.
12. 'Structuurvisie Robuuste Verbinding De Beerze; Notitie Reikwijdte en Detailniveau plan-MER', vastgesteld door GS van Noord Brabant d.d. 16 september 2008.
13. Samen verder; Robuust de Beerze verbinden met maximale inzet van particulier en agrarisch natuurbeheer, 4 februari 2009, Arcadis en CLM in opdracht van de provincie Noord-Brabant.
14. bijlage 8 bij 'Beekherstel Reuseldal' toelichting definitief ontwerp Waterschap De Dommel, maart 2009.

Bijlage 2

Lijst van afkortingen

BBL	Bureau Beheer Landbouwgronden
BiO	Brabant in Ontwikkeling
BIV	Beëindigingregeling Intensieve Veehouderij
BMF	Brabantse Milieufederatie
BPG	Brabants Particulier Grondbezit
EHS	Ecologische Hoofdstructuur
EVZ	Ecologische Verbindingszone
GGOR	Gewenst Grond- en Oppervlaktewaterregime
IDOP	Integraal Dorpsontwikkelingsplan
ILG	Investeringsbudget Landelijk Gebied
ISV	Interim structuurvisie “Brabant in ontwikkeling”
IV	Intensieve Veehouderij
LNV	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
m.e.r.	milieueffectrapportage: de procedure
MER	Milieu Effect Rapport (het rapport)
NRD	‘Structuurvisie Robuuste Verbinding De Beerze; <u>N</u> otitie <u>R</u> eikwijdte en <u>D</u> etailniveau plan-MER’, vastgesteld door GS van Noord Brabant d.d. 16 september 2008 Notitie reikwijdte en detailniveau (input voor het MER)
PN	Particulier Natuurbeheer
SAN	Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer
SN	Subsidieregeling Natuurbeheer
SPAN	Strategie Particulier en Agrarisch Natuurbeheer
TBO	terreinbeherende organisatie
VAB	Voormalige Agrarische Bedrijfslocatie
VGAB	Verplaatsing Grondgebonden Agrarische Bedrijven
VIV	Verplaatsing Intensieve Veehouderijen
VKA	Voorkeursalternatief
WILG	Wet Inrichting Landelijk Gebied
Wro	Wet ruimtelijke ordening
ZEG	Zoekgebied Extensief Gebruik
ZLTO	Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie

Bijlage 3

Uitsneden afsprakendocument LNV-provincies

Afsprakendocument
Robuuste Verbindingen
2004-2018

LNV-provincies
27 november 2003

A. Realisatie en financiering

De robuuste verbindingen vergroten de ruimtelijke samenhang van de EHS. Het betreft in totaal 27.000 hectare nieuwe natuur. In 2004 wordt gestart met een eerste tranche van 13.500 hectare robuuste verbindingen. In 2008 begint de realisatie van de tweede tranche robuuste verbindingen, eveneens 13.500 hectare. In 2018 zijn alle robuuste verbindingen gerealiseerd.

Ten behoeve van enige flexibiliteit in de realisatie worden enkele robuuste verbindingen in een 'projectenpot' geplaatst van 1100 hectare. Deze projectenpot is bedoeld voor verbindingen waarover ten aanzien van de fasering nog enige onduidelijkheden bestaan. De grote overlap tussen eerste en tweede tranche in de periode 2008-2018 maakt de projectenpot mogelijk. De robuuste verbindingen in deze projectenpot worden indien opportuun nog gerealiseerd in de eerste tranche, en anders in de tweede tranche. De 1100 hectare uit de projectenpot komt voor 250 ha uit de eerste tranche en voor 850 ha uit de tweede tranche.

Gemiddeld genomen worden de robuuste verbindingen voor 60% gerealiseerd door grondverwerving ten behoeve van de terreinbeherende organisaties en voor 40% door agrarisch en particulier natuurbeheer. De financiering van de verwerving, inrichting en het beheer en van ontsnipperingsmaatregelen als gevolg van infrastructurele barrières met rijkswegen, rijksvaarwegen en spoorwegen, komt voor 100% voor rekening van LNV.

Ten aanzien van de realisatie van de eerste tranche worden prestatie-afspraken gemaakt tussen provincies en LNV. Voorwaarde hierbij is dat het rijk de benodigde middelen daarvoor beschikbaar stelt. In 2008 wordt een bestuurlijk besluit genomen over welke robuuste verbindingen uit de projectenpot in de eerste tranche en welke in de tweede tranche worden gerealiseerd.

B. fasering, hectareverdeling, ecologisch ambitieniveau en trajecten van de robuuste verbindingen

In totaal worden 12 robuuste verbindingen gerealiseerd. Voor iedere robuuste verbinding is een ecologische verkenning uitgevoerd door de betreffende provincies, welke door LNV en provincies gezamenlijk is geëvalueerd na een beleidsadvies van het Expertise Centrum LNV. De verkenningen, de beleidsadviezen en de landelijke evaluaties dienen als basis voor de afspraken over de robuuste verbindingen.

Voor de geografische ligging van de trajecten wordt verwezen naar de overzichtskaart (bijlage 1). In de Nota Ruimte worden de afspraken over fasering, hectareverdeling, ecologisch ambitieniveau en trajecten vastgelegd.

8. Beerze

fasering

De verbinding Beerze in de provincie Noord-Brabant wordt volledig in de eerste tranche gerealiseerd.

hectaretoedeling

Voor de verbinding is 1150 hectare nodig.

ecologisch ambitieniveau

Het ambitieniveau voor deze verbinding is het behoud van biodiversiteit op landelijke en regionale schaal en het behoud van biodiversiteit bij onvoorziene risico's. Het beoogde ecosysteemtype is beken en beekdalbos en grasland met klein water.

C. planologische bescherming

De robuuste verbindingen worden globaal begrensd op een overzichtskaart met schaalniveau 1:1.500.000. Deze kaart wordt als planologische kernbeslissing opgenomen in de Nota Ruimte. Op de globale begrenzing op deze kaart rust een planologische basisbescherming. Deze planologische basisbescherming is van toepassing op alle robuuste verbindingen, zowel van de eerste tranche, de projectenpot als de tweede tranche.

De basisbescherming is er op gericht om voor robuuste verbindingen onomkeerbare ontwikkelingen tegen te gaan. Het gaat daarbij om grootschalige ingrepen als (spoor)wegen, woningbouw en industriële activiteiten. Bij begrenzing van de robuuste verbindingen wordt het nee-tenzij beschermingsregime van toepassing, zoals beschreven in de Nota Ruimte.

D. begrenzing in natuur- en beheersgebiedsplannen

De begrenzing van de robuuste verbindingen in de natuur- en beheersgebiedsplannen is van belang voor de realisatie van de onderdelen van robuuste verbindingen via agrarisch en particulier beheer. Alleen op basis van deze plannen kunnen beheersovereenkomsten worden afgesloten met particuliere en agrarische beheerders en kunnen particuliere terreinbeherende organisaties na verwerving beheersovereenkomsten afsluiten in het kader van Programma Beheer.

E. kwaliteitseisen

Ten aanzien van de begrenzing in zowel streekplannen als natuur- en beheersgebiedsplannen wordt een aantal kaderstellende randvoorwaarden afgesproken die het optimale functioneren van de robuuste verbindingen garanderen. Deze randvoorwaarden worden opgenomen in de Nota Ruimte.

Een robuuste verbinding

1. wordt begrensd binnen de globale begrenzing zoals weergegeven op de kaart (bijlage 1)
2. vindt aansluiting op de natuurkernen zoals op kaart aangegeven;
3. is een samenhangend geheel dat voldoet aan de ecologische eisen voor uitwisseling van soorten, zoals gesteld in het ecologische ambitieniveau per robuuste verbinding;
4. sluit aan op eventuele ontsnipperingsmaatregelen van rijkswegen, rijkswaarswegen en vaarswegen in de robuuste verbinding die worden uitgevoerd in het kader van het Meerjarenprogramma ontsnippering (MIPO).

Daarnaast wordt de provincies gevraagd zoveel mogelijk ruimte te bieden voor medefuncties zoals recreatie, duurzaam waterbeheer en versterking van de landschappelijke en cultuurhistorische identiteit, met inachtneming van de ecologische hoofddoelstelling van de verbinding.

F. Prestatie-afspraken

LNV en provincies maken ten aanzien van de robuuste verbindingen de volgende prestatie-afspraken:

1. In 2004 wordt begonnen met de realisatie van de eerste tranche robuuste verbindingen.
 2. In 2008 wordt een start gemaakt met de tweede tranche robuuste verbindingen.
 3. De provincies programmeren jaarlijks de budgetten voor robuuste verbindingen in de uitvoeringscontracten landelijk gebied.
 4. In totaal beslaan de robuuste verbindingen 27.000 hectare. De robuuste verbindingen worden gerealiseerd op grond van de afspraken in hoofdstuk B over de fasering, het hectarebeslag, het ecologisch ambitieniveau en het traject (bijlage: overzichtskaart robuuste verbindingen).
 5. De robuuste verbindingen worden begrensd in de natuur- en beheersgebiedsplannen.
 6. De provincies beschermen de robuuste verbindingen conform de planologische basisbescherming voor de globale begrenzing in de Nota Ruimte.
-
8. De provincies rapporteren jaarlijks aan het rijk over de voortgang van de realisatie van de robuuste verbindingen, volgens een nog op te stellen format en zo mogelijk als onderdeel van reguliere monitoring en rapportage in het kader van de EHS.

G. vervolg

1. In 2004 wordt met de betrokken provincies bestuurlijk overleg gevoerd over de hectaretoedeling en de trajecten van een drietal robuuste verbindingen en deeltrajecten (Oostvaardersplassen-Veluwe-Duitsland, Centrale Poort en Nieuwkoop-Breukelen) die zich op dit moment nog in een te pril stadium bevinden om deze afspraken te kunnen maken. Dit bestuurlijk overleg wordt gezamenlijk voorbereid door LNV en provincies.
2. In 2008 wordt een besluit genomen over welke robuuste verbindingen uit de projecten pot in de eerste tranche en welke in de tweede tranche worden gerealiseerd.
3. Voor de EHS wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld. Ook wordt een plan van aanpak opgesteld voor de omslag naar 60% verwerving en 40% beheer. De robuuste verbindingen en ontsnippering zullen hiervan onderdeel uitmaken. Tevens zal door LNV en provincie gezamenlijk invulling worden gegeven aan de grensoverschrijdende ambities van enkele verbindingen.
4. De provincies rapporteren jaarlijks over de voortgang van de realisatie van de robuuste verbindingen volgens een nog op te stellen format en zo mogelijk als onderdeel van reguliere monitoring en rapportage in het kader van de EHS. Het format hiervoor wordt door LNV en provincies gezamenlijk opgesteld.

Bijlage 4

Arealen in het plangebied

1. Totaal plangebied

	Robuuste Verbinding		Overig plangebied	totaal
		Zoekgebied extensief gebruik		
	Beekdal			
Bovenloop	361	268	4632	5.261
Middenloop 1	820	1.187	9625	11.632
Middenloop 2	385	145	2385	2.915
Benedenloop	241	14	2241	2.496
Totaal	1.807	1.614	18883	22.304

2. Beekdal

	Ecologische Hoofdstructuur				Landbouw	Totaal
	Bestaande natuur	Nieuwe natuur	Beheersgebied	EVZ		
Bovenloop	88	60	64	9	140	361
Middenloop 1	310	257	26	7	221	820
Middenloop 2	156	150	0	1	78	385
Benedenloop	47	9	122	7	56	241
Totaal	601	476	212	23	495	1.807

3. Zoekgebied extensief gebruik

	Ecologische Hoofdstructuur				Landbouw	Totaal
	Bestaande natuur	Nieuwe natuur	Beheersgebied	EVZ		
Bovenloop	28	4	1	0	235	268
Middenloop 1	120	62	0	15	990	1.187
Middenloop 2	14	11	17	1	103	145
Benedenloop	0	0	0	3	11	14
Totaal	162	77	18	18	1.339	1.614

4. Overig plangebied

	Ecologische Hoofdstructuur				Landbouw plus stedelijk gebied	Totaal
	Bestaande natuur	Nieuwe natuur	Beheersgebied	EVZ		
Bovenloop	2.134	186	113	3	2.196	4.632
Middenloop 1	2.160	250	55	38	7.122	9.625
Middenloop 2	909	243	29	11	1.194	2.385
Benedenloop	555	41	167	8	1.471	2.241
Totaal	5.757	719	364	59	11.983	18.883

Zie §6.3 voor toelichting op termen beekdal en zoekgebied extensief gebruik.
Arealen in hectares.

Bijlage 5

De kaders zoals vastgelegd de Interim Structuurvisie “Brabant in ontwikkeling”

(opgenomen in bijlage 5 van de ISV)

Wij vragen Gedeputeerde Staten bij de vaststelling van een gebiedsvisie voor de robuuste verbinding De Beerze de regels in acht te nemen zoals opgenomen in deze bijlage. Onder de werking van de nieuwe Wro worden deze regels geacht beleidsregels te zijn met betrekking tot de door Provinciale Staten overgedragen bevoegdheid tot het vaststellen van een provinciale structuurvisie (art. 152, lid 1, Provinciewet juncto art. 4:81 Algemene wet bestuursrecht).

Beleidsregels robuuste verbinding De Beerze

In paragraaf 4.4.3 van deze Interimstructuurvisie hebben wij aangegeven dat wij bij de verbinding van de Beerze bijzondere aandacht willen geven aan water- en natuurfuncties in samenhang met de functies landbouw, recreatie en verstedelijking. Om deze kwaliteitsimpuls in de uitvoering te realiseren, is in de Uitvoeringsagenda 2008-2009, onder het thema Ruimtelijke kwaliteit, opgenomen dat de provincie regie voert over de uitvoering en dat zij daartoe een inrichtingsvisie opstelt. Deze inrichtingsvisie heeft onder de nieuwe Wro een status als structuurvisie. Bij de totstandkoming gelden de volgende uitgangspunten:

- de visie legt de begrenzing en inrichting vast van de robuuste verbinding van De Beerze die globaal op de kaart ‘Ruimtelijke Hoofdstructuur’ behorende bij de Interimstructuurvisie Noord-Brabant is opgenomen en die -globaal- het dal van de Groote Beerze omvat;
- de inrichting richt zich op het realiseren van een Robuuste Ecologische Verbinding, zoals bedoeld in de Nota Ruimte, in samenhang met het realiseren van de wateropgave (beekherstel, waterberging, terugdringen verdroging in natte natuurplekjes) en de functies landbouw, recreatie en verstedelijking. Landbouwkundige structuurversterking maakt integraal deel uit van de gebiedsopgave;
- de visie gaat vergezeld van een concrete uitvoeringsparagraaf;
- de visie komt tot stand in samenspraak met de betrokken mede-overheden (gemeenten en waterschappen) én overige belanghebbenden in het gebied (agrariërs, burgers, milieuorganisaties);
- bij de voorbereiding van het besluit tot vaststelling van de gebiedsvisie vragen Gedeputeerde Staten advies aan de Provinciale omgevingscommissie en de commissie van Provinciale Staten belast met de ruimtelijke ordening en zo nodig andere commissies uit Provinciale Staten.

Bijlage 6

Samenvattingen achtergronddocumenten

1 Samenvatting verkenning ROBUUSTE VERBINDING De Beerze, Haskoning 2002.

De verkenning voor een robuuste verbinding tussen Dommel en Beerze, is gebaseerd op het rijksbeleid t.a.v. de robuuste verbinding en uitgewerkt in opdracht van de provincie Noord-Brabant. Het ambitieniveau is behoud van biodiversiteit op nationale en regionale schaal en bij onvoorziene risico's. Voor de invulling zijn ecosysteemttypen genoemd. Bij de uitwerking is gebruik gemaakt van kennisregels over de functionele vereisten voor de RV, die als maatgevend zijn gehanteerd en door Alterra zijn ondergebracht in het programma TOVER.

Met de uit TOVER volgende randvoorwaarden als uitgangspunt is gezocht naar trajecten in het beekdal die geschikt zijn om de beoogde natuurdoelen te verwezenlijken. De volgende aspecten zijn daarbij betrokken:

- geschiktheid gelet op abiotische omstandigheden;
- geschiktheid gelet op morfologie en ecologische waarden;
- mate van bovenstroomse beïnvloeding;
- actuele natuurwaarden in/nabij het beekdal;
- welke grote natuureenheden en -kwaliteiten worden verbonden;
- relatie met Regionale Natuur- en Landschapseenheden (RNLE's).

Tracés die voldoen aan deze inhoudelijke criteria en aan het ambitieniveau zijn nader in beeld gebracht. Daarbij is gekeken naar het benodigde oppervlak voor de Robuuste Verbinding en het aandeel bestaande EHS, gevolgen voor de agrarische sector, aantal ha potentieel waterbergingsgebied en kansen en knelpunten voor waterdoelen, recreatie en cultuurhistorie. Dit heeft geresulteerd in indicatieve tracés, er is geen begrenzing uitgewerkt. De consequenties voor de landbouw zijn dus niet exact in beeld gebracht, wel is een indicatie gegeven.

Op basis van de resultaten van de verkenning heeft het tracé van de Beerze het hoogst gescoord. De beekdalen in het stroomgebied van de Beerze passen het best vanuit het oogpunt van natuur- en landschapdoelen, alsook vanuit het perspectief van de integrale zonering en verbetering van de omgevingskwaliteit in het kader van de reconstructie.

2. Samenvatting: Robuuste Verbinding De Beerze, een ecologische ambitie, DLG 2006

(NB. Dit document heeft geen formele status, het heeft wel gediend als input voor de totstandkoming van het Toekomstperspectief)

In aanvulling op de verkenning door Haskoning heeft DLG in opdracht van de provincie Noord-Brabant een rapport opgesteld dat als ecologische bouwsteen bij de planvorming kan worden gebruikt. In het rapport is de optimale invulling van de Robuuste Verbinding vanuit (landschaps)ecologisch perspectief aangegeven. Daarbij zijn de volgende aspecten uitgewerkt:

- De ecologisch optimale begrenzing;
- De ecologisch optimale invulling (in combinatie met andere beleidsdoelen);
- Mogelijkheden voor particulier en agrarisch natuurbeheer.

Voortbordurend op de verkenning door Haskoning zijn de contouren van het indicatieve zoekgebied aangescherpt en nader ingevuld. Resultaat is een overzicht van gebieden waarin het vanuit landschapsecologisch perspectief mogelijk en zinvol is om de natuurdoelen voor de Robuuste Verbinding te realiseren. De contouren zijn zodanig dat zij ruimte laten voor een gebiedsgerichte aanpak.

Het zoekgebied dat volgt uit een provinciale 'basiscontour' en de knooppunten die volgen uit de verkenning door Haskoning, is aangepast op basis van landschapsecologische eenheden, locatie met bebouwing en overige functies en doelstellingen. De aspecten die een rol hebben gespeeld in het afwegingsproces zijn:

- historisch landgebruik;
- bodemkaarten (informatie over onder meer hydrologie en potentie voor natuurtypen);
- hoogtekarten (t.b.v. uitspraken over het landschapsecologisch functioneren);
- luchtfoto's (actualiseren grondgebruik en vaststellen begrenzingen);
- natuurdoeltypenkaart (beleidsdoelstellingen natuurontwikkeling);
- kadastrale informatie m.b.t. grondeigendom.

Twee varianten zijn onderwerp geweest van de studie: een maximale en een optimale. Laatstgenoemde is door de provincie verkozen.

Bij de gebiedsgericht aanpak om de Robuuste Verbinding te realiseren moeten oplossingen worden gevonden voor knelpunten die optreden waar landbouwbedrijven, woningen of infrastructuur binnen het zoekgebied liggen.

Vanuit vooronderstellingen ten aanzien van agrarisch en particulier natuurbeheer versus verwerving, is de vraag aan de orde geweest waar de prioriteiten voor deze opties liggen. Om deze vraag te beantwoorden zijn aan het nog niet anderszins ingevulde deel van de Robuuste Verbinding, natuurtypen toegekend. Bij de beantwoording zijn ook de mogelijkheden en spanningsvelden met andere beleidsdoelen betrokken, met name waterberging en bescherming van natte natuurparels. Er is geconstateerd dat er verschillen zijn tussen natuurtypen in de mate waarin particulier of agrarisch natuurbeheer mogelijk is. Verwerving is met name aan de orde waar het beheer gecompliceerder is. Een en ander is met kaarten gevisualiseerd.

Bijlage 7

Doelstellingen Natura 2000

(voor zover relevant voor de Structuurvisie Robuuste Beerze)

Kampina

- Habitatype: H6230 Heischrale graslanden
Doelen: toename oppervlak en toename kwaliteit
- Habitatype: H6410 Blauwgraslanden
Doelen: toename oppervlak en toename kwaliteit
- Habitatype: H91EOC Beekbegeleidende bossen
Doelen: instandhouding oppervlak en toename kwaliteit
- Soorten: kleine modderkruiper, kamsalamander, drijvende waterweegbree

Kempenland-West

- Habitatype: H91EOC Beekbegeleidende bossen
Doelen: instandhouding oppervlak en toename kwaliteit
- Habitatype: H3260A Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels)
Doelen: toename oppervlak en toename kwaliteit
- Soorten: drijvende waterweegbree, kleine modderkruiper

Bijlage 8

Structuurkaart

N.B. De kaart zelf is als losse kaart bij dit plan gevoegd.

De structuurkaart geeft weer welke (landschaps)structuren te herkennen zijn. De kaart geeft de huidige situatie weer en zegt niets over toekomstige ontwikkelingen. De schaal is regionaal; de overgangen tussen de gebieden zijn in werkelijkheid, anders dan op de kaart, geleidelijk. Bij het gebruiken van deze kaart, bijvoorbeeld bij het opstellen van een gebiedsvisie in het kader van de Levende Beerze, moet de kaart vanuit die wetenschap worden bezien. Dan vormt deze kaart een bron van informatie om (deelgebieds)grensoverschrijdende verbanden en structuren weer te geven en om als basis te fungeren van het invullen van de ruimtelijk-landschappelijke kwaliteit.

De kaart is (mede) opgesteld ter ondersteuning bij het opstellen van de reconstructieplannen, en is opgenomen in deel B van de diverse reconstructieplannen.

De verklaring van de legenda (niet alle legendaonderdelen uit de kaarten in de reconstructieplannen zijn op de kaart weergegeven, enkel de relevante).

Algemeen

Bos: alle op de topografische kaart herkenbare grotere aaneengesloten naald- en loofbossen, veelal gelegen op een dekzandrug;

Couliisselandschap: gebieden waarvan de verschijningsvorm wordt bepaald door een afwisseling van kleinere bospercelen en bosschages, veelal gelegen op een dekzandrug;

Broekbos: loofbossen gelegen op de natte en laaggelegen delen van Brabant;

Heide: de in het verleden door de mens gecreëerde heidevelden (mede als gevolg van het potstalsysteem);

Zandverstuiving: zandverstuiving (ontstaan in de 18e en 19e eeuw door overplagging en overbeweiding);

Zandgebieden

Oude ontginning - open: Oude, relatief open zandontginningen, vaak in de vorm van grote, bolligende akkercomplexen rond de dorpen op de hoger gelegen gronden;

Oude ontginning - besloten: Besloten oude zandontginningen, vooral op de hogere gronden langs de beekdalen en op zandopduikingen (kleinere dekzandruggen);

Jonge ontginning - open: Open jonge zandontginningen, ontstaan tussen ca. 1850 en 1940 door de ontginning van de grote heidevelden (veelal gelegen op dekzandvlaktes);

Jonge ontginning - besloten: Jonge, relatief besloten zandontginningen ontstaan tussen ca. 1850 en 1940 door de ontginning van de grote heidevelden (veelal gelegen op dekzandvlaktes);

Water

Oppervlaktewater: Rivieren, kanalen, beken, kreken, turfvaarten, plassen, vennen en wielen;

Beekdalsystemen: Vaak lager gelegen, landschappelijk systeem behorend bij de beek (bijv. kleine overstromingsvlakten);

Bebouwing (er is getracht alle bestaande bebouwing op te nemen; hiertoe behoren alle door GS goedgekeurde ontwikkelingen en de ontwikkelingen waarover de PCGP positief heeft geadviseerd)

Groen stedelijk milieu: Relatief monotone, groene woongebieden in een lage dichtheid;

Dorpsmilieu en linten: De dorpen van Brabant en de op een regionaal schaalniveau herkenbare en karakteristieke linten;

Bedrijventerreinen, kantoren en kassen

Buitenplaatsen, landgoederen, recreatieterreinen en vestingen: Grote, vaak groene eenheden met een duidelijke eigen interne structuur in de vorm van lanen, assenstelsels, en andere ontsluitingsstructuren. De natuur is in meer of mindere mate gecultiveerd en vormgegeven. Verrijkt met bebouwing (theehuisjes, bungalows ed.). Vestingen zijn voormalige verdedigingswerken van steden. Ook de Brabantse Waterlinie behoort tot de vestingwerken.

Infrastructuur (Wegen, volgens categorisering wegennet Noord-Brabant)

Stroomwegen: Wegen uit het hoofdwegennet die een belangrijke functie vervullen voor het doorgaand snelverkeer en (economische) centra en/of landsdelen en/of landen verbinden;

Provinciale/stadsgewestelijke gebiedsontsluitingswegen: Wegen van het onderliggend wegennet die een belangrijke functie vervullen voor het regionaal verkeer en grotere kernen verbinden met de stroomwegen;

Stadsontsluitingswegen: Een wegverbinding in een stad of een stedelijke regio die is bedoeld om verkeer snel en efficiënt te laten doorstromen en tevens een belangrijke verzamel- en verdeelfunctie heeft;

Bijlage 9

Overzicht deelprojecten

DE LEVENDE BEERZE

Robuuste Verbinding De Beerze
Uitvoering in fasen

Juli 2008

DE BEERZE IN UITVOERING

LEGENDA

project	fase	hoofddoelen	trekker	contactpersoon
01 Esche Stroom www.eschestroom.nl	deels voorbereiding, deels uitvoering	divers (RV)	WDD	Anja de Wit
02 Smalwater Noord	voorbereiding	natuur (EHS) en water (divers)	WDD	Hans Koelkoek
03 Smalwater Zuid	afgerond	natuur (EHS) en water (divers)	DLG L.o.v. provincie	-
04 NNP De Kampina www.dammet.nl	voorbereiding	anti-verdroging (NNP)	WDD	Frank Gerritsen
05 Banijsveld	afgerond	natuur (EHS) en water (divers)	Natuurmo- numenten	-
06 Viermannekesbrug	afgerond	natuur (EHS) en water (divers)	DLG L.o.v. provincie	-
07 Grote Beerze: Baest-Spoordonk www.dammet.nl	uitvoering	divers (RV)	WDD	Hans Koelkoek
08 Landgoed Baest	afgerond	water	WDD	-
08a Landgoed Baest: Heilige Eik	afgerond	water en recreatie	WDD	-
09 Grote Beerze: Westelbeers-Baest www.dammet.nl	deels afgerond	natuur (EHS) en water (divers)	WDD	-
10 Grote Beerze: Moerasbos-Grijze Steen www.dammet.nl	voorbereiding	divers (RV)	WDD	Dick Boland
11 Aa of Goorloep en Dalenstrookje www.dammet.nl	voorbereiding	divers (RV)	WDD	Freek Willems
11a Waterspark Grote Beerze	afgerond	waterkwaliteit	WDD	-
11b Natuurspark Grote Beerze	deels voorbereiding, deels afgerond	natuur (EHS) en wa- ter (divers)	WDD i.s.m. gemeente Bladel	Freek Willems
11c De Pijls	voorbereiding	landbouw, natuur (EVJ) en water	WDD i.s.m. Pijls in Baten	Freek Willems
12 Kleine Beerze www.debeerze.nl	voorbereiding	divers (RV)	DLG L.o.v. provincie	Jan Buys & Kees Roelofsma

"Werken aan een Mooi en Schoon Brabant!"

Provincie Noord-Brabant

DLO NBR 12100 De Beerze/JF 20-08-2008 Versie 1.0

